

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Wykonawca

Departament Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa
Podkarpackiego

Dyrektor Departamentu

Paweł Wais

Zastępca Dyrektora Departamentu

Agnieszka Wojdyło

Zespół autorski

Jacek Morawski – koordynator opracowania

Agata Bukała, Marek Fietko, Małgorzata Gierlak, Dariusz Gierlak, Bartłomiej Głowacki, Anna Gorycka-Kędzior, Monika Karakuła, Witold Kowalski, Ewelina Jaszcz-Kucharska, Wioletta Malska, Piotr Moroń, Paweł Paż, Anna Pietrucha, Magdalena Prendecka, Paweł Rak, Lucyna Zymyn

Konsultacja merytoryczna

dr hab. Urszula Myga-Piątek prof. UŚ

Współpraca

Podkarpackie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Rzeszowie

Projekt przygotowany do opiniowania

Listopad 2024

RZESZÓW 2024

Spis treści

1. Audyt krajobrazowy – cel i zakres	7
1.1. Podstawa prawna	8
1.2. Skutki prawne przyjęcia audytu krajobrazowego.....	9
1.3. Struktura, zakres i sposób publikacji audytu krajobrazowego	12
1.4. Syntetyczny opis metodologii audytu	14
1.4. Audyt krajobrazowy – opis w języku nietechnicznym.....	17
2. Uwarunkowania przestrzenne i środowiskowe województwa	19
2.1. Położenie województwa.....	19
2.2. Ukształtowanie terenu	19
2.3. Krajobraz naturalny	20
2.4. Krainy geobotaniczne	21
2.5. Roślinność potencjalna.....	22
2.6. Regiony historyczno-kulturowe.....	24
2.7. Cechy klimatu	25
2.8. Wody	25
2.9. Walory przyrody ożywionej.....	26
2.10. Formy ochrony przyrody	26
2.11. Dziedzictwo kulturowe	27
3. Wykaz obszarów lub obiektów objętych formami ochrony przyrody i zabytków	29
4. Wyniki audytu krajobrazowego.....	34
4.1. Delimitacja i klasyfikacja typologiczna krajobrazów	34
4.1.1. Metodyka, źródła danych	34
4.1.2. Zestawienie zidentyfikowanych krajobrazów oraz ich klasyfikacja.....	38
4.2. Charakterystyka krajobrazów.....	48
4.2.1. Metodyka, źródła danych	48
4.2.2. Karty Charakterystyki Krajobrazów	55
4.3. Ocena krajobrazów.....	56
4.3.1. Metodyka, źródła danych	56
4.3.2. Karty Oceny Krajobrazów	57
4.4. Krajobrazy priorytetowe.....	58
4.4.1. Metodyka, źródła danych	58
4.4.2. Wykaz krajobrazów priorytetowych	59
4.5. Zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów	72
4.5.1. Metodyka, źródła danych	72
4.5.2. Zestawienie zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów	74
4.6. Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów.....	76

4.6.1. Metodyka, źródła danych	76
4.6.2. Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów	78
4.7. Lokalne formy architektoniczne zabudowy	81
4.7.1. Metodyka, źródła danych	81
4.7.2. Katalog lokalnych form architektonicznych zabudowy	85
5. Mapy sporządzone na potrzeby audytu krajobrazowego	89
6. Konsultacje społeczne projektu audytu krajobrazowego	90
SŁOWNIK POJĘĆ	91
WYKAZ SKRÓTÓW	94
SPIS TABEL	95
SPIS RYSUNKÓW	95
SPIS WYKRESÓW	95
LITERATURA	96
DOKUMENTY PROGRAMOWE	98
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	99
Załącznik nr 1. Podział fizycznogeograficzny województwa podkarpackiego	99
Załącznik nr 2. Zestawienie krajobrazów	118

Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2509 z późn. zm.) jakiegokolwiek przetwarzanie, w tym kopiowanie i rozpowszechnianie zdjęć wykorzystanych w Audycie krajobrazowym województwa podkarpackiego, do których autorskie prawa majątkowe przysługują Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie – w jakimkolwiek celu, w całości lub w części, bez zezwolenia autora jest zabronione i stanowi naruszenie praw autorskich oraz skutkuje odpowiedzialnością przewidzianą przepisami prawa.

Zdjęcia zawarte w niniejszym opracowaniu, zawierające wizerunek przypadkowych osób są elementem działań realizowanych w ramach zadań ustawowych Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie i zgodnie z art. 81 ust. 2 pkt 2 ww. ustawy nie wymagają zgody właściciela wizerunku na ich publikację.

Województwo Podkarpackie, jako Administrator Danych Osobowych, będzie przetwarzał wizerunki ww. osób w celu wykonania dokumentacji zdjęciowej do Audytu krajobrazowego województwa podkarpackiego, w oparciu o podstawę prawną – art. 6 ust. 1 lit. e RODO¹, przez okres wskazany w Jednolitym Rzeczowym Wykazie Akt dla kat. A.

Więcej na temat przetwarzania danych osobowych przez Województwo Podkarpackie, w tym kontakt do Administratora danych osobowych znajduje się na stronie www.podkarpackie.pl/ndex.php w zakładce ochrona-danych-osobowych.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 z późn. zm.).

1. Audyt krajobrazowy – cel i zakres

Krajobraz stanowi przestrzeń postrzeganą przez człowieka i otaczającą go, jest to wspólne dobro będące rezerwuarem zarówno materialnych jak i niematerialnych korzyści przyrodniczych oraz kulturowych, jak również wieloaspektowy system wzajemnych powiązań tworzących wspólną całość. Postrzegany krajobraz wywiera duży wpływ na życie ludzi, których otacza, pod względem zarówno społeczno-gospodarczym jak i kulturowym. Jest czynnikiem determinującym powstawanie kultur, stanowi wyznacznik dziedzictwa narodów. Stan i wartość krajobrazu bezpośrednio przekładają się na jakość i komfort egzystencji mieszkańców.

Otoczająca przestrzeń została ukształtowana na przestrzeni tysięcy lat i podlega nieustającym zmianom zarazem naturalnym jak i antropogenicznym. Zachodzące w ostatnich dekadach procesy rozwojowe, będące pochodną skoku cywilizacyjnego, zainicjowały daleko idące, często nieodwracalne zmiany w krajobrazie naturalnym i są ogromnym zagrożeniem dla jego jakości. Racjonalnie prowadzona polityka przestrzenna wymaga wywierania nacisku na ochronę krajobrazu i jego zrównoważonego kształtowania w procesie zarządzania przestrzenią.

Formułowanie zapisów dokumentów planistycznych mogących chronić i w sposób zrównoważony kształtować krajobraz, wymaga szerokiej edukacji o krajobrazie oraz wzrostu świadomości społecznej dotyczącej kreowania przestrzeni w której się żyje.

Na szczeblu europejskim, dokumentem intensyfikującym działania w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu była Europejska Konwencja Krajobrazowa sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. Celem dokumentu było promowanie ochrony, gospodarowania i planowania krajobrazu oraz organizowanie współpracy europejskiej w zakresie tej tematyki. Konwencja miała w zamyśle zachęcać władze publiczne do przyjmowania polityk i celów na wszystkich poziomach administracyjnych dla ochrony, zarządzania i planowania krajobrazów w Europie z uwzględnieniem silnej partycypacji społeczeństwa.

Konwencja została ratyfikowana przez Polskę 27 września 2004 r., a weszła w życie 1 stycznia 2005 r. Strony Konwencji zobowiązane są do identyfikacji, charakterystyki oraz oceny własnych krajobrazów, określenia dla nich celów jakości, a także podnoszenia świadomości społecznej oraz współpracy transgranicznej. W celu realizacji zapisów Konwencji, strony podejmują działania zmierzające m.in. do:

- prawnego uznania krajobrazów jako istotnego komponentu otoczenia ludzi,
- ustanowienia procedur udziału społeczeństwa w procesach planowania i zarządzania krajobrazem,
- uwzględniania kwestii krajobrazowych we wszelkich działaniach związanych z zarządzaniem przestrzenią.

Postanowienia Europejskiej Konwencji Krajobrazowej zaimplementowano w Polsce tzw. ustawą krajobrazową z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. 2015 poz. 774). Regulacja ta wyposażyła samorządy wojewódzkie oraz gminne w nowe narzędzia ochrony krajobrazu tj. audyt krajobrazowy oraz uchwałę krajobrazową.

Audyt krajobrazowy, będący instrumentem polityki przestrzennej w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu, identyfikuje, klasyfikuje i charakteryzuje krajobrazy, poddaje je ocenie, wyodrębnia krajobrazy priorytetowe, a także identyfikuje zagrożenia oraz formułuje rekomendacje.

Sporządzenie audytu krajobrazowego województwa leży w gestii jego Zarządu, natomiast przyjęcie dokonuje się na drodze uchwały Sejmiku Województwa. Ustalenia dokumentu co do kształtowania i ochrony zidentyfikowanych krajobrazów będą uwzględniane w aktach planowania przestrzennego gmin oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województw, dadzą podstawę do prowadzenia polityki krajobrazowej w województwach oraz wzmocnią ochronę krajobrazu i dziedzictwa kulturowego na terenach objętych różnymi formami ochrony.

1.1. Podstawa prawna

Audyt krajobrazowy województwa podkarpackiego sporządzono na podstawie obowiązujących przepisów:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1130) zwana dalej ustawą (u.p.z.p.), w której zgodnie z art. 38 organy samorządu województwa sporządzają audyt krajobrazowy.
- Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 marca 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 537), zwane dalej rozporządzeniem (r.a.k.), które jest aktem wykonawczym określającym szczegółowy zakres i sposób sporządzania audytu krajobrazowego.

Na podstawie art. 38a ust. 3 ustawy (u.p.z.p.), audyt krajobrazowy określa w szczególności:

- 1) krajobrazy występujące na obszarze danego województwa,
- 2) lokalizację krajobrazów priorytetowych,
- 3) lokalizację i granice obszarów prawnie chronionych:
 - parków kulturowych,
 - parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu,
 - obiektów znajdujących się na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO (MaB) lub obszarów i obiektów proponowanych do umieszczenia na tych listach.
- 4) zagrożenia dla możliwości zachowania krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów objętych formami ochrony,
- 5) rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów objętych formami ochrony,
- 6) lokalne formy architektoniczne zabudowy w obrębie krajobrazów priorytetowych.

Podstawą do rozpoczęcia prac nad dokumentem była Uchwała Nr 35/908/24 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie w sprawie przystąpienia do sporządzenia

projektu „*Audytu krajobrazowego województwa podkarpackiego*”. Na podstawie niniejszej uchwały, odpowiedzialny za realizację zadania, wskazany został Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie.

W myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia (r.a.k.), audyt krajobrazowy obejmuje następujące po sobie etapy:

- 1) identyfikację krajobrazów, której dokonuje się zgodnie z wytycznymi określonymi w załączniku nr 1 do rozporządzenia, oraz klasyfikację krajobrazów określoną w załączniku nr 2 do rozporządzenia;
- 2) charakterystykę zidentyfikowanych krajobrazów, której dokonuje się zgodnie z metodyką określoną w załączniku nr 3 do rozporządzenia;
- 3) ocenę zidentyfikowanych krajobrazów, której dokonuje się zgodnie ze sposobem określonym w załączniku nr 4 do rozporządzenia;
- 4) wskazanie krajobrazów priorytetowych, którego dokonuje się zgodnie ze sposobem określonym w załączniku nr 5 do rozporządzenia;
- 5) wskazanie zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych oraz wartości krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zwanej dalej „ustawą”, które określa załącznik nr 6 do rozporządzenia;
- 6) sformułowanie rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy, które opracowuje się zgodnie z wytycznymi określonymi w załączniku nr 7 do rozporządzenia;
- 7) określenie lokalnych form architektonicznych zabudowy dla krajobrazów priorytetowych, którego dokonuje się zgodnie z wytycznymi określonymi w załączniku nr 8 do rozporządzenia.

1.2. Skutki prawne przyjęcia audytu krajobrazowego

Samorząd Województwa na podstawie art. 38 i art.38a ustawy (u.p.z.p.) sporządza audyt krajobrazowy, nie rzadziej niż raz na 20 lat. Zgodnie z art. 41 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 566), wykonanie przedmiotowego opracowania powierza się Zarządowi Województwa.

Czym jest audyt krajobrazowy?

W myśl art. 2 pkt 22, ustawy (u.p.z.p.), to akt planowania przestrzennego, podobnie jak plan zagospodarowania przestrzennego województwa, plan ogólny gminy, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego czy uchwała ustalająca zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane. W odróżnieniu od ww. dokumentów audyt krajobrazowy nie jest aktem prawa miejscowego, posiada charakter **aktu kierownictwa wewnętrznego**, co oznacza, że jego treść ma wpływ na

inne akty i działania podejmowane przez podmioty w zakresie zadań administracji publicznej.²

Audyt krajobrazowy identyfikuje, charakteryzuje oraz ocenia krajobrazy i na tej podstawie wyłania krajobrazy priorytetowe. Ponadto wskazuje zagrożenia dla krajobrazów oraz proponuje konkretne rozwiązania ochronne. Jednym z największych walorów opracowania jest jego wpływ na politykę przestrzenną kształtowaną zadaniami w zakresie planowania przestrzennego, wykonywanymi przez jednostki samorządu terytorialnego.

Wyniki audytu krajobrazowego uwzględniane są w dokumentach planistycznych na wszystkich szczeblach:

- Zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy (u.p.z.p.) plan zagospodarowania przestrzennego województwa uwzględnia rekomendacje i wnioski ujęte w audycie krajobrazowym.
- Gmina na podstawie art. 13b pkt 5 zobowiązana jest do uwzględnienia rekomendacji i wniosków jak również krajobrazów priorytetowych podczas opracowywania planu ogólnego. Projekt planu ogólnego wymaga uzgodnienia z zarządem województwa w zakresie uwzględnienia rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym na mocy art. 13i pkt 5 lit b tiret 2 ustawy (u.p.z.p.).
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego podlega uzgodnieniu z zarządem województwa w zakresie uwzględnienia rekomendacji i wniosków ujętych w audycie krajobrazowym (art.17 pkt 6 lit b tiret 10 ww. ustawy), ponadto zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt 7 ustawy (u.p.z.p.) w planie miejscowym określa się obowiązkowo granice i sposoby zagospodarowania krajobrazów priorytetowych określonych w audycie krajobrazowym.

Pojęcie „rekomendacje i wnioski” w kontekście skutków prawnych sporządzenia audytu krajobrazowego należy rozumieć jako szeroko pojęte postulaty, polecenia, wskazania kierunku działań, stanowiące katalog otwarty, nie wskazujący konkretnych wskaźników czy parametrów. Zbiorem wytycznych w zakresie formułowania rekomendacji i wniosków jest załącznik nr 7 (r.a.k.).

Audyt krajobrazowy ma również znaczenie przy opracowywaniu dokumentów sporządzanych dla obszarów podlegających ochronie. Jego wpływ uregulowany jest w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z późn. zm.):

² A. Fogel, „Ekspertyza w zakresie konsekwencji prawnych sporządzenia audytu krajobrazowego”, Warszawa listopad 2021, s. 25

- Na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 6 ustawy o ochronie przyrody Plan ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego sporządza się z uwzględnieniem wyników audytu krajobrazowego.
- Sporządzając plan ochrony parku krajobrazowego zgodnie z art.20 ust. 4 pkt 6 ww. ustawy, wyznacza się granice stref ochrony krajobrazów stanowiących w szczególności przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe oraz obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną, wyznaczonych w obrębie krajobrazów priorytetowych, zidentyfikowanych w ramach audytu krajobrazowego.
- Na mocy art. 23a ust.1 pkt 1 tejże ustawy na obszarze chronionego krajobrazu sejmik województwa, w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego, wyznacza w granicach krajobrazów priorytetowych, zidentyfikowanych w ramach audytu krajobrazowego, strefy ochrony krajobrazu stanowiące w szczególności przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe oraz obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną, istotne dla zachowania walorów krajobrazowych obszaru chronionego krajobrazu.
- W rezultacie wyznaczenia w audycie krajobrazowym obszarów, które zostały wskazane do objęcia formami ochrony przyrody, zgodnie z art. 16 ust. 4c ustawy o ochronie przyrody, Rada Gminy zobowiązana jest do uzgodnienia projektu uchwały w sprawie utworzenia bądź powiększenia parku krajobrazowego oraz obszaru chronionego krajobrazu w przypadku, gdy podjęcie tej uchwały jest konsekwencją rekomendacji zawartej w audycie krajobrazowym.

Niniejszy dokument wpływa także na uchwałę reklamową, o której mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292). Akt ten określa zasady i warunki lokalizowania małej architektury tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń. Na podstawie art. 19 ust. 1b pkt 3 wymienionej powyżej ustawy w uchwale reklamowej uwzględnia się w szczególności wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych.

Uchwalenie audytu krajobrazowego województwa wywołuje skutki prawne w innych aktach planistycznych, aktach prawa miejscowego oraz wpływa na zadania organów administracji publicznej. Opracowanie audytu krajobrazowego nie wywiera jednak bezpośredniego wpływu na gospodarkę przestrzenną. Zawarte w nim postulaty są podstawą do kształtowania nowych obszarów ochronnych, przekształcenia już obowiązujących oraz wprowadzania w ich obrębie odpowiednich regulacji.

Tekst „Ekspertyzy w zakresie konsekwencji prawnych sporządzenia audytu krajobrazowego” Kancelarii Radcy Prawnego Anna Fogel został zamieszczony w folderze projekt_audytu_krajobrazowego.zip

1.3. Struktura, zakres i sposób publikacji audytu krajobrazowego

Audyt krajobrazowy województwa podkarpackiego dotyczy obszaru województwa w jego granicach administracyjnych.

W myśl § 4 ust. 1 rozporządzenia (r.a.k.) audyt krajobrazowy składa się z:

- 1) części opisowej i tabelarycznej zawierającej:
 - a) informacje ogólne o położeniu obszaru województwa, dla którego audyt krajobrazowy jest sporządzany,
 - b) zestawienie zidentyfikowanych krajobrazów oraz ich klasyfikację,
 - c) charakterystykę zidentyfikowanych krajobrazów,
 - d) ocenę zidentyfikowanych krajobrazów,
 - e) wykaz krajobrazów priorytetowych,
 - f) wykaz obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy,
 - g) zestawienie zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych oraz wartości krajobrazów
 - h) w obrębie obszarów i obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy,
 - i) wykaz rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów
 - j) w obrębie obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy,
 - k) katalog lokalnych form architektonicznych zabudowy dla krajobrazów priorytetowych;
 - 2) części graficznej zawierającej mapy sporządzone we właściwym układzie współrzędnych państwowego systemu odniesień przestrzennych, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1752, 1615, 1688 i 1762):
 - a) mapę zidentyfikowanych krajobrazów,
 - b) mapę obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy,
 - c) mapę przedstawiającą lokalizację krajobrazów priorytetowych,
 - d) mapy, o których mowa w pkt 2 ppkt 3-5 załącznika nr 7 do rozporządzenia,
 - e) mapy, o których mowa w pkt 1 załącznika nr 8 do rozporządzenia;
2. Mapy, o których mowa w ust. 1 pkt 2 lit. a-d, sporządza się w skali 1:50 000, a mapy, o których mowa w ust. 1 pkt 2 lit. e, sporządza się w skali 1:2000.
3. Dokumentacja audytu krajobrazowego zawiera w szczególności:
- 1) opis przyjętych metodyk oraz wykorzystanych źródeł danych;
 - 2) opis przebiegu przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz zestawienie nieuwzględnionych uwag zgłoszonych do projektu audytu krajobrazowego i stanowisko wobec tych uwag;
 - 3) informacje o badaniach ankietowych, jeżeli takie badania przeprowadzono;
 - 4) dane przestrzenne map, o których mowa w ust. 1 pkt 2, które powinny być zapisane w formatach SHP i GML;
 - 5) zestawienia tabelaryczne dla danych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b-g.

Niniejszy dokument zawiera opis uwarunkowań uwzględnionych podczas prac nad audytem krajobrazowym, przedstawienie zastosowanych metodyk, źródeł danych oraz zestawienie uzyskanych wyników. Zakres oraz sposób publikacji zawartości Audytu krajobrazowego województwa podkarpackiego przedstawia rysunek 1.

1 Część opisowa i tabelaryczna	2 Część graficzna	3 Dokumentacja audytu
<ul style="list-style-type: none"> •1a Informacje ogólne - tekst •1 b Zestawienie zidentyfikowanych krajobrazów •1c Charakterystyka zidentyfikowanych krajobrazów •1d Ocena zidentyfikowanych krajobrazów •1e Wykaz krajobrazów priorytetowych •1f Wykaz obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust 3 pkt 2 ustawy •1g Zestawienie zagrożeń •1h Wykaz rekomendacji i wniosków •1i Katalog_LFA* 	<ul style="list-style-type: none"> •Mapa_1_Zidentyfikowane krajobrazy (skala 1:50000) •Mapa_2_Obszary lub obiekty o których mowa w art 38a ust 3 pkt 2 (skala 1:50000) •Mapa_3_Krajobrazy priorytetowe (skala 1:50000) •Mapa_4_Proponowane fop_obszary wymagające pogłębionej analizy_propozowane foz (skala 1:50000) •Mapy_LFA* 	<ul style="list-style-type: none"> •3a Opis przyjętych metodyk oraz wykorzystanych źródeł danych •3b Opis przebiegu konsultacji społecznych •3c Informacje o badaniach ankietowych •3d Dane przestrzenne •3e Zestawienia tabelaryczne •3f Foto_priorytety •3g Foto_LFA*

* LFA – Lokalne Formy Architektoniczne

Rysunek 1. Struktura audytu krajobrazowego

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

1.4. Syntetyczny opis metodologii audytu

Kolejne etapy sporządzenia Audytu krajobrazowego województwa podkarpackiego zostały przygotowane z zastosowaniem przewidzianej rozporządzeniem (r.a.k.) metodologii:

Etap - identyfikacja krajobrazów

Do wyznaczenia krajobrazów zastosowano metodę analizy pokrycia i użytkowania terenu w celu zidentyfikowania obszarów o jednolitym tle krajobrazowym. Analizę przeprowadzono we wszystkich mezoregionach występujących na obszarze województwa podkarpackiego wykorzystując w tym celu nowy podział fizycznogeograficzny Polski. Przy identyfikacji krajobrazów stosowano łącznie kryteria autorskie i określone w rozporządzeniu (r.a.k.) dotyczące minimalnej wielkości powierzchni poszczególnych podtypów krajobrazów. Nie wyznaczano krajobrazów przechodzących przez granicę mezoregionów tzw. krajobrazów sprzężonych. Po przeprowadzeniu identyfikacji krajobrazów dokonano oznaczenia (zakodowania) krajobrazów.

Etap - klasyfikacja krajobrazów

Dla każdego sklasyfikowanego krajobrazu określono typ rzeźby terenu na podstawie numerycznego modelu terenu w postaci rastrowej. W tym celu wykonano analizę nachylenia terenu oraz wysokości względnych na potrzeby określenia zróżnicowania w obrębie mezoregionów. Wydzielone krajobrazy uzupełniono o atrybuty opisujące typy krajobrazu naturalnego, regiony geobotaniczne, typy roślinności potencjalnej a także o atrybuty opisujące typy regionów historyczno-kulturowych niezbędne do dalszej klasyfikacji krajobrazów oraz określenia ich charakterystyki. Końcową klasyfikację wykonano w oparciu o kryteria określone w rozporządzeniu (r.a.k.). Klasyfikacja bazowała na analizie zróżnicowania pokrycia i użytkowania terenu, traktowanego jako tło krajobrazowe oraz charakterze dominujących w krajobrazie czynników. Zidentyfikowane krajobrazy przyporządkowano do poszczególnych grup, typów oraz podtypów, na podstawie klasyfikacji typologicznej krajobrazów.

Etap - charakterystyka krajobrazów

Charakterystyka zidentyfikowanych krajobrazów została sporządzona poprzez określenie cech analitycznych: przyrodniczych i kulturowych oraz syntetycznych, a następnie ujęcie ich w Karcie Charakterystyki Krajobrazu. Dla każdego zidentyfikowanego krajobrazu wypełniono Kartę Charakterystyki Krajobrazu, w której wskazano wszystkie cechy spośród wskazanych jako obligatoryjne, dla których były dostępne dane dla całego województwa oraz te z wymienionych jako fakultatywne, które były istotne dla danego krajobrazu, a jednocześnie możliwe do zidentyfikowania.

Etap - ocena krajobrazów

Ocena stanu zachowania lub wykształcenia zidentyfikowanych krajobrazów została wykonana dla każdego krajobrazu na podstawie informacji zebranych w Kartach Charakterystyki Krajobrazów, zgodnie z wytycznymi zawartymi w rozporządzeniu (r.a.k.).

Etap - wskazanie krajobrazów priorytetowych

Wskazanie krajobrazów priorytetowych opierało się na szczegółowej analizie treści Kart Oceny Krajobrazu, przy czym zgodnie z rozporządzeniem (r.a.k.) liczba wskazanych krajobrazów priorytetowych nie mogła być mniejsza niż 5% wszystkich krajobrazów w województwie lub powierzchnia wskazanych krajobrazów priorytetowych nie mogła być mniejsza niż 5% powierzchni województwa.

Krajobraz mógł zostać wskazany jako krajobraz priorytetowy, jeżeli spełniał co najmniej jedno z poniższych kryteriów:

1. unikatowość występowania;
2. reprezentatywność;
3. dotychczasowa ochrona prawna;
4. ważność krajobrazu.

W wyniku przeprowadzonych analiz w województwie podkarpackim wyznaczono 134 krajobrazy priorytetowe. Wskazane krajobrazy priorytetowe stanowią 8,79% z ogólnej liczby 1524 zidentyfikowanych krajobrazów i zajmują 11,07% powierzchni województwa.

Etap - wskazanie zagrożeń

Identyfikacja zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów, została przeprowadzona dla każdego z 134 krajobrazów priorytetowych oraz dla każdego z 616 krajobrazów położonych w obrębie obszarów lub obiektów objętych ochroną. Łącznie przeprowadzono identyfikację zagrożeń dla 750 krajobrazów. Zidentyfikowane zagrożenia zostały przyporządkowane do pięciu głównych przedmiotów zagrożenia:

- A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego,
- B. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego,
- C. Zagrożenia fizjonomii krajobrazu,
- D. Zagrożenia walorów akustycznych, zapachowych i sanitarnych oraz
- E. Inne zagrożenia.

Wskazano zarówno zagrożenia istniejące jak i te, które mogą potencjalnie wystąpić na danym obszarze. Według zapisów rozporządzenia (r.a.k.) zagrożenia potencjalne to zagrożenia mogące z dużym prawdopodobieństwem wystąpić na analizowanym obszarze (w granicach danego krajobrazu) do czasu sporządzenia kolejnego audytu krajobrazowego. Dla każdego wymienionego zagrożenia zostało określone źródło zagrożenia, pochodzenie oraz stopień zagrożenia.

Dla każdego źródła zagrożenia przypisany został kod źródła zagrożenia. Jednocześnie określono czy dane zagrożenie występuje na danym obszarze (zagrożenie wewnętrzne), czy poza jego granicami (zagrożenie zewnętrzne). Ostatnim etapem prac było określenie stopnia zagrożenia zgodnie z 12 – stopniową skalą. Łącznie w wyniku przeprowadzonych analiz wskazano 3183 zagrożeń.

Etap - rekomendacje i wnioski

W audycie krajobrazowym województwa podkarpackiego sformułowano rekomendacje i wnioski odrębnie dla każdego krajobrazu priorytetowego oraz dla każdego krajobrazu w obrębie obszaru lub obiektu objętego ochroną.

Zgodnie rozporządzeniem (r.a.k.) rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów dotyczą ochrony i kształtowania krajobrazów, ich wartości przyrodniczych, kulturowych, historycznych, architektonicznych, urbanistycznych, ruralistycznych, w tym obszarów zabudowanych wyróżniających się lokalną formą architektoniczną, oraz wartości estetyczno-widokowych, w tym w szczególności elementów ekspozycji takich jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe.

Etap – określenie LFA

Jako lokalną formę architektoniczną (LFA) należy rozumieć budynki i ich zespoły posiadające charakterystyczne dla miejscowej tradycji budowlanej cechy, m.in. w zakresie rozplanowania zabudowy, formy budynków, elementów konstrukcyjnych i zdobniczych, stosownych materiałów wykończeniowych zlokalizowanych w historycznie i kulturowo wykształconej przestrzeni wyróżniające je na tle innych obiektów.

Lokalną formę architektoniczną określają w szczególności gabaryty obiektów budowlanych, ich proporcje, formy dachów, konstrukcje ścian, proporcje otworów drzwiowych i okiennych, stosowane materiały budowlane i kolorystyka, a także rozmieszczenie obiektów na działce siedliskowej, np. typ zagrody dominujący na danym obszarze wiejskim.

W audycie krajobrazowym zidentyfikowano i opisano 20 obszarów, w których występują lokalne formy architektoniczne.

1.4. Audyt krajobrazowy – opis w języku nietechnicznym

Audyt krajobrazowy województwa podkarpackiego to opracowanie rozpoznające, charakteryzujące i oceniające oraz wskazujące sposoby kształtowania i ochrony krajobrazu w tym krajobrazu kulturowego, które jest wykonane przynajmniej raz na 20 lat.

Audyt krajobrazowy jest narzędziem analizy i oceny krajobrazu, mającym na celu identyfikację walorów, zagrożeń oraz potencjału danego obszaru w kontekście jego ochrony i zrównoważonego rozwoju. Procedura sporządzenia audytu krajobrazowego jest złożona, interdyscyplinarna i wymaga połączenia analiz przestrzennych, historycznych i przyrodniczych.

W ramach audytu zostały wyznaczone tzw. krajobrazy priorytetowe, czyli obszary szczególnie cenne dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe.

Kolejne etapy sporządzania audytu krajobrazowego:

- 1) identyfikacja krajobrazów,
- 2) klasyfikacja krajobrazów,
- 3) charakterystyka zidentyfikowanych krajobrazów,
- 4) ocena zidentyfikowanych krajobrazów,
- 5) wskazanie krajobrazów priorytetowych,
- 6) wskazanie zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych oraz wartości krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów objętych ochroną,
- 7) sformułowanie rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów objętych ochroną,
- 8) określenie lokalnych form architektonicznych zabudowy dla krajobrazów priorytetowych.

Do wykonania audytu krajobrazowego niezbędne było zgromadzenie danych z różnych źródeł:

- dane kartograficzne (mapy topograficzne, ortofotomapy, mapy geologiczne, hydrograficzne),
- dane przestrzenne GIS (zbiory danych geograficznych dotyczące m.in. pokrycia terenu, wysokości terenu, stref ochronnych),
- dane historyczne (archiwalne mapy i dokumenty dotyczące rozwoju przestrzennego oraz zmian w krajobrazie).

Ocena wartości krajobrazowych i zagrożeń

Każdy krajobraz oceniony został pod kątem walorów krajobrazowych (wizualnych, przyrodniczych, kulturowych), a także zagrożeń, które mogą wpłynąć na jego jakość lub dostępność. Zagrożenia te mogą wynikać z intensywnego rozwoju infrastrukturalnego, ekspansji terenów zurbanizowanych, zmian klimatycznych, a także niewłaściwego użytkowania terenu.

Opracowanie wniosków i rekomendacji

Wyniki analiz stanowiły podstawę do opracowania wniosków i rekomendacji w zakresie ochrony i zarządzania krajobrazem. Przygotowane rekomendacje obejmują:

- kierunki i zasady kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów;
- wykonywania zadań mających na celu co najmniej zachowanie dotychczasowego stanu;
- wskazania obszarów, które powinny zostać objęte formami ochrony przyrody;
- wskazania obszarów, objętych formami ochrony przyrody, które ze względu na znaczący spadek wartości krajobrazu wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony;
- wskazania obszarów, które powinny zostać objęte formami ochrony zabytków, w tym w szczególności parków kulturowych.

Narzędzia i technologie

Audyt krajobrazowy korzysta z nowoczesnych technologii, takich jak:

- Systemy Informacji Geograficznej (GIS) – do analizy przestrzennej, wizualizacji danych i tworzenia map,
- Fotogrametria i teledetekcja – do uzyskania danych o pokryciu terenu i zmianach w krajobrazie,
- Modelowanie przestrzenne 3D – do wizualizacji i symulacji przestrzennych.

Podsumowanie

Audyt krajobrazowy jest metodą kompleksowej analizy krajobrazu, która umożliwia zrozumienie jego wartości oraz zagrożeń i umożliwia skuteczne planowanie ochrony i zarządzania krajobrazem.

2. Uwarunkowania przestrzenne i środowiskowe województwa

2.1. Położenie województwa

Województwo podkarpackie jest najbardziej wysuniętym na południowy-wschód województwem w Polsce. Od północy i zachodu sąsiaduje z województwami: lubelskim, świętokrzyskim i małopolskim. Od wschodu graniczy z Ukrainą (z obwodem lwowskim i na niewielkim odcinku z obwodem zakarpackim), a od południa ze Słowacją (z krajem Preszowskim).

Województwo podkarpackie zajmuje powierzchnię 1 784 tys. ha, co stanowi 5,7% powierzchni kraju, a liczba jego mieszkańców wg GUS na koniec 2023 roku wynosiła 2 079,10 tys., czyli około 5,5% ludności Polski. Strukturę funkcjonalno-przestrzenną województwa tworzą obszary zurbanizowane, leśne, rolne i wody otwarte wraz z elementami infrastruktury technicznej. Zróżnicowanie tej struktury jest wynikiem różnorodności krajobrazów oraz uwarunkowań historycznych, kulturowych, społecznych i gospodarczych daje możliwość wszechstronnego rozwoju województwa.

Region jest podzielony administracyjnie na: ośrodek wojewódzki (Rzeszów), 4 powiaty grodzkie (Krosno, Przemyśl, Rzeszów, Tarnobrzeg), 21 powiatów ziemskich i 160 gmin, w tym: 16 gmin miejskich, 36 miejsko-wiejskich i 108 gmin wiejskich. Jego sieć osadniczą tworzą 52 miasta i 1708 miejscowości wiejskich, przeważają miasta bardzo małe, poniżej 5 tys. mieszkańców (40% ogółu miast).³

2.2. Ukształtowanie terenu

Zgodnie z regionalnym podziałem fizyczno-geograficznym Polski⁴ obszar województwa podkarpackiego obejmuje swoim zasięgiem 3 prowincje, które dzielą się na 5 podprowincji zróżnicowanych głównie pod względem rzeźby terenu, hydrologii, geologii, roślinności, gleb, uwarunkowań klimatycznych. Rzeźba powierzchni województwa podkarpackiego cechuje się pasowym układem, od równinnej kotliny na północy, przez obniżenia w środkowej części, a na południu pagórkowate pogórza i górzyste Beskidy i Bieszczady. Północną część zajmuje nizina Kotliny Sandomierskiej, obszar na ogół równinny, wysokościowo lekko pofałdowany, wyniesiony od 144 m do 266 m n.p.m. Od strony północno-wschodniej do Kotliny Sandomierskiej przylega fragment pasma wzniesień Roztocza (część Wyżyny Lubelskiej). Część środkową zajmuje Pogórze Środkowobeskidzkie (Karpackie), ciągnące się ze wschodu na zachód przez cały obszar województwa pasem szerokości ok. 60 km, tworząc pas wzgórz łagodnych i szerokich wyniesionych od 350 m do 650 m n.p.m., porozcinanych dolinami rzek i potoków. Kulminacyjnymi wzniesieniami tej części obszaru województwa są położone na: Pogórzu Ciężkowickim – Liwocz 562 m n.p.m. (dot.

³ Główny Urząd Statystyczny

⁴ Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski M., Kistowski M. Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2021

części podkarpackiej), Pogórze Strzyżowskim – Bardo 534 m n.p.m., Pogórze Dynowskim – Sucha Góra 585 m n.p.m., Pogórze Przemyskim – Suchy Obycz 618 m n.p.m. Część południową obejmują wzniesienia Beskidu Niskiego, stanowiące najniższe pasmo górskie w łańcuchu Karpat o wysokościach do 850 m n.p.m., ze śródgóorskimi obniżeniami, w tym z rozległym obniżeniem Dołów Jasielsko-Sanockich. Na wschodzie góry Beskidu Niskiego przechodzą w Bieszczady, stanowiące część łańcucha górskiego, w najwyższych partiach przekraczające 1300 m n.p.m., z najwyższym wzniesieniem w województwie – Tarnicą o wysokości 1346 m n.p.m. Bieszczady Wysokie i Niskie (Góry Sanocko-Turczańskie) wyróżniają się pasmowym układem rzeźby terenu (o przebiegu z północnego-zachodu na południowy-wschód) i są poprzecznie poprzecinane dolinami rzek i potoków. i walorów przyrodniczo-krajobrazowych.

Gleby na terenie województwa podkarpackiego są zróżnicowane, na ich występowanie wpływa podłoże geologiczne, stosunki wodne, roślinność i inne czynniki fizjograficzne. Na północy i wschodzie występują głównie gleby bielcowe z domieszką płowych i lessów, na pogórze występują gleby płowe, na terenach górskich Beskidu Niskiego i Bieszczadów są gleby brunatne, wytworzone na skałach fliszowych. W dolinach rzek zalegają urodzajne mady, a najlepsze gleby – czarnoziemy wytworzone na lessach występują między Przeworskiem a Przemyślem.

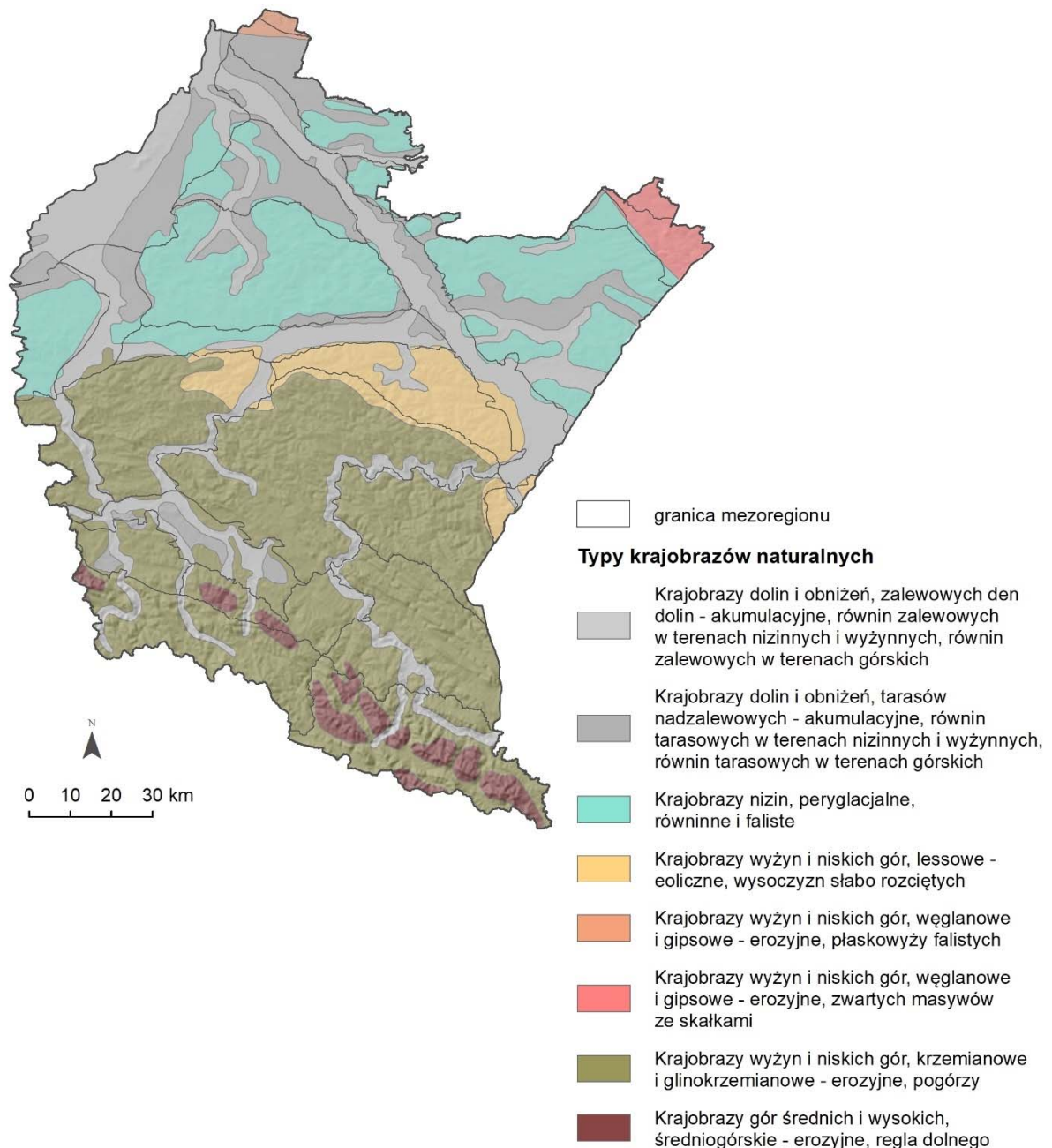
Województwo podkarpackie znajduje się w obrębie trzech jednostek struktury tektonicznej Europy: prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej (niewielki obszar województwa), platformy zachodnioeuropejskiej oraz orogenu karpackiego.

2.3. Krajobraz naturalny

Na terenie województwa podkarpackiego występuje osiem typów krajobrazu naturalnego.⁵ W południowej części dominują krajobrazy wyżyn i niskich gór krzemianowe i glinokrzemianowe – erozyjne, pogórzy oraz krajobrazy gór średnich i wysokich, średniogórskie – erozyjne, regła dolnego z miejscowymi obniżeniami dolin.

W centralnej części regionu znajdują się krajobrazy wyżyn i niskich gór oraz wysoczyzn słabo rozciętych. Północną część województwa charakteryzują krajobrazy nizin peryglacyjnych równinnych i falistych uzupełniane przez krajobrazy dolin i obniżeń występujące wzdłuż głównych cieków. Rozkład przestrzenny typów krajobrazów naturalnych województwa przedstawia rysunek nr 2.

⁵ Richling, A., Dąbrowski A., (1995). Mapa typów krajobrazów naturalnych Polski, plansza 53.1 [w:] Atlas Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa: Główny Geodeta Kraju, IGiPZ PAN, PPWK im. E. Romera

Rysunek 2. Typy krajobrazu naturalnego

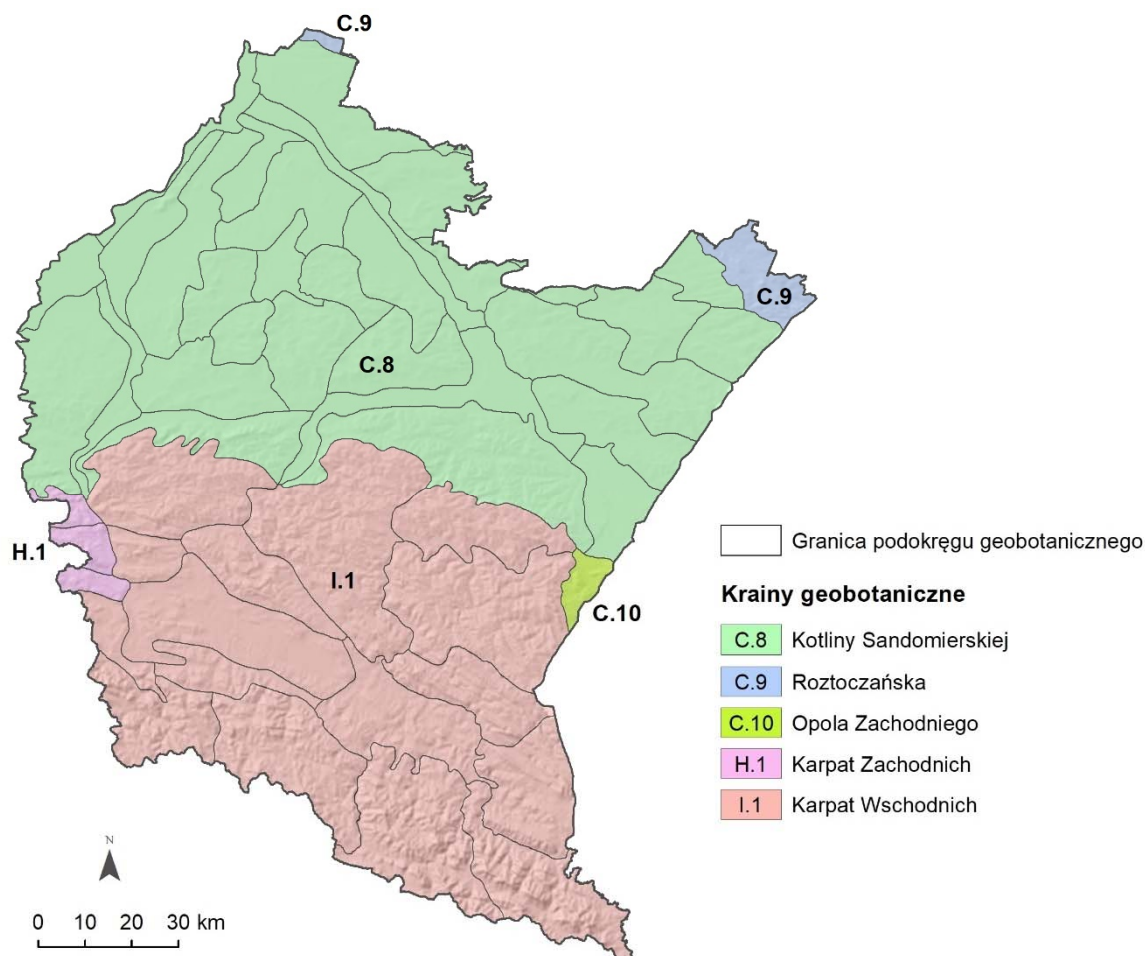
Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

2.4. Krainy geobotaniczne

Na obszarze województwa podkarpackiego wytypowano pięć krain geobotanicznych,⁶ z czego dwie największe obejmują prawie całe województwo – w północnej części Kraina Kotliny Sandomierskiej (C.8.) i w południowej części Kraina Karpat Wschodnich (I.1.). Pozostałe 3 krainy – Roztoczańska (C.9.), Opola Zachodniego (C.10.) i Karpat

⁶ Matuszkiewicz, J.M., (1993). Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne Polski. Warszawa: IGiPZ PAN

Zachodnich (H.1.) zajmują niewielkie fragmenty województwa w części północnej, wschodniej i zachodniej. W obrębie wymienionych krain geobotanicznych wyróżniono 51 podokręgów geobotanicznych. Rozkład przestrzenny krain geobotanicznych województwa przedstawia rysunek nr 3.

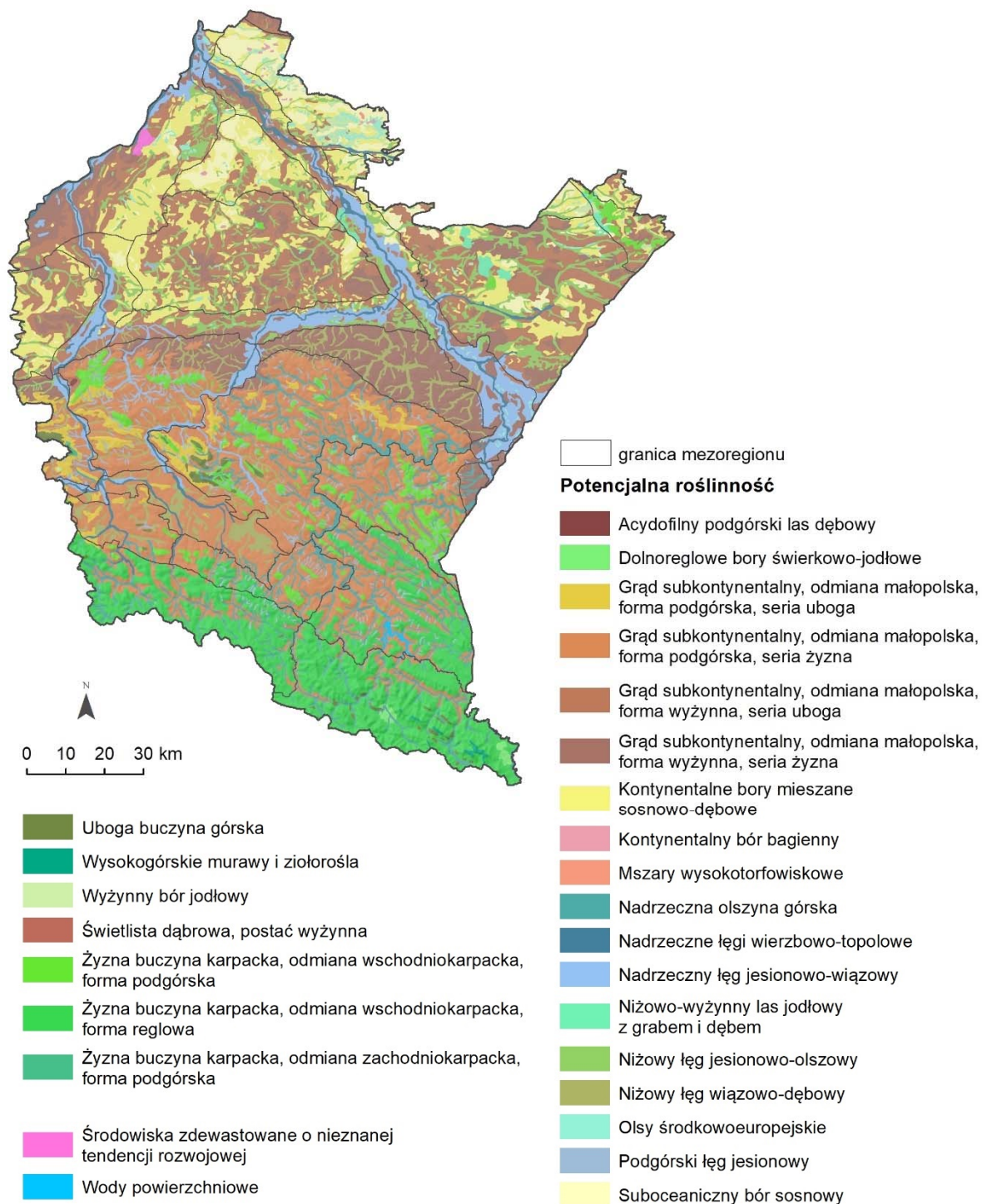
Rysunek 3. Krainy geobotaniczne

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

2.5. Roślinność potencjalna

W województwie podkarpackim występuje 27 typów roślinności potencjalnej.⁷ Z uwagi na ich duży udział powierzchniowy, szczególną uwagę należy zwrócić na żyzną buczynę karpacką w odmianie wschodniokarpackiej i grąd subkontynentalny odmiany małopolskiej formy podgórskiej przeważającą w południowej części województwa oraz na grąd subkontynentalny, odmiany małopolskiej formy wyżynnej i kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe przeważające w północnej części województwa. Typy roślinności potencjalnej przedstawiono na rysunku nr 4.

⁷ Matuszkiewicz, W., Faliński, J.B., Kostrowicki, A.S., Matuszkiewicz, J.M., Olaczek, R., Wojterski, T., (1995). Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa 1:300 000. Warszawa: IGiPZ PAN

Rysunek 4. Typy roślinności potencjalnej

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

2.6. Regiony historyczno-kulturowe

Na terenie województwa podkarpackiego występują cztery krainy historyczne w skład których wchodzi 17 regionów historyczno-kulturowych.⁸ Największą powierzchnię w województwie zajmują dwie krainy historyczne: Region Południowo-Wschodni i Galicja zachodnia będąca południowo-zachodnim fragmentem Małopolski. Pozostałą niewielką część województwa wypełniają krainy: Rdzenne ziemie polskie i Kraina Środkowo-Wschodnia. Rozmieszczenie regionów historyczno-kulturowych w województwie przedstawia rysunek nr 5.

Rysunek 5. Regiony historyczno-kulturowe

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

⁸ Plit J., Krajobrazy kulturowe Polski i ich przemiany, IGiPZ PAN, Prace geograficzne nr 253, Warszawa 2016

2.7. Cechy klimatu

Rzeźba terenu oraz wyniesienie nad poziomem morza kształtują klimat województwa, który zalicza się do umiarkowanego, leżącego na styku klimatu morskiego i kontynentalnego, przy czym przeważa wpływ ciepłych i wilgotnych mas powietrza polarnomorskiego napływającego z Europy północno-zachodniej. Zdecydowanie mniejszy wpływ na kształtowanie klimatu na terenie województwa, mają napływające ze wschodu suche i ciepłe masy powietrza polarnokontynentalnego. W województwie występują trzy główne regiony klimatyczne:

- kotlin podgórskich – obejmujący Kotlinę Sandomierską,
- podgórski – obejmujący Pogórze Karpackie,
- górski – obejmujący Bieszczady, Beskid Niski, Góry Sanocko-Turczańskie.

Na północy województwa w rejonie Kotliny Sandomierskiej występuje upalne lato, ciepła zima i stosunkowo małe ilości opadów. Średnia temperatura roczna wynosi +8 °C. Przeciętna ilość opadów – najmniejsza w województwie – waha się od 565 mm do 700 mm. Okres zalegania pokrywy śnieżnej to ok. 70 dni. Więcej tutaj głównie wiatry zachodnie.

Cechy klimatu przejściowego widoczne są na Pogórzu Karpackim. Średnia temperatura w roku kształtuje się na poziomie +7°C. Średnia ilość opadów wynosi od 700 do 800 mm. Pokrywa śnieżna utrzymuje się przez ok. 80 dni. Przeważają wiatry południowo-zachodnie. W Beskidzie Niskim średnia temperatura w roku wynosi +6°C, w Bieszczadach niższa. Opady są największe w województwie i wynoszą 800-1000 mm, w niektórych rejonach Bieszczadów sięgają nawet do 1150-1200 mm. Dominują wiatry południowe. Cechą charakterystyczną południowej części województwa jest występowanie wiatrów fenowych. Są to silne i długotrwałe, ciepłe wiatry wiejące najczęściej z kierunku południowego, rzadziej południowo-wschodniego lub południowo-zachodniego.

2.8. Wody

Istotną rolę w krajobrazie województwa odgrywają rzeki i liczne potoki płynące pośród gór, pogórzy i równin. Północno-zachodnią granicę województwa wyznacza rzeka Wisła, do której wpadają San i Wisłoka. Głównym dopływem Wisły jest San zbierający po drodze wody większych rzek regionu: Hoczewki, Osławy, Wiaru, Lubaczówki, Tanwi i Wisłoka. W Bieszczadach San przegradzają zapory wodne w Solinie i Myczkowcach, tworzące pośród gór sztuczne zbiorniki wodne: Solińskie i Myczkowieckie, pełniące funkcje retencyjno-energetyczne oraz rekreacyjno-turystyczne. Drugim ważnym dopływem Wisły jest Wisłoka, do której w jej górnym biegu wpadają rzeki Ropa i Jasiołka. Na Wisłoce w Krempnej powstał zbiornik wodny pełniący funkcję retencyjno-rekreacyjną i przeciwpowodziową. Na rzece Wisłok będącej dopływem Sanu funkcję gospodarczą i rekreacyjną pełni zaporą i zbiornik Besko w Sieniawie. W wyniku zalania wyrobiska górniczego, pozostałego po odkrywkowej kopalni siarki w Tarnobrzegu utworzono zbiornik - Jezioro Tarnobrzesckie pełniące funkcje sportowo-rekreacyjne.

Na obszarze województwa, głównie w południowej i centralnej części, występują wody mineralne. Do najbardziej znanych obszarów występowania wód mineralnych należą

okolice Iwonicza-Zdroju, Lubatówki, Rymanowa Zdroju, Rudawki Rymanowskiej (powiat krośnieński), Polańczyka, Baligrodu (powiat leski), Czarnej (powiat bieszczadzki), Horyńca-Zdroju (powiat lubaczowski), Latoszyna (powiat dębicki), Lipy (powiat stalowowolski) oraz Hyżnego-Nieborowa (powiat rzeszowski).

2.9. Walory przyrody ożywionej

O wysokiej wartości przyrodniczej województwa podkarpackiego świadczy duży stopień naturalności szaty roślinnej, rozległość i mozaikowość ekosystemów, wysoki stopień zalesienia (ok. 38%), a co za tym idzie bogactwo gatunkowe flory i fauny, w tym występowanie gatunków rzadkich i chronionych.

Odmienne warunki siedliskowe panujące w poszczególnych krainach fizjograficznych, warunkują występowanie zróżnicowanych ekosystemów leśnych. W północnej części, w rejonie Kotliny Sandomierskiej, przeważają mieszane i lite bory sosnowe na siedliskach świeżych i wilgotnych. Na Pogórzu Środkowobeskidzkim lasy występują głównie w szczytowych partiach wzniesień. Duże kompleksy leśne zachowały się w głównym paśmie Pogórza Ciężkowickiego oraz w całej partii Pogórza Przemyskiego. Dominują tu zwłaszcza lasy jodłowo-bukowe i mieszane. Najbardziej cenne pod względem przyrodniczym ale także widokowym są pasma górskie Beskidu Niskiego i Bieszczad o znacznym zalesieniu oraz niezwykle bogatej i unikalnej faunie i florze. W partiach szczytowych dominują lasy bukowe, w niższych partiach lasy mieszane, głównie jodłowo-bukowe. Różnorodnym ekosystemom leśnym towarzyszą siedliska nieleśne dobrze zachowane, w tym: naturalne i półnaturalne łąki, pastwiska, zbiorowiska nadrzeczne czy, niespotykana w innych rejonach kraju, grupa wschodniokarpackich zespołów roślinnych. Siedliska te obfitują w grupy chronionych i rzadkich roślin i zwierząt, z których wybrane mają jedyne, naturalne miejsce występowania w Polsce.

2.10. Formy ochrony przyrody

Województwo podkarpackie charakteryzuje się dużym bogactwem i różnorodnością dobrze zachowanych, naturalnych wartości przyrodniczych o wysokiej randze zarówno w skali kraju, jak i Europy. Obfituje w obszary cenne pod względem siedliskowym, florystycznym, faunistycznym i krajobrazowym. O nagromadzeniu cennych walorów przyrodniczych świadczy fakt objęcia około 44,7% powierzchni województwa różnymi formami ochrony przyrody, na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody.

W obrębie województwa utworzono następujące obszary chronione (podana liczba):

- parki narodowe (Bieszczadzki i Magurski) - 2,
- rezerваты przyrody - 99,
- parki krajobrazowe - 10,
- obszary chronionego krajobrazu -13,
- obszary Natura 2000 - 63,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - 11,
- stanowiska dokumentacyjne - 28,
- pomniki przyrody - 4614,

- użytki ekologiczne - 434.⁹

Województwo podkarpackie jest uczestnikiem Programu „Człowiek i Biosfera” (MaB) UNESCO, poprzez utworzone na jego terenie dwa międzynarodowe rezerwy biosfery:

1. Trójstronny Transgraniczny Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie”, obejmujący w obrębie województwa podkarpackiego Bieszczadzki Park Narodowy, Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy oraz Park Krajobrazowy Doliny Sanu,
2. Transgraniczny Rezerwat Biosfery „Roztocze”, obejmujący w obrębie województwa podkarpackiego Park Krajobrazowy Puszczy Solskiej, Południoworoztoczański Park Krajobrazowy oraz fragment Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

W lipcu 2021 roku, decyzją UNESCO, dokonano wpisu rozszerzającego listę Światowego Dziedzictwa Przyrodniczego („Pradawne i pierwotne lasy bukowe w Karpatach i innych regionach Europy”) o 4 fragmenty lasów bukowych w Bieszczadzkim Parku Narodowym (BdPN), otoczonych ścisłą ochroną. Buczyny te stanowią około 11% (3,47 tys. ha) powierzchni BdPN i obejmują obszary:

- Pasma graniczne i dolina Górnej Solinki,
- Połonina Wetlińska i Smerek,
- Dolina potoku Terebowiec,
- Dolina potoku Wołosatka.

2.11. Dziedzictwo kulturowe

Na potencjał kulturowy województwa składa się wiele cennych materialnych obiektów w postaci zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych, ale także bogactwo kultury niematerialnej, tj. szeroko pojętej tradycji, uwarunkowanej z jednej strony naturalnym przenikaniem się kultur, z drugiej zaś wyróżnieniem cech charakterystycznych dla grup etnicznych, czy etnograficznych. Wielokulturowe dziedzictwo ukształtowane zostało przez zamieszkujących województwo: Polaków, Rusinów, Łemków, Bojków, Ormian i Żydów.

W województwie podkarpackim znajduje się ponad 5 tys. zabytków wpisanych do rejestru zabytków, w tym obiekty archeologiczne, architektoniczne, tj.: zamki, pałace, dwory, kościoły i kaplice, cmentarze i parki, układy urbanistyczne miast i miejscowości wiejskich, zabytkowe założenia zielni, a także zabytki techniki i przemysłu. Wśród nich znajduje się kilkanaście obiektów o potwierdzonym poprzez dodatkowy wpis szczególnym znaczeniu dla kultury i historii. Obiekty te zostały wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, uznane za Pomnik Historii lub objęte ochroną poprzez utworzenie parku kulturowego.

⁹ <https://www.gov.pl/web/rdos-rzeszow/formy-ochrony-przyrody> - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie (dostęp z dnia 31.10.2024)

Na obszarze województwa podkarpackiego zlokalizowanych jest 6 obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO:

- Kościół pw. Wszystkich Świętych w Bliznem,
- Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Haczowie,
- Cerkiew grekokatolicka pw. Narodzenia Matki Bożej w Chotyńcu,
- Cerkiew grekokatolicka pw. św. Paraskewii w Radrużu,
- Cerkiew pw. św. Mikołaja Archanioła w Smolniku,
- Cerkiew pw. Michała Archanioła w Turzańsku.

Obiekty wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO uzupełnia lista obiektów uznanych za Pomnik Historii (zabytki nieruchome o szczególnym znaczeniu dla kultury naszego kraju), przy czym jeden obiekt - cerkiew grekokatolicka pw. św. Paraskewii w Radrużu została wpisana na obie listy. Lista obiektów uznanych za Pomnik Historii zawiera 7 pozycji i znajdują się na niej obiekty:

- Leżajsk – zespół klasztoru o.o. Bernardynów,
- Łańcut – zespół zamkowo-parkowy,
- Radruż – zespół cerkiewny,
- Krasiczyn – zespół zamkowo-parkowy,
- Przemyśl – zespół staromiejski,
- Bóbrka – najstarsza kopalnia ropy naftowej,
- Miasto Przemyśl, Gmina Przemyśl, Gmina Żurawica, Gmina Orły i Gmina Medyka – Twierdza Przemyśl.

Trzy z obiektów uznanych za Pomnik Historii, zasługują na uwagę ze względu na wielkość obszaru objętego ochroną. Pierwszym jest „Przemyśl – zespół staromiejski” obejmujący 3 obszary: historyczny zespół miasta, zespół klasztorny Benedyktynki i zespół klasztorny Reformatów o łącznej powierzchni 32,64 ha. Drugim jest „Łańcut - zespół zamkowo parkowy” – największy w województwie obszar zamkowo - parkowy o powierzchni 36,19 ha. Trzecim – największym z obiektów jest „Twierdza Przemyśl” gdzie uznane za Pomnik Historii zostało w sumie 90 elementów o łącznej powierzchni 259,43 ha położonych na obszarze pięciu gmin.

Kolejną formą ochrony zabytków jest utworzenie parku kulturowego. Na terenie województwa podkarpackiego utworzono dotychczas trzy parki kulturowe:

- 1) Park Kulturowy „Zespołu Staromiejskiego oraz Zespołu Klasztornego OO. Dominikanów w Jarosławiu”, utworzony uchwałą Rady Miasta Jarosławia z dnia 23 marca 2009 r. W granicach parku znajduje się historyczne centrum miasta wraz z systemem obwarowań miejskich, placem przed Bramą Krakowską, kościołem p.w. Św. Ducha, zespołami kościelno-klasztornymi dawnego Opactwa Sióstr Benedyktynki i oo. Dominikanów oraz otaczającymi je fortyfikacjami.
- 2) Park Kulturowy „Wzgórze Staromiejskie w Krośnie”, utworzony uchwałą Rady Miasta Krosna z dnia 13 lutego 2019 r. W granicach parku znajduje się cały obszar rynku wraz z okolicznymi ulicami i terenem starego cmentarza.

- 3) Park Kulturowy „Stare Miasto”, utworzony uchwałą Rady Miasta Przemyśla z dnia 5 maja 2022 r. W granicach parku znajduje się historyczny układ urbanistyczny miasta Przemyśla.

3. Wykaz obszarów lub obiektów objętych formami ochrony przyrody i zabytków

Zgodnie z art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy (u.p.z.p.) w audycie krajobrazowym wskazuje się lokalizację i granice obszarów objętych ochroną:

- parków kulturowych,
- parków narodowych,
- rezerwatów przyrody,
- parków krajobrazowych,
- obszarów chronionego krajobrazu,
- obiektów znajdujących się na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO,
- obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO (MaB) lub obszarów i obiektów proponowanych do umieszczenia na tych listach.

W województwie podkarpackim występują wszystkie wymienione formy obszarów wskazane w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy (u.p.z.p.):

- 3 parki kulturowe,
- 2 parki narodowe,
- 99 rezerwatów przyrody,
- 10 parków krajobrazowych,
- 13 obszarów chronionego krajobrazu,
- 6 obiektów i 4 obszary znajdujących się na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO,
- 2 obszary Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO (MaB),
- 2 obiekty (z czego 1 jako wpis wieloelementowy) proponowane do umieszczenia na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Wykaz obszarów lub obiektów, o których mowa w art 38a ust 3 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

PARKI KULTUROWE

Lp.	Nazwa	Kod INSPIRE
1.	Park Kulturowy „Zespołu Staromiejskiego oraz Zespołu Klasztornego OO. Dominikanów w Jarosławiu”	brak
2.	Park Kulturowy „Wzgórze Staromiejskie w Krośnie”	brak
3.	Park Kulturowy „Stare Miasto” w Przemyślu	brak

PARKI NARODOWE

Lp.	Nazwa	Kod INSPIRE
1.	Bieszczadzki Park Narodowy	PL.ZIPOP.1393.PN.7
2.	Magurski Park Narodowy	PL.ZIPOP.1393.PN.16

REZERWATY PRZYRODY

Lp.	Nazwa	Kod INSPIRE
1.	Bagno Przeclawskie	PL.ZIPOP.1393.RP.1221
2.	Bobry w Uhercach	PL.ZIPOP.1393.RP.1240
3.	Bór	PL.ZIPOP.1393.RP.1203
4.	Broduszurki	PL.ZIPOP.1393.RP.631
5.	Brzoza Czarna w Reczpolu	PL.ZIPOP.1393.RP.1260
6.	Brzyska Wola	PL.ZIPOP.1393.RP.1523
7.	Buczyna w Cyrance na Płaskowyżu Kolbuszowskim	PL.ZIPOP.1393.RP.156
8.	Buczyna w Wańkowej	PL.ZIPOP.1393.RP.736
9.	Bukowica	PL.ZIPOP.1393.RP.875
10.	Bukowy Las	PL.ZIPOP.1393.RP.1355
11.	Chwaniów	PL.ZIPOP.1393.RP.1107
12.	Cisy na Górze Jawor	PL.ZIPOP.1393.RP.956
13.	Cisy w Malinówce	PL.ZIPOP.1393.RP.1289
14.	Cisy w Nowej Wsi	PL.ZIPOP.1393.RP.973
15.	Cisy w Serednicy	PL.ZIPOP.1393.RP.1391
16.	Dolina Smarkatej	PL.ZIPOP.1393.RP.1632
17.	Dyrbek	PL.ZIPOP.1393.RP.1432
18.	Golesz	PL.ZIPOP.1393.RP.1434
19.	Gołoborze	PL.ZIPOP.1393.RP.1435
20.	Góra Chełm	PL.ZIPOP.1393.RP.1455
21.	Góra Sobień	PL.ZIPOP.1393.RP.277
22.	Grąd w Średniej Wsi	PL.ZIPOP.1393.RP.1090
23.	Herby	PL.ZIPOP.1393.RP.943
24.	Hulskie im. Stefana Myczkowskiego	PL.ZIPOP.1393.RP.921
25.	Husówka	PL.ZIPOP.1393.RP.783
26.	Igiełki	PL.ZIPOP.1393.RP.563
27.	Imielty Ług	PL.ZIPOP.1393.RP.1088
28.	Jamy	PL.ZIPOP.1393.RP.1098
29.	Jastkowice	PL.ZIPOP.1393.RP.961
30.	Jaźwiana Góra	PL.ZIPOP.1393.RP.161
31.	Jedlina	PL.ZIPOP.1393.RP.784
32.	Kalwaria Paclawska	PL.ZIPOP.1393.RP.966
33.	Kamera	PL.ZIPOP.1393.RP.1099
34.	Kamienne	PL.ZIPOP.1393.RP.1074
35.	Kamień nad Jaśliskami	PL.ZIPOP.1393.RP.963
36.	Kamień nad Rzepedzią	PL.ZIPOP.1393.RP.1542
37.	Kołacznia	PL.ZIPOP.1393.RP.1096
38.	Końskie Błota	PL.ZIPOP.1393.RP.847
39.	Kopystanka	PL.ZIPOP.1393.RP.967
40.	Kozigarb	PL.ZIPOP.1393.RP.1540
41.	Koziniec	PL.ZIPOP.1393.RP.1092
42.	Kretówki	PL.ZIPOP.1393.RP.146
43.	Krępak	PL.ZIPOP.1393.RP.772
44.	Krywe	PL.ZIPOP.1393.RP.773
45.	Las Klasztorny	PL.ZIPOP.1393.RP.1105
46.	Leoncina	PL.ZIPOP.1393.RP.965
47.	Lisia Góra	PL.ZIPOP.1393.RP.714
48.	Liwocz	PL.ZIPOP.1393.RP.1091
49.	Lupa	PL.ZIPOP.1393.RP.13
50.	Łęka	PL.ZIPOP.1393.RP.702
51.	Łysa Góra	PL.ZIPOP.1393.RP.1104
52.	Minokąt	PL.ZIPOP.1393.RP.778
53.	Moczary	PL.ZIPOP.1393.RP.1075
54.	Modrzyna	PL.ZIPOP.1393.RP.1093
55.	Mójka	PL.ZIPOP.1393.RP.776

56.	Na Opalonym	PL.ZIPOP.1393.RP.677
57.	Na Oratyku	PL.ZIPOP.1393.RP.731
58.	Nad Jeziorem Myczkowieckim	PL.ZIPOP.1393.RP.1102
59.	Nad Trzciańcem	PL.ZIPOP.1393.RP.1111
60.	Olsza Kosa w Stężnicy	PL.ZIPOP.1393.RP.1331
61.	Olszyna Łęgowa w Kalnicy	PL.ZIPOP.1393.RP.871
62.	Olzy	PL.ZIPOP.1393.RP.1614
63.	Pateraki	PL.ZIPOP.1393.RP.1100
64.	Pniów	PL.ZIPOP.1393.RP.952
65.	Polanki	PL.ZIPOP.1393.RP.656
66.	Prządki im. prof. Henryka Świdzińskiego	PL.ZIPOP.1393.RP.953
67.	Przełom Hołubli	PL.ZIPOP.1393.RP.782
68.	Przełom Jasiołki	PL.ZIPOP.1393.RP.920
69.	Przełom Osławy pod Duszatynem	PL.ZIPOP.1393.RP.944
70.	Przełom Osławy Pod Mokrem	PL.ZIPOP.1393.RP.790
71.	Przełom Sanu pod Grodziskiem	PL.ZIPOP.1393.RP.1103
72.	Przysłup	PL.ZIPOP.1393.RP.1608
73.	Reberce	PL.ZIPOP.1393.RP.775
74.	Rezerwat Tysiąclecia na Cergowej Górze	PL.ZIPOP.1393.RP.203
75.	Sine Wiry	PL.ZIPOP.1393.RP.528
76.	Skarpa Jaksmanicka	PL.ZIPOP.1393.RP.774
77.	Słotwina	PL.ZIPOP.1393.RP.514
78.	Sołokija	PL.ZIPOP.1393.RP.942
79.	Starzawa	PL.ZIPOP.1393.RP.1101
80.	Suchy Łuk	PL.ZIPOP.1393.RP.780
81.	Szachownica Kostkowata w Stubnie	PL.ZIPOP.1393.RP.1072
82.	Szachownica w Krównikach	PL.ZIPOP.1393.RP.309
83.	Szwajcaria Ropczycka	PL.ZIPOP.1393.RP.730
84.	Śnieżycza wiosenna w Dwerniczku	PL.ZIPOP.1393.RP.1112
85.	Torfy	PL.ZIPOP.1393.RP.513
86.	Turnica	PL.ZIPOP.1393.RP.785
87.	Wadernik	PL.ZIPOP.1393.RP.1477
88.	Wielki Las	PL.ZIPOP.1393.RP.786
89.	Wilcze	PL.ZIPOP.1393.RP.777
90.	Winna Góra	PL.ZIPOP.1393.RP.1106
91.	Wisła pod Zawichostem	PL.ZIPOP.1393.RP.1563
92.	Woronikówka	PL.ZIPOP.1393.RP.771
93.	Wydrze	PL.ZIPOP.1393.RP.5
94.	Zabłocie	PL.ZIPOP.1393.RP.1457
95.	Zakole	PL.ZIPOP.1393.RP.787
96.	Zmysłówka	PL.ZIPOP.1393.RP.1108
97.	Zwiezłó	PL.ZIPOP.1393.RP.1377
98.	Źródlika Jasiołki	PL.ZIPOP.1393.RP.1386
99.	Źródła Tanwi	PL.ZIPOP.1393.RP.1389

PARKI KRAJOBRAZOWE

Lp.	Nazwa	KOD INSPIRE
1.	Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy	PL.ZIPOP.1393.PK.98
2.	Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy	PL.ZIPOP.1393.PK.57
3.	Jaśliski Park Krajobrazowy	PL.ZIPOP.1393.PK.16
4.	Park Krajobrazowy Doliny Sanu	PL.ZIPOP.1393.PK.14
5.	Park Krajobrazowy Gór Słonnych	PL.ZIPOP.1393.PK.15
6.	Park Krajobrazowy Lasy Janowskie	PL.ZIPOP.1393.PK.79
7.	Park Krajobrazowy Pasma Brzanki	PL.ZIPOP.1393.PK.101
8.	Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego	PL.ZIPOP.1393.PK.20
9.	Park Krajobrazowy Puszczy Solskiej	PL.ZIPOP.1393.PK.44
10.	Południoworożtoczański Park Krajobrazowy	PL.ZIPOP.1393.PK.52

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Lp.	Nazwa	KOD INSPIRE
1.	Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu	PL.ZIPOP.1393.OCHK.189
2.	Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu	PL.ZIPOP.1393.OCHK.128
3.	Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	PL.ZIPOP.1393.OCHK.186
4.	Kuryłowski Obszar Chronionego Krajobrazu	PL.ZIPOP.1393.OCHK.181
5.	Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu	PL.ZIPOP.1393.OCHK.179
6.	Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego	PL.ZIPOP.1393.OCHK.185
7.	Przemysko-Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu	PL.ZIPOP.1393.OCHK.180
8.	Roztoczański Obszar Chronionego Krajobrazu (woj. podkarpackie)	PL.ZIPOP.1393.OCHK.178
9.	Sieniawski Obszar Chronionego Krajobrazu	PL.ZIPOP.1393.OCHK.182
10.	Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu	PL.ZIPOP.1393.OCHK.187
11.	Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu	PL.ZIPOP.1393.OCHK.174
12.	Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu	PL.ZIPOP.1393.OCHK.184
13.	Zmysłowski Obszar Chronionego Krajobrazu	PL.ZIPOP.1393.OCHK.190

LISTA ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA UNESCO

Wpis „Drewniane kościoły południowej Małopolski”

Lp.	Nazwa	KOD INSPIRE
1.	Haczów - kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Michała Archanioła	PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_18_UN.42
2.	Blizne - kościół pw. Wszystkich Świętych	PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_18_UN.44

Wpis „Drewniane cerkwie w polskim i ukraińskim regionie Karpat”

Lp.	Nazwa	KOD INSPIRE
1.	Chotyń - cerkiew gr.-kat. pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy	PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_18_UN.1125
2.	Turzańsk - cerkiew gr.-kat. pw. św. Michała Archanioła	PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_18_UN.1113
3.	Radruż - cerkiew gr.-kat. pw. św. Paraskewy	PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_18_UN.1128
4.	Smolnik - cerkiew gr.-kat. pw. św. Michała Archanioła	PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_18_UN.1123

Komponent seryjnego dobra międzynarodowego pn.: „Pradawne i pierwotne lasy bukowe w Karpatach i innych regionach Europy”

Lp.	Nazwa	KOD INSPIRE
1.	Dolina potoku Terebowiec	PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_18_UN.2167
2.	Dolina potoku Wołosatka	PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_18_UN.2168
3.	Pasmo graniczne i dolina Górnej Solinki	PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_18_UN.2165
4.	Połonina Wetlińska i Smerek	PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_18_UN.2164

LISTA ŚWIATOWYCH REZERWATÓW BIOSFERY UNESCO (MaB)

Lp.	Nazwa	KOD INSPIRE
1.	Trójstronny Transgraniczny Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie”	brak
2.	Transgraniczny Rezerwat Biosfery „Roztocze”	brak

OBIEKTY PROPONOWANE DO UMIESZCZENIA NA LISTACH ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA UNESCO

Lp.	Nazwa	KOD INSPIRE
1.	Twierdza Przemyśl (wpis transgraniczny fortyfikacji dawnego państwa Habsburgów XIX i XX wieku oraz austro-węgierskich cmentarzy wojennych I wojny światowej)	brak
2.	Bóbrka - najstarsza kopalnia ropy naftowej	brak

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Powierzchnia wskazanych powyżej form ochrony wynosi 800443,2939 ha, co stanowi 44,85% powierzchni województwa podkarpackiego.

4. Wyniki audytu krajobrazowego

4.1. Delimitacja i klasyfikacja typologiczna krajobrazów

4.1.1. Metodyka, źródła danych

Pierwszym etapem prac przy sporządzaniu audytu krajobrazowego była delimitacja krajobrazów, rozumiana zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia (r.a.k.) jako proces wydzielenia krajobrazów przez wyznaczenie ich granic, sklasyfikowanie pod względem typologicznym oraz nadanie im oznaczeń identyfikacyjnych. Wyznaczenie granic krajobrazów odbywało się w następujących etapach:

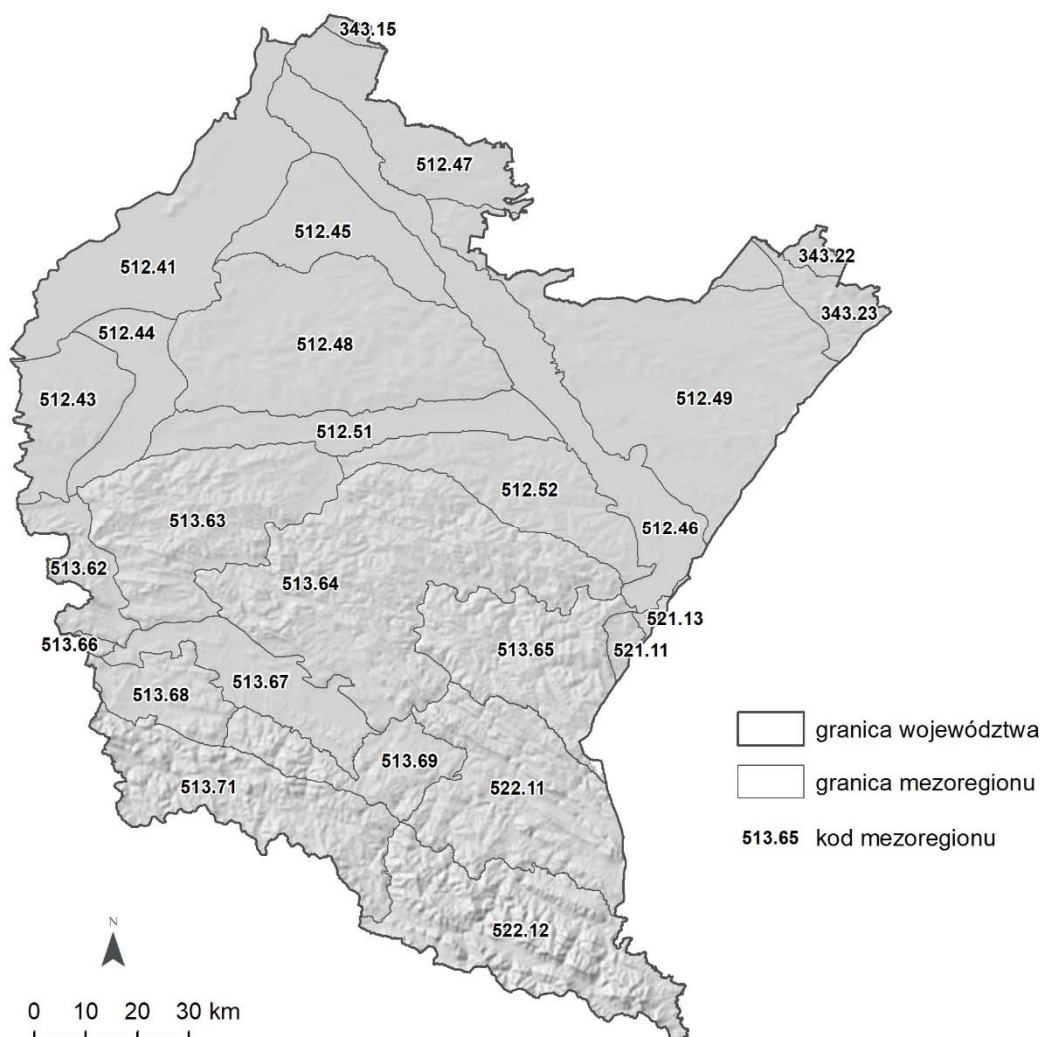
- 1) szczegółowa analiza pokrycia i użytkowania terenu w obrębie mezoregionu;
- 2) wstępny podział mezoregionu na krajobrazy, dokonany w sposób rozłączny i wyczerpujący, z uwzględnieniem:
 - a) jednolitości tła krajobrazowego,
 - b) typu rzeźby terenu, określonego zgodnie z załącznikiem nr 2,
 - c) zachowania powiązań funkcjonalnych lub widokowych między elementami krajobrazu,
 - d) powtarzalności struktury przestrzennej i fizjonomii w różnych częściach krajobrazu, z wyjątkiem krajobrazów unikatowych;

Do przeprowadzenia analizy wykorzystano podział fizycznogeograficzny Polski opracowany przez wieloosobowy zespół w 2018 roku. Podział ten przedstawiono w publikacji Instytutu Geografii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie.¹⁰

Analizę pokrycia i użytkowania terenu w celu zidentyfikowania obszarów o jednolitym tle krajobrazowym przeprowadzono wykorzystując nieodpłatną, dostępną powszechnie ortofotomapę dostępną na stronie internetowej www.geoportal2.gov.pl oraz o arkusze obrazów rastrowych ortofotomapy znajdujących się w zasobach Departamentu Rozwoju Regionalnego UMWP, z dokładnością odpowiadającą skali 1:10000. Wyznaczono przebieg granic wewnątrz mezoregionów z dokładnością odpowiadającą dokładności skali 1:50000. W uzasadnionych przypadkach, w celu uniknięcia wątpliwości wyznaczania granic i szczegółowszego rozeznania pokrycia i użytkowania terenu, wyznaczono przebieg granic z dokładnością w większej skali – od 1:10000 do 1:2000 włącznie. Nie wyznaczano krajobrazów przechodzących przez granicę mezoregionów tzw. krajobrazów sprzężonych.

Na obszarze województwa podkarpackiego znajduje się w całości lub w części 26 mezoregionów fizycznogeograficznych. Opis mezoregionów położonych w granicach województwa zawarty został w Załączniku nr 1.

¹⁰ Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data, „Geographia Polonica” 2018, vol. 91, iss. 2, s.143-170

Rysunek 6. Granice mezoregionów na tle województwa

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Przy identyfikacji krajobrazów zastosowano kryteria wielkości powierzchni poszczególnych wydzielen podtypów krajobrazów określone w załączniku nr 2 rozporządzenia (r.a.k.) pkt 3 Klasyfikacja typologiczna krajobrazów.

Klasyfikacja ta wydziela 51 podtypów krajobrazów określa minimalną powierzchnię tylko dla 16 z nich. W tej sytuacji, dokonując szczegółowej analizy charakterystyki danego podtypu krajobrazu przyjęto dla pozostałych podtypów autorskie wskaźniki minimalnej powierzchni. Dla podtypu – 1b *Systemy wód płynących* opisanego w charakterystyce jako – *Naturalne odcinki koryt dużych rzek (skałą przestrzenną odpowiadające geokompleksowi rangi uroczyska) lub ich systemy anastomozujące, wraz z wyspami, łachami piaszczystymi, nanosami mułowymi, a także tereny systematycznie zalewane wodami roztopowymi i powodziowymi* przyjęto, że kryteria te spełniają na terenie województwa odcinki dwóch rzek – Wisły i Sanu (od zapory na Jeziorze Myczkowskim do ujścia z wyłączeniem przebiegu rzeki San przez zwarty obszar miasta Przemyśla).

W przypadku 6 podtypów krajobrazów posiadających określoną w rozporządzeniu (r.a.k.) minimalną powierzchnię po przeprowadzeniu analiz zdecydowano o zmianie tej wartości. Główną przyczyną był przebieg granicy mezoregionów rozdzielający podobne do siebie obszary. Dobrym przykładem pokazującym ten problem przy

wydziałaniu krajobrazów było miasto Przemyśl, w którym w centrum miasta (Plac Na Bramie) znajduje się styk trzech mezoregionów. W związku z powyższym zamiast wydzielić jeden krajobraz w podtypie 10a *Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych*, który miałby powierzchnię ok. 186 ha konieczne okazało się wydzielenie trzech krajobrazów w podtypie 10a, które posiadały powierzchnię 88, 60 i 38 ha, czyli żaden z nich nie spełniałby określonego w rozporządzeniu (r.a.k.) minimum wynoszącego 100 ha. Do innych powodów zmiany wielkości zaliczono m.in. za wysoko określoną minimalną powierzchnię powodującą brak danego podtypu krajobrazu na terenie województwa. Przykładowo dla podtypu 8e *Wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód* określono minimalną powierzchnię na 50 ha. W sytuacji gdy największe w województwie założenie pałacowo-parkowe w Łańcucie posiada powierzchnię ok. 36 ha spowodowałoby to brak choćby jednego krajobrazu tego podtypu w audycie. W związku z powyższym obniżono wielkość powierzchni do 10 ha.

W uzasadnionych pojedynczych przypadkach dla podtypów krajobrazów leśnych 3a, 3b i 3c dopuszczono możliwość odstępstw od wymienionych wartości i umożliwiono wydzielenie krajobrazów o powierzchni mniejszej od podanych wielkości powierzchni.

Wszystkie przyjęte w projekcie audytu krajobrazowego autorskie zasady dotyczące minimalnej wielkości powierzchni są zgodne z zapisami rozporządzenia (r.a.k.), które w kolumnie Charakterystyka w odnośniku ⁴⁾ wyjaśnia:

W poszczególnych opisach charakterystyk podtypów w nawiasach podano rekomendowane minimalne wielkości powierzchni krajobrazów w danych podtypach. Ograniczenie to zostało wprowadzone celem zobrazowania skali, w jakiej dana powierzchnia powinna być rozpatrywana. Jednak, mając na uwadze różnorodność zagospodarowania terenu oraz rzeźby terenu i ich wzajemne relacje, dopuszcza się możliwość wydzielenia krajobrazów o powierzchni mniejszej niż rekomendowana dla poszczególnych podtypów.

W tabeli zamieszczonej poniżej podano przyjęte wartości powierzchni wydzielanych krajobrazów. Wartości określone w Rozporządzeniu zaznaczono w tabeli *. Jeśli nie stwierdzono występowania na obszarze województwa krajobrazów w określonych podtypach w związku z niespełnianiem opisanych kryteriów ich charakterystyki (definicji) ze względu na wymagane pokrycie i użytkowanie terenu, w tabeli zamieszczono informację „Nie dotyczy”.

Tabela 1. Przyjęte minimalne powierzchnie krajobrazów dla poszczególnych podtypów

Podtyp	Minimalna powierzchnia krajobrazu
1a. Jeziora	(100 ha)*
1b. Systemy wód płynących	Nie określono powierzchni
1c. Wody przejściowe	Nie dotyczy
2a. Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	Wskaźnik autorski - 20 ha
2b. Z dominacją szuwarów i turzycowisk	Wskaźnik autorski - 100 ha
2c. Z udziałem nadmorskich łąk słonolubnych	Nie dotyczy
2d. Z dominacją torfowisk niskich	Wskaźnik autorski - 50 ha
2e. Z udziałem torfowisk wysokich	Nie dotyczy
3a. Z przewagą siedlisk borowych	(100 ha)*
3b. Z przewagą siedlisk lasowych	(100 ha)*
3c. Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	(100 ha)*

4a. Murawy i zarośla kserotermiczne oraz inne ciepłolubne	20 ha
4b. Wrzosowiska i murawy napiaskowe	(50 ha)*
4c. Bezleśne wydmy śródlądowe oraz wydmy i plaże nadmorskie	Nie dotyczy
4d. Bezleśne skałki i murawy naskalne	Nie dotyczy
5a. Połoniny	Wskaźnik autorski - 20 ha
5b. Hale wysokogórskie	Nie dotyczy
5c. Wysokogórskie nagie skały, piargi i śniegi	Nie dotyczy
6a. Sztuczne zbiorniki wodne	Wskaźnik autorski - 20 ha
6b. Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	Wskaźnik autorski - 100 ha
6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	Wskaźnik autorski - 20 ha
6d. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	Wskaźnik autorski - 20 ha
6e. Z przewagą wielkoobszarowych pól lub łąk i pastwisk	Wskaźnik autorski - 100 ha
6f. Z przewagą wielkoobszarowych sadów i plantacji	(100 ha)*
6g. Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	Wskaźnik autorski - 50 ha
7a. Z przewagą terenów porolnych	Wskaźnik autorski - 50 ha
7b. Podmiejskie	Wskaźnik autorski - 100 ha
8a. Leśno-osadnicze o charakterze willowym	Nie dotyczy
8b. Wielkie kompleksy hotelowo-sportowe	(10 ha)*
8c. Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	Wskaźnik autorski - 20 ha
8d. Zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych	Wskaźnik autorski - 20 ha
8e. Wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	(50 ha)* obniżono do 10 ha
9a. Miejscowości z zachowanym układem historycznym	Wskaźnik autorski - 20 ha
9b. Miejscowości o charakterze współczesnym	Wskaźnik autorski - 100 ha
10a. Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	(100 ha)* obniżono do 20 ha
10b. Nowoczesne centra miast	Nie dotyczy
10c. Obszary zabudowy mieszkaniowej	Wskaźnik autorski - 20 ha
10d. Wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe	(100 ha)* obniżono do 50 ha
10e. Tereny sportowo-rekreacyjne	(50 ha)*
10f. Wielkie nekropole	Wskaźnik autorski - 10 ha
11a. Duże sztuczne zbiorniki wodne o różnych funkcjach	(100 ha)* obniżono do 50 ha
11b. Nabrzeża portowe, stocznie, porty morskie i rzeczne	Nie dotyczy
12a. Duże kompleksy przemysłowe	(100 ha)* obniżono do 50 ha
12b. Wielkie kompleksy elektrowni konwencjonalnych oraz wielkie farmy fotowoltaiczne	(100 ha)* obniżono do 50 ha
13a. Tereny czynnej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	Wskaźnik autorski - 20 ha
13b. Tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	Wskaźnik autorski - 20 ha
13c. Tereny czynnej eksploatacji podziemnej	Nie dotyczy
13d. Tereny zakończonej eksploatacji podziemnej	Nie dotyczy
14a. Węzły komunikacyjne i transportowe	(100 ha)*
14b. Kompleksy lotniskowe	(100 ha)*
15. Parki rozrywki	Nie dotyczy

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Po przeprowadzeniu delimitacji krajobrazów dokonano zgodnie z rozporządzeniem (r.a.k.) oznaczenia krajobrazów w formacie: AA-XXX.XX-YY, gdzie:

- ❖ AA oznacza kod województwa, przypisany zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego,
- ❖ XXX.XX określa mezoregion fizycznogeograficzny,
- ❖ YY określa kolejny krajobraz w obrębie mezoregionu w danym województwie.

Oznaczenie YY umożliwia nadanie numerów dla zidentyfikowanych krajobrazów w przedziale od 1 do 99 i nie określa zasad dotyczących numerowania kolejnych krajobrazów w przypadku gdy ich liczba wynosi 100 lub więcej. W przypadku zidentyfikowanych krajobrazów województwa podkarpackiego w 5 mezoregionach: Płaskowyż Tarnogrodzki (512.49), Nizina Nadwiślańska (512.41), Dolina Dolnego Sanu (512.46), Płaskowyż Kolbuszowski (512.48) i Pogórze Dynowskie (513.64) ich liczba przekroczyła 99 i zaistniała konieczność uzupełnienia numeracji o kombinację litery i cyfry czyli: A1-A9, B1-B9, C1-C9 itd.

4.1.2. Zestawienie zidentyfikowanych krajobrazów oraz ich klasyfikacja

W wyniku przeprowadzonych prac wydzielono 1524 krajobrazy na terenie województwa podkarpackiego. Najwięcej krajobrazów (167) wydzielono w mezoregionie Pogórze Dynowskie, także ten mezoregion zajmuje największą powierzchnię w województwie podkarpackim (193 tys. ha).

Tabela 2. Liczba krajobrazów w poszczególnych mezoregionach

Lp.	Mezoregion	Kod mezoregionu	Liczba krajobrazów [szt.]	Powierzchnia krajobrazów [tys. ha]	Udział procentowy krajobrazów [%]*	Udział procentowy powierzchni krajobrazów [%]**
1.	Wzniesienia Urzędowskie	343.15	5	3 497	0,33	0,20
2.	Roztocze Środkowe	343.22	16	6 514	1,05	0,37
3.	Roztocze Wschodnie	343.23	23	20 865	1,51	1,17
4.	Nizina Nadwiślańska	512.41	115	114 737	7,55	6,43
5.	Płaskowyż Tarnowski	512.43	36	47 349	2,36	2,65
6.	Dolina Dolnej Wisłoki	512.44	42	37 768	2,76	2,12
7.	Równina Tarnobrzaska	512.45	49	55 407	3,22	3,11
8.	Dolina Dolnego Sanu	512.46	123	106 519	8,07	5,97
9.	Równina Biłgorajska	512.47	48	65 055	3,15	3,65
10.	Płaskowyż Kolbuszowski	512.48	123	153 502	8,07	8,60
11.	Płaskowyż Tarnogrodzki	512.49	113	182 573	7,41	10,23
12.	Pradolina Podkarpacka	512.51	68	53 838	4,46	3,02
13.	Podgórze Rzeszowskie	512.52	53	68 266	3,48	3,83
14.	Pogórze Ciężkowickie	513.62	37	29 952	2,43	1,68
15.	Pogórze Strzyżowskie	513.63	86	111 218	5,64	6,23
16.	Pogórze Dynowskie	513.64	167	192 899	10,96	10,81
17.	Pogórze Przemyskie	513.65	63	80 492	4,13	4,51
18.	Obniżenie Gorlickie	513.66	5	2 031	0,33	0,11

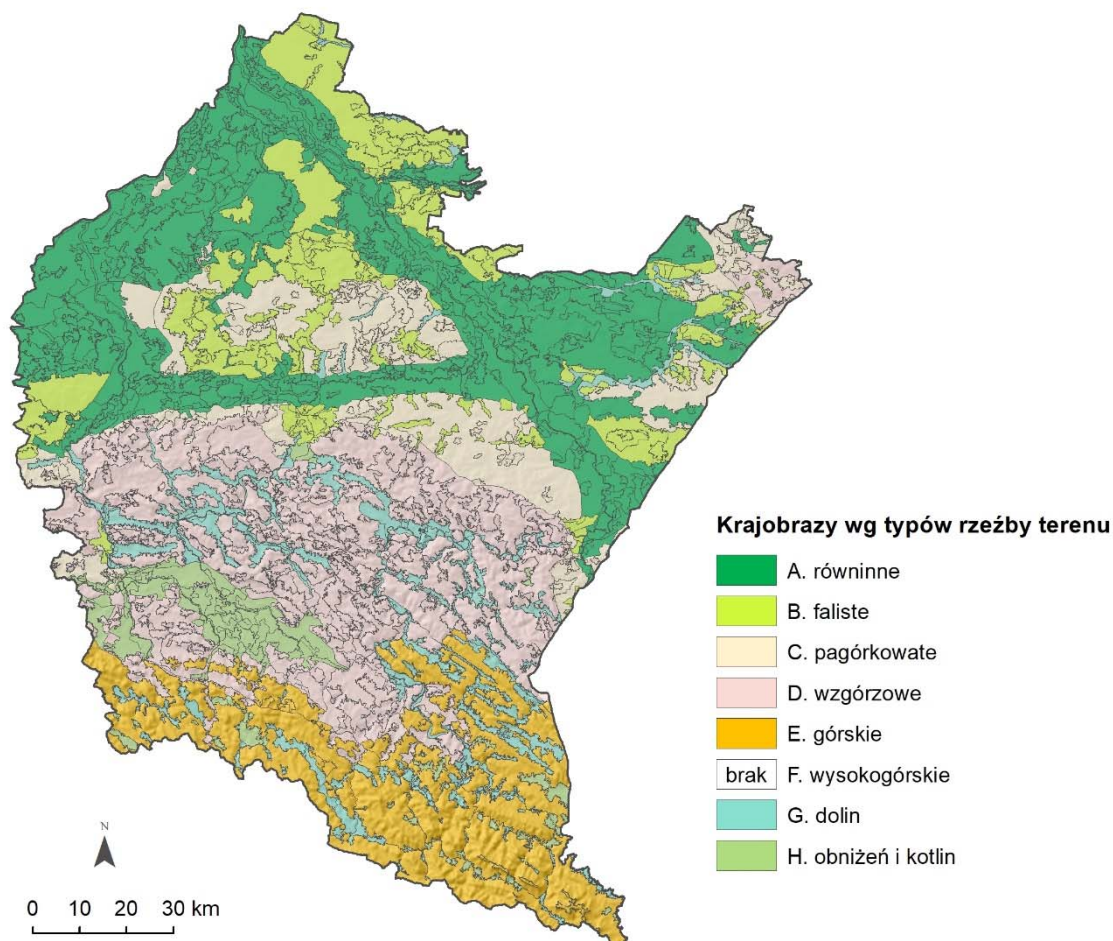
19.	Kotlina Jasielsko-Krośnieńska	513.67	65	52 441	4,27	2,94
20.	Pogórze Jasielskie	513.68	32	33 121	2,10	1,86
21.	Pogórze Bukowskie	513.69	48	45 116	3,15	2,53
22.	Beskid Niski	513.71	47	91 080	3,08	5,10
23.	Podgórze Hermanowickie	521.11	9	6 198	0,59	0,35
24.	Płaskowyż Mościski	521.13	10	2 649	0,66	0,15
25.	Góry Sanocko-Turczańskie	522.11	76	106 625	4,99	5,98
26.	Bieszczady Zachodnie	522.12	65	114 656	4,27	6,43
Razem		-	1524	1784,36	100	100

*Udział procentowy krajobrazów położonych w danym mezoregionie w łącznej liczbie krajobrazów województwa.

**Udział procentowy powierzchni krajobrazów położonych w danym mezoregionie w łącznej powierzchni krajobrazów województwa.

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Zgodnie z załącznikiem nr 2 (r.a.k.) dla każdego z krajobrazów określono typ rzeźby terenu na podstawie numerycznego modelu terenu w postaci rastrowej. W tym celu wykonano analizę nachylenia terenu oraz wysokości względnych na potrzeby określenia zróżnicowania w obrębie mezoregionów.

Rysunek 7. Krajobrazy według typów rzeźby terenu

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Tabela 3. Liczba krajobrazów należących do poszczególnych typów rzeźby terenu

Lp.	Typ rzeźby terenu		Liczba krajobrazów [szt.]	Udział procentowy krajobrazów [%]*	Powierzchnia krajobrazów [tys. ha]	Udział procentowy powierzchni krajobrazów [%]**
1.	A	Równinne	516	33,86	499	27,96
2.	B	Faliste	194	12,73	224	12,56
3.	C	Pagórkowate	155	10,17	208	11,68
4.	D	Wzgórzowe	256	16,80	412	23,09
5.	E	Górskie	52	3,41	242	13,58
6.	F	Wysokogórskie	0	0,00	0	0,00
7.	G	Dolin	216	14,17	124	6,93
8.	H	Obniżeń i kotlin	135	8,86	74	4,16
Razem			1524	100	1784,36	100

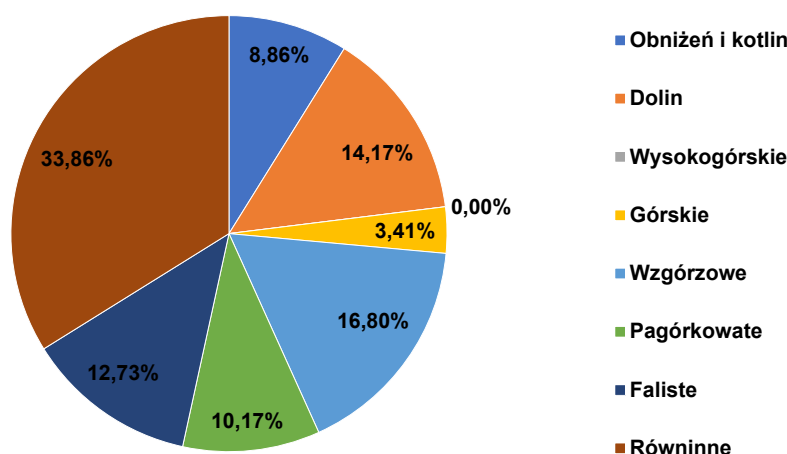
*Udział procentowy krajobrazów przyporządkowanych do danej rzeźby terenu w łącznej liczbie krajobrazów województwa.

**Udział procentowy powierzchni krajobrazów przyporządkowanych do danej rzeźby terenu w łącznej powierzchni krajobrazów województwa.

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

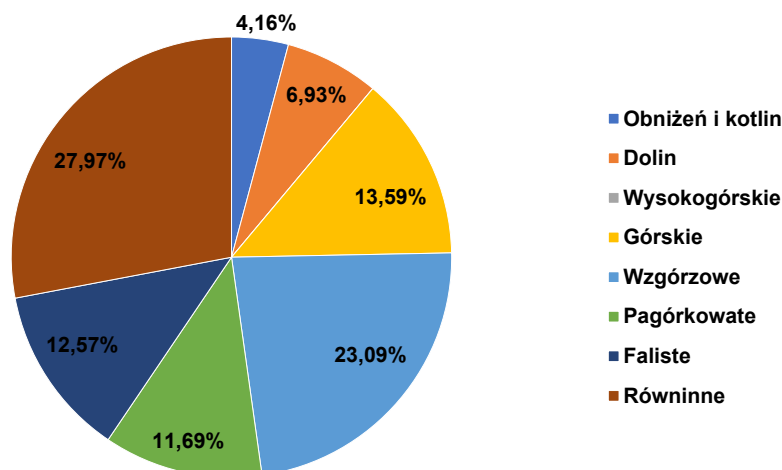
Najwięcej krajobrazów (516) posiada rzeźbę terenu A – równinne, także powierzchnia krajobrazów o tym typie rzeźby terenu jest największa (499). Rzeźbę E – górskie posiada najmniejsza liczba (52) spośród wyznaczonych krajobrazów województwa podkarpackiego, ich powierzchnia jednak stanowi blisko 14% jego obszaru.

Wydzielone krajobrazy uzupełniono o atrybuty opisujące typy krajobrazu naturalnego, regiony geobotaniczne, typy roślinności potencjalnej a także o atrybuty opisujące typy regionów historyczno-kulturowych, które były niezbędne do dalszej klasyfikacji krajobrazów oraz określenia ich charakterystyki.

Wykres 1. Udział procentowy krajobrazów województwa w zależności od rzeźby terenu

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Wykres 2. Udział procentowy powierzchni krajobrazów województwa w zależności od rzeźby terenu

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

W efekcie uzyskano dane dotyczące pokrycia terenu województwa, uwzględniające rzeźbę terenu oraz charakterystyczne cechy krajobrazowe, przyrodnicze i kulturowe w obrębie poszczególnych mezoregionów.

Klasyfikację krajobrazów wykonano w oparciu o kryteria określone w pkt 3 załącznika nr 2 rozporządzenia (r.a.k.). Klasyfikacja bazowała na analizie zróżnicowania pokrycia i użytkowania terenu, traktowanego jako tło krajobrazowe oraz charakterze dominujących w krajobrazie czynników określonych w pkt 3.

Zidentyfikowane krajobrazy przyporządkowano do poszczególnych grup, typów oraz podtypów, na podstawie klasyfikacji typologicznej krajobrazów.

Klasyfikacja typologiczna rozróżnia i definiuje 3 poziomy – grupa¹¹, typ¹² i podtyp.¹³

I - poziom, gdzie na podstawie kryterium strukturalno-procesowego (funkcjonalnego), wyznacza się główne grupy krajobrazów, cechujące się rosnącym stopniem przekształceń antropogenicznych:

- 1) grupa A – krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka,
- 2) grupa B – krajobrazy przyrodniczo-kulturowe, ukształtowane w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji form pokrycia terenu i struktury przestrzennej przez człowieka,

¹¹ Nadrzędna kategoria systematyki krajobrazów wydzielona na podstawie skali aktualnego antropogenicznego przekształcenia terenu.

¹² Podstawowa kategoria systematyki krajobrazów wydzielona na podstawie dominujących form pokrycia terenu.

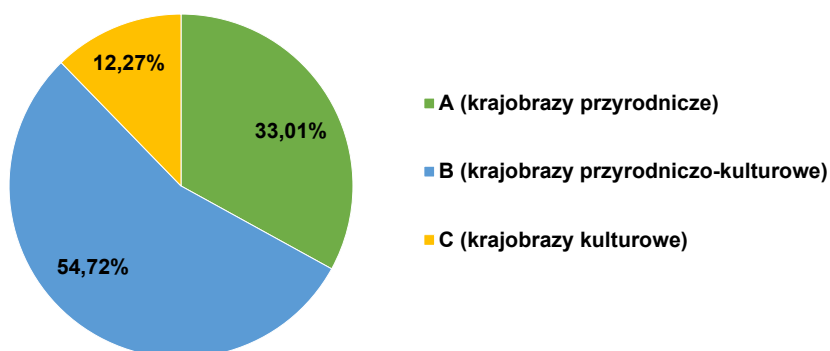
¹³ Drugorzędna kategoria systematyki krajobrazów, będąca wynikiem podziału typów, wyróżniana na podstawie różnic w strukturze przestrzennej oraz charakteru dominujących w krajobrazie czynników i funkcji.

3) grupa C – krajobrazy kulturowe, w których struktura i funkcja są w pełni ukształtowane przez działalność ludzką.

Tabela 4. Zestawienie krajobrazów województwa podkarpackiego według grup

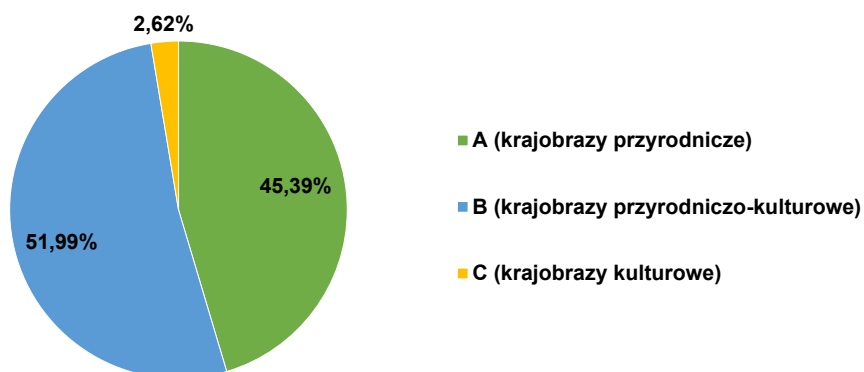
Lp.	Grupa	Nazwa grupy	Krajobrazy w danej grupie		Udział procentowy krajobrazów w poszczególnych grupach [%]	
			Liczba	Powierzchnia [tys. ha]	Liczba [%]	Powierzchnia [%]
1.	A	Krajobrazy przyrodnicze	503	810	33,01	45,39
2.	B	Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe	834	928	54,72	51,99
3.	C	Krajobrazy kulturowe	187	47	12,27	2,62
RAZEM			1524	1784,36	100,00	100,00

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Wykres 3. Udział procentowy krajobrazów województwa według grup

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Wykres 4. Udział procentowy powierzchni krajobrazów województwa według grup

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Z analizy powyższych danych wynika, że największa liczba wyznaczonych krajobrazów (ponad 50%) wystąpiła w grupie B, najmniej zaś (12%) było w grupie C. Także powierzchnia wyznaczonych krajobrazów była największa w grupie B i najmniejsza w grupie C.

II – poziom klasyfikacji obejmuje 15 typów krajobrazów, które wydzielono na podstawie dominujących form pokrycia terenu.

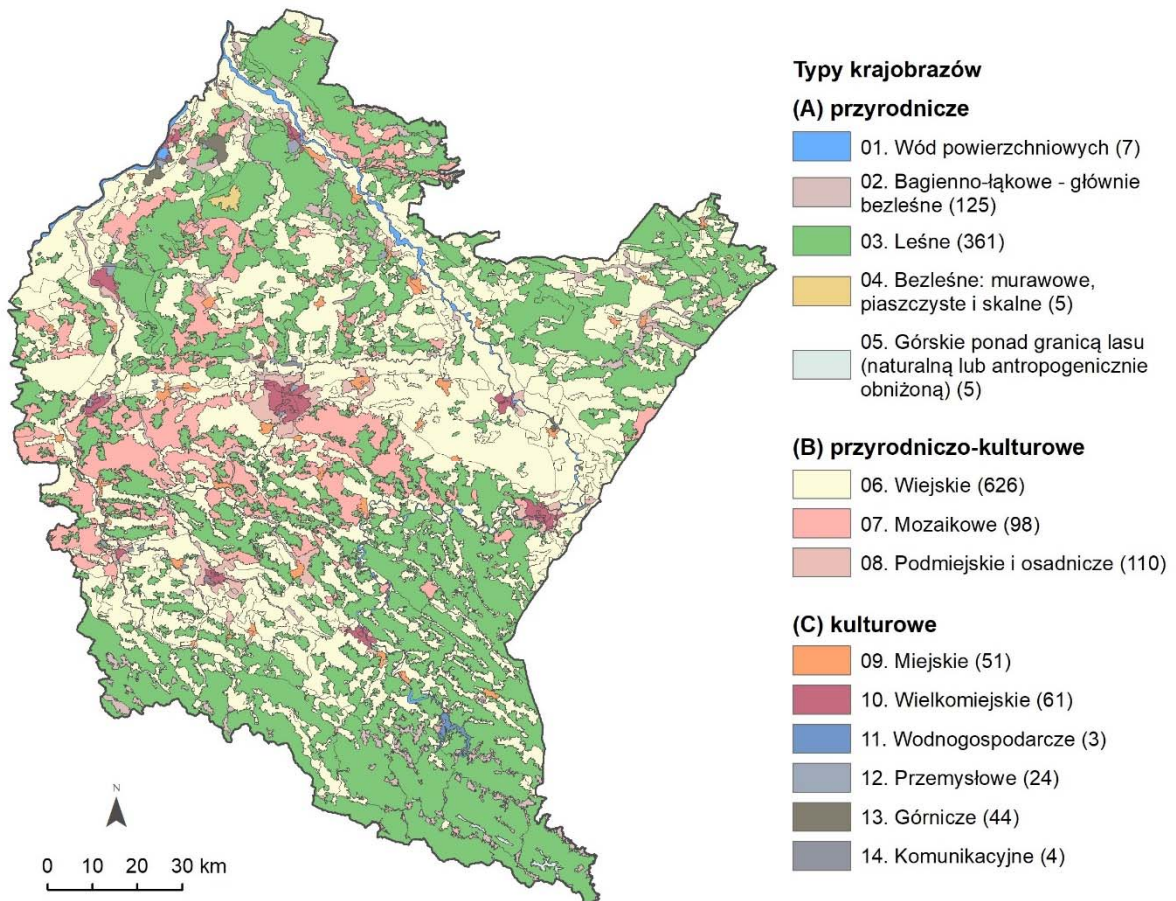
Tabela 5. Zestawienie krajobrazów województwa podkarpackiego według typu krajobrazów

Lp.	Typy krajobrazów	Kod typu	Liczba	Powierzchnia krajobrazów [tys. ha]	Udział procentowy krajobrazów [%]*	Udział procentowy powierzchni krajobrazów [%]**
1.	Wód powierzchniowych	1	7	14	0,46	0,77
2.	Bagiennie-łąkowe - głównie bezleśne	2	125	51	8,20	2,84
3.	Leśne	3	361	741	23,69	41,55
4.	Bezleśne: murawowe, piaszczyste i skalne	4	5	2	0,33	0,13
5.	Górskie ponad granicą lasu	5	5	2	0,33	0,10
6.	Wiejskie	6	626	728	41,08	40,81
7.	Mozaikowe	7	98	164	6,43	9,21
8.	Podmiejskie i osadnicze	8	110	35	7,22	1,97
9.	Miejskie	9	51	15	3,35	0,86
10.	Wielkomiejskie	10	61	18	4,00	1,00
11.	Wodnogospodarcze	11	3	2	0,20	0,12
12.	Przemysłowe i energetyczne	12	24	4	1,57	0,23
13.	Górnictwo	13	44	6	2,89	0,35
14.	Komunikacyjne	14	4	1	0,26	0,06
15.	Ludyczne	15	0	0	0,00	0,00
Razem			1524	1784,36	100,00	100,00

*Udział procentowy krajobrazów przyporządkowanych do danego typu w łącznej liczbie krajobrazów województwa.

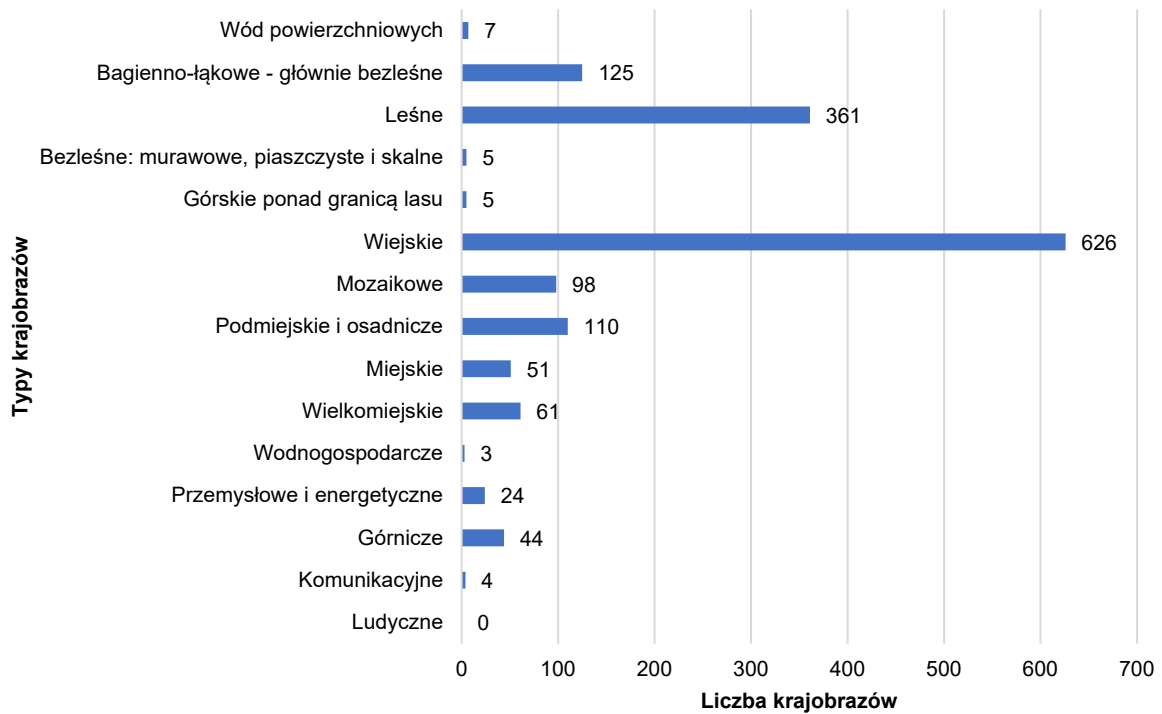
**Udział procentowy powierzchni krajobrazów przyporządkowanych do danego typu w łącznej powierzchni krajobrazów województwa.

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

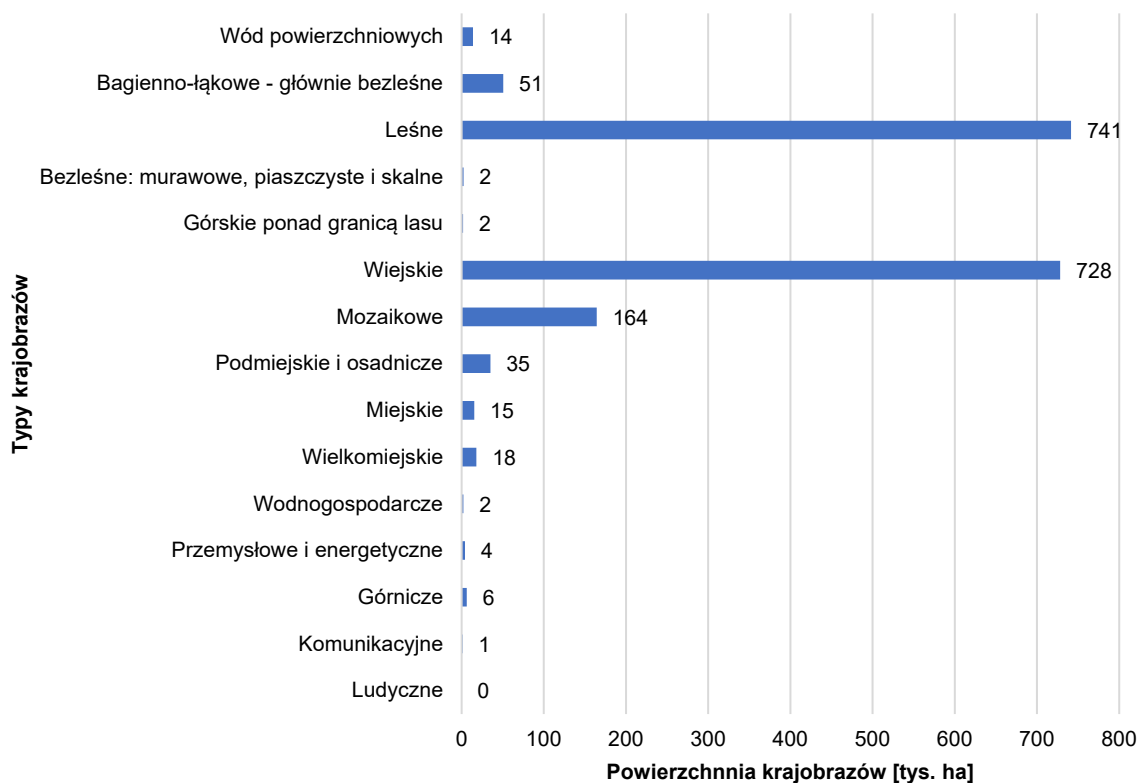
Rysunek 8. Krajobrazy województwa podkarpackiego z podziałem na typy

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Wykres 5. Liczba krajobrazów województwa podkarpackiego z podziałem na typy

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

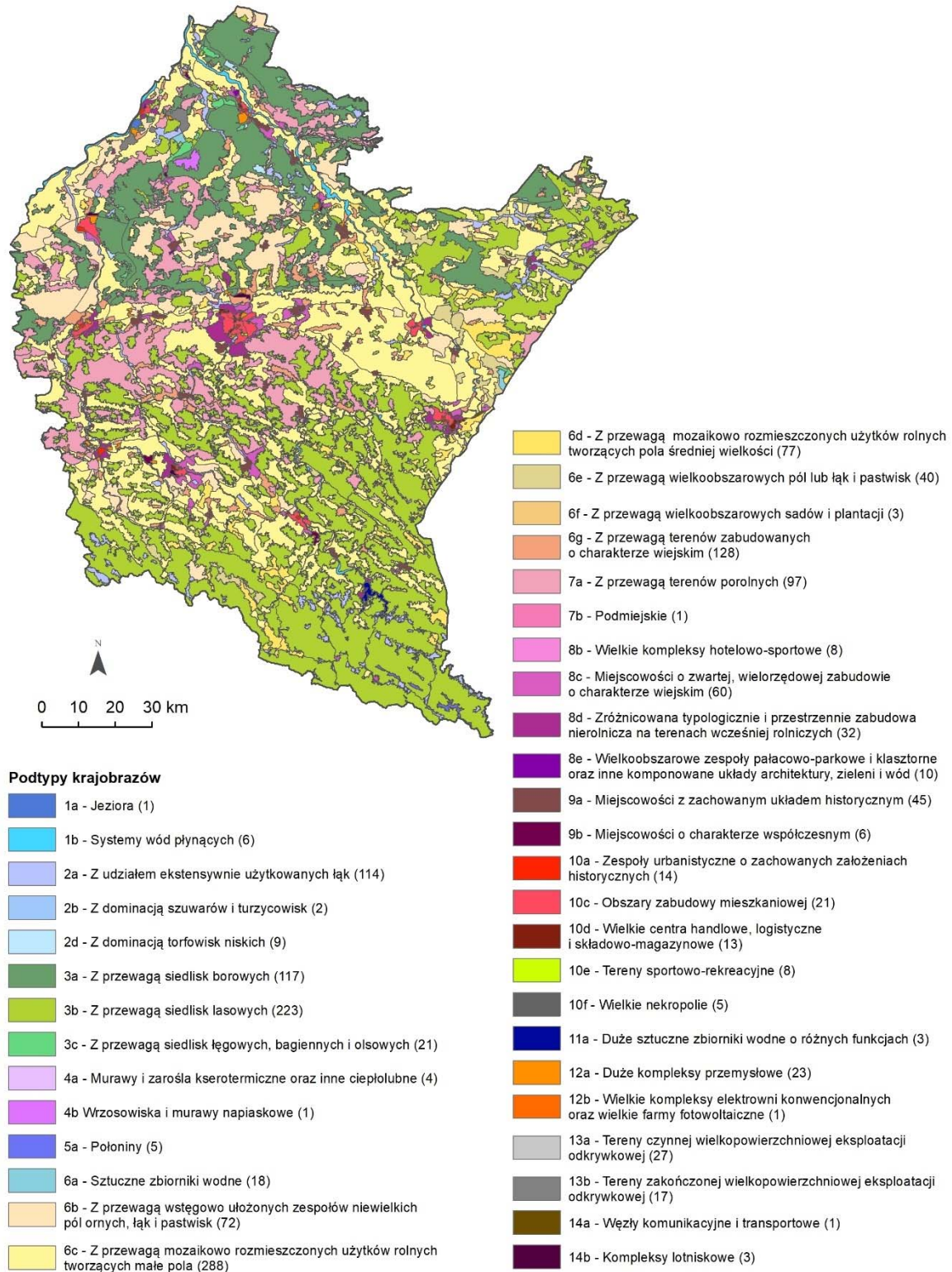
Wykres 6. Powierzchnia krajobrazów województwa podkarpackiego z podziałem na typy
Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Największa liczba krajobrazów województwa podkarpackiego wystąpiła w ramach typu 6 – wiejskie (626) oraz 3 – leśne (361), także powierzchnia krajobrazów w ramach tych typów była największa (wiejskie – 728 tys. ha, leśne – 741 tys. ha).

Typ 11 – wodnogospodarcze oraz typ 14 – komunikacyjne, na terenie województwa podkarpackiego charakteryzują się najmniejszą liczbą występujących w ich ramach krajobrazów (wodnogospodarcze – 3, komunikacyjne – 4). Analogicznie powierzchnia krajobrazów jest najmniejsza dla typu 11 (2 tys. ha) oraz typu 14 (1 tys. ha).

Na terenie województwa podkarpackiego, nie wyznaczono krajobrazów dla typu 15 – ludyczne.

III – poziom klasyfikacji dotyczy 51 podtypów krajobrazów, które zidentyfikowano w oparciu o zróżnicowanie struktury przestrzennej oraz charakter dominujących w krajobrazie czynników i funkcji. Na terenie województwa podkarpackiego wydzielono 38 podtypów krajobrazów z 51 przewidzianych rozporządzeniem (r.a.k.).

Rysunek 9. Krajobrazy województwa podkarpackiego z podziałem na podtypy

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Tabela 6. Zestawienie krajobrazów województwa podkarpackiego

Lp.	Grupa	Typ krajobrazu	Kod typu krajobrazu	Liczba wydzielonych typów krajobrazu	Powierzchnia krajobrazu [tys. ha]	Podtyp krajobrazu	Kod podtypu krajobrazu	Liczba podtypów krajobrazu
1.		Wód powierzchniowych	1	7	14	Jeziora	1a	1
						Systemy wód płynących	1b	6
2.		Bagiennie-łąkowe - głównie bezleśne	2	125	51	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	2a	114
						Z dominacją szuwarów i turzycowisk	2b	2
						Z dominacją torfowisk niskich	2d	9
3.	A	Leśne	3	361	741	Z przewagą siedlisk borowych	3a	117
						Z przewagą siedlisk lasowych	3b	223
						Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	3c	21
4.		Bezleśne: murawowe, piaszczyste i skalne	4	5	2	Murawy i zarośla kserotermiczne oraz inne ciepłolubne	4a	4
						Wrzosowiska i murawy napiaskowe	4b	1
5.		Górskie ponad granicą lasu	5	5	2	Połoniny	5a	5
6.	B	Wiejskie	6	626	728	Sztuczne zbiorniki wodne	6a	18
						Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	6b	72
						Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola	6c	288
						Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących pola średniej wielkości	6d	77
						Z przewagą wielkoobszarowych pól lub łąk i pastwisk	6e	40
						Z przewagą wielkoobszarowych sadów i plantacji	6f	3
						Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	6g	128
7.		Mozaikowe	7	98	164	Z przewagą terenów porolnych	7a	97
						Podmiejskie	7b	1
8.		Podmiejskie i osadnicze	8	110	35	Wielkie kompleksy hotelowo-sportowe	8b	8
						Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	8c	60
						Zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych	8d	32
						Wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	8e	10
9.		Miejskie	9	51	15	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	9a	45
						Miejscowości o charakterze współczesnym	9b	6
10.	C	Wielkomiejskie	10	61	18	Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	10a	14
						Obszary zabudowy mieszkaniowej	10c	21
						Wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe	10d	13
						Tereny sportowo-rekreacyjne	10e	8
						Wielkie nekropolie	10f	5
11.		Wodno-gospodarcze	11	3	2	Duże sztuczne zbiorniki wodne o różnych funkcjach	11a	3
12.		Przemysłowe i energetyczne	12	24	4	Duże kompleksy przemysłowe	12a	23
						Wielkie kompleksy elektrowni konwencjonalnych oraz wielkie farmy fotowoltaiczne	12b	1
13.		Górnictwo	13	44	6	Tereny czynnej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	13a	27

					Tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	13b	17	
14.		Komunikacyjne	14	4	1	Węzły komunikacyjne i transportowe	14a	1
						Kompleksy lotniskowe	14b	3

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Analiza powyższej tabeli pokazuje, że najwięcej krajobrazów wystąpiło w podtypie 6c – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola (288) oraz 3b – z przewagą siedlisk lasowych. Najmniejsza liczba krajobrazów (po 1) wystąpiła w podtypach 1a – jeziora, 4b – wrzosowiska i murawy napiaskowe, 7b – podmiejskie, 12b – wielkie kompleksy elektrowni konwencjonalnych oraz wielkie farmy fotowoltaiczne oraz 14a – węzły komunikacyjne i transportowe.

W wyniku przeprowadzonych prac na terenie województwa podkarpackiego zidentyfikowano **1524 krajobrazy** reprezentujące 13 typów i 38 podtypów.

Zestawienie zidentyfikowanych krajobrazów zamieszczono w folderze:

projekt_audytu_krajobrazowego/1 Część opisowa i tabelaryczna/1b Zestawienie zidentyfikowanych krajobrazów

4.2. Charakterystyka krajobrazów

4.2.1. Metodyka, źródła danych

Zgodnie z zał. nr 3 rozporządzenia (r.a.k.) charakterystyka zidentyfikowanych krajobrazów sporządzana jest przez określenie cech analitycznych: przyrodniczych i kulturowych oraz syntetycznych (tabele 1-3), a następnie ujęcie ich w Karcie Charakterystyki Krajobrazu (tabela 4).

Dla każdego zidentyfikowanego krajobrazu wypełnia się Kartę Charakterystyki Krajobrazu, w której wskazuje się wszystkie cechy spośród wskazanych w tabelach 1-3 jako obligatoryjne oraz te z wymienionych jako fakultatywne, które są istotne dla danego krajobrazu, a jednocześnie możliwe do zidentyfikowania. Karty Charakterystyki Krajobrazu mogą być sporządzone wyłącznie w formie elektronicznej.

A - Cechy analityczne przyrodnicze i B - Cechy analityczne kulturowe

Wypełnienie Karty Charakterystyki Krajobrazu polegało na:

- 1) podaniu dla każdej cechy określonej w tabelach 1-3 jako obligatoryjna wartości wskaźnika zgodnie z jego opisem oraz we wskazanej jednostce albo jednego z oznaczeń:
 - a) „0” – gdy dane zjawisko lub obiekt nie występuje,
 - b) „bd” – gdy brak jest dostępnych danych dla całego województwa w tym zakresie;
- 2) podaniu dla istotnych cech określonych w tabelach 1-3 jako fakultatywne wartości wskaźnika zgodnie z jego opisem oraz we wskazanej jednostce.

W ramach charakterystyki krajobrazów obliczono wszystkie wskaźniki obligatoryjne z wyjątkiem wskaźników:

- A1c - Liczba typów siedlisk przyrodniczych objętych siecią Natura 2000, z wyłączeniem obszarów specjalnej ochrony ptaków (PLB), w powierzchni krajobrazu,

- A4 - Długość brzegu morskiego, w tym długość klifów,
- B1e - Pojedynczy kurhan,
- B2f - Obiekty związane z wypasem,
- B4f - Inne obiekty warowne, obronne i wojskowe,
- B7e - Obiekty i miejsca kultu przedchrześcijańskiego i niechrześcijańskiego,

ze względu na nie występowanie w województwie podkarpackim lub brak danych, które swoim zasięgiem obejmowały obszar całego województwa podkarpackiego.

Tabela 7. Wykaz wykorzystanych wskaźników cech analitycznych obligatoryjnych

Ozn.	Opis wskaźnika	Źródła danych
Cechy przyrodnicze		
A1a	Udział procentowy całkowitej powierzchni parków narodowych i rezerwatów przyrody oraz obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO (MaB) w powierzchni krajobrazu	Dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, zasoby własne DRR
A1b	Udział procentowy całkowitej powierzchni parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu (niewchodzących do wskaźnika A1a) w powierzchni krajobrazu	Dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
A1c	Liczba typów siedlisk przyrodniczych objętych siecią Natura 2000, z wyłączeniem obszarów specjalnej ochrony ptaków (PLB), w powierzchni krajobrazu	Brak danych
A1d	Udział procentowy całkowitej powierzchni wszystkich obszarów objętych siecią Natura 2000 w powierzchni krajobrazu	Dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
A1f	Zagęszczenie na powierzchni krajobrazu: pomników przyrody, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo – krajobrazowych	Dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
A2a	Pojedyncze obiekty geologiczne i geomorfologiczne	Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50 000, BDOT10K, osuwiska, geostanowiska – Państwowy Instytut Geologiczny
A2b	Zbiorniki wodne naturalne i sztuczne	BDOT10K
A3a	Siedliska lasowe występujące w danym krajobrazie	Dane RDLP Krosno, Lublin, Kraków
A3b	Siedliska borowe występujące w danym krajobrazie	Dane RDLP Krosno, Lublin, Kraków
A3c	Siedliska łąkowe, olsowe i bagienne występujące w danym krajobrazie	Dane RDLP Krosno, Lublin, Kraków
A4	Długość brzegu morskiego, w tym długość klifów	Nie występuje w woj. podkarpackim
A5	Udział procentowy obszarów pełniących funkcję korytarzy ekologicznych w skali ogólnopolskiej w powierzchni krajobrazu	Dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
A6a	Gęstość wszystkich liniowych zadrzewień lub zakrzewień (przydrożnych, śródpolnych, nad ciekami) i innych w powierzchni krajobrazu	BDOT10K, zasoby własne DRR
A7a	Gęstość cieków naturalnych w powierzchni krajobrazu	BDOT10K
A7c	Gęstość wąwozów erozyjnych w powierzchni krajobrazu	Zasoby własne DRR
A10a	Różnorodność powierzchniowa	Obliczone na podstawie wskaźników fakultatywnych A8a - A8f i A8h
Cechy kulturowe		
B1a	Grodzisko	NID rejestr zabytków
B1b	Osada	NID rejestr zabytków

B1c	Cmentarzysko	NID rejestr zabytków
B1d	Stanowisko archeologiczne	NID rejestr zabytków
B1e	Pojedynczy kurhan	Nie występuje w woj. podkarpackim
B1f	Obiekt archeologiczny o nieustalonej funkcji lub nieprzebadany.	NID rejestr zabytków
B2c	Stopień zachowania tradycyjnej zabudowy wiejskiej na działce siedliskowej	NID rejestr zabytków
B2d	Obiekty – relikty gospodarki folwarczno-dworskiej	NID rejestr zabytków
B2f	Obiekty związane z wypasem	Nie występuje w woj. podkarpackim
B4a	Ufortyfikowane miasta, grody	NID rejestr zabytków
B4c	Obiekty w miejscach granicznych, punktach widokowych itp.	NID rejestr zabytków
B4d	Obwarowania starych miast o rodowodzie średniowiecznym	NID rejestr zabytków
B4f	Inne obiekty warowne, obronne i wojskowe	Nie występuje w woj. podkarpackim
B6a	Obiekty związane z przetwórstwem drewna i zasobów leśnych	NID rejestr zabytków
B6b	Obiekty małej hydroenergetyki	NID rejestr zabytków
B6c	Obiekty dawnego hutnictwa	NID rejestr zabytków
B6d	Obiekty rzemiosła włókienniczego	NID rejestr zabytków
B6e	Obiekty przemysłu spożywczego	NID rejestr zabytków
B6f	Obiekty przetwórstwa skalnego	NID rejestr zabytków
B7a	Obiekty kultu wyznania katolickiego	NID rejestr zabytków, DKW
B7b	Obiekty wyznań innych niż katolickie	NID rejestr zabytków
B7c	Cmentarze	NID rejestr zabytków, DKW
B7d	Obiekty i skupienia obiektów małej architektury sakralnej	NID rejestr zabytków
B7e	Obiekty i miejsca kultu przedchrześcijańskiego i niechrześcijańskiego	Nie występuje w woj. podkarpackim
B8a	Miejsca po rozegranych bitwach i wojnach	Zasoby własne DRR, DKW
B8b	Miejsca masowych straceń	Ewidencja Miejsc Pamięci Narodowej UW w Rzeszowie, Wirtualny Sztetl
B8c	Miejsca upamiętnienia	NID rejestr zabytków, Ewidencja Miejsc Pamięci Narodowej UW w Rzeszowie, DKW, Wirtualny Sztetl
B9a	Obiekty i zespoły rezydencjalne	NID rejestr zabytków
B9b	Osiedla i zabudowania patronackie	DKW
B9c	Obiekty użyteczności publicznej	NID rejestr zabytków, DKW
B9d	Obiekty handlowe	NID rejestr zabytków, DKW
B9e	Historyczne przestrzenie publiczne	NID rejestr zabytków
B10a	Obiekty służące funkcji transportowej i podróźnej	NID rejestr zabytków, DKW
B10c	Obiekty hydrotechniczne	NID rejestr zabytków, DKW
B11a	Obiekty architektury sanatoryjnej	NID rejestr zabytków, DKW
B11b	Obiekty turystyczne i rekreacyjne	NID rejestr zabytków
B12a	Obiekty wpisane na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO	NID Geoportal
B12b	Formy ochrony zabytków	NID rejestr zabytków

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Spośród wskaźników fakultatywnych uwzględniono wskaźniki:

- A7d - Gęstość dróg publicznych utwardzonych w powierzchni krajobrazu, z wyłączeniem dróg leśnych, polnych, wewnątrzakładowych,
- A7e - Gęstość barier antropogenicznych w powierzchni krajobrazu, z wyłączeniem dróg, w szczególności linie kolejowe, linie wysokiego napięcia,
- B2j - Inne obiekty zabudowy wiejskiej,
- B3a - Elementy dawnych granic administracyjnych, w tym państwowych,
- B4e - Obszary i obiekty wojenne, systemy obronne,
- B5a - Wyrobiska górnicze i pogórnice,
- B5f - Obiekty o funkcjach energetycznych,
- B6g - Inne obiekty pogórnice i pohaniczne,
- B9f - Inne obiekty architektury mieszczańskiej i rezydencjalnej,
- B10b - Liniowe struktury komunikacyjne,
- B11c - Obiekty noclegowe, hotelowe i gastronomiczne.

Cechy fakultatywne zostały uwzględnione w związku z występowaniem danych w zbiorach: Baza Danych Obiektów Topograficznych 1:10000 (BDOT10K) oraz w rejestrze zabytków. W celu obliczenia obligatoryjnego wskaźnika różnorodności powierzchniowej – A10a konieczne było uwzględnienie w analizie wskaźników fakultatywnych z grupy A8 dotyczące pokrycia terenu. W przypadku wskaźnika B4e - Obszary i obiekty wojenne, systemy obronne pod uwagę wzięto obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz znajdujące się w ewidencji Grupy Badawczej Kriepost zajmującej się dokumentowaniem obiektów fortyfikacyjnych Linii Mołotowa.¹⁴

W ramach charakterystyki cech analitycznych kulturowych wzięto pod uwagę zabytki oraz obiekty, które nie noszą cech zabytkowych (nie spełniają m.in. takich kryteriów jak dawność lub historyczność), ale charakteryzują je wartości estetyczne lub emocjonalne lub są istotne dla wartości danego krajobrazu (jako obiekty wyróżniające się) wykorzystując oprócz rejestru zabytków zbiór dóbr kultury współczesnej (DKW).¹⁵

Tabela 8. Wykaz wykorzystanych wskaźników cech analitycznych fakultatywnych

Ozn.	Opis wskaźnika	Źródła danych
Cechy przyrodnicze		
A7d	Gęstość dróg publicznych utwardzonych w powierzchni krajobrazu, z wyłączeniem dróg leśnych, polnych, wewnątrzakładowych	BDOT10K
A7e	Gęstość barier antropogenicznych w powierzchni krajobrazu, z wyłączeniem dróg, w szczególności linie kolejowe, linie wysokiego napięcia	BDOT10K
A8a	Udział procentowy powierzchni zajętych przez lasy w powierzchni krajobrazu	BDOT10K

¹⁴ Źródło: <https://kriepost.org/mapa-lm.html> (dostęp z dnia 30.05.2024 r.)

¹⁵ Dobra kultury współczesnej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego. Propozycje obiektów wraz z kryteriami wyboru. PBPP 2011

A8b	Udział procentowy powierzchni zajętych przez grunty orne w powierzchni krajobrazu	BDOT10K
A8c	Udział procentowy powierzchni zajętych przez łąki i pastwiska w powierzchni krajobrazu	BDOT10K
A8d	Udział procentowy powierzchni zajętych przez sady i plantacje w powierzchni krajobrazu	BDOT10K
A8e	Udział procentowy powierzchni zajętych przez wody powierzchniowe w powierzchni krajobrazu	BDOT10K
A8f	Udział procentowy powierzchni zajętych przez obszary zabudowane w powierzchni krajobrazu	BDOT10K
A8h	Udział procentowy powierzchni zajętych przez pozostałe formy pokrycia terenu w powierzchni krajobrazu	BDOT10K
Cechy kulturowe		
B2j	Inne obiekty zabudowy wiejskiej	NID rejestr zabytków
B3a	Elementy dawnych granic administracyjnych, w tym państwowych	NID rejestr zabytków
B4e	Obszary i obiekty wojenne, systemy obronne	NID rejestr zabytków, GB Kriepost
B5a	Wyrobiska górnicze i pogórnice	NID rejestr zabytków
B5f	Obiekty o funkcjach energetycznych	NID rejestr zabytków
B6g	Inne obiekty pogórnice i pohutnicze	NID rejestr zabytków
B9f	Inne obiekty architektury mieszczańskiej i rezydencjalnej	NID rejestr zabytków
B10b	Liniowe struktury komunikacyjne	NID rejestr zabytków, BDOT10K
B11c	Obiekty noclegowe, hotelowe i gastronomiczne	NID rejestr zabytków, DKW

Zródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Wszystkie cechy przyrodnicze i kulturowe obliczono przy użyciu danych przestrzennych za pomocą analiz przestrzennych w oprogramowaniu GIS.

C - Cechy syntetyczne

Cechy syntetyczne – to takie cechy, które określają w sposób ogólny zjawiska bezpośrednio niemierzalne, mające charakter złożony i zależne od bardzo wielu cech szczegółowych (analitycznych). Dla każdej cechy w Karcie Charakterystyki Krajobrazu podano wartość zgodnie ze wskazaniem zawartymi w definicji klas wskaźnika.

Cechy syntetyczne wskazane w rozporządzeniu (r.a.k.) to:

C1 Tradycja (cecha obligatoryjna)

C2 Tożsamość (cecha fakultatywna – oceniana na podstawie badań ankietowych)

C3 Swojskość (cecha fakultatywna – oceniana na podstawie badań ankietowych)

C4 Funkcje podstawowe krajobrazu (cecha obligatoryjna)

C5 Funkcje uzupełniające krajobrazu (cecha fakultatywna)

W audycie krajobrazowym województwa podkarpackiego wzięto pod uwagę obie cechy obligatoryjne – „C1 Tradycję” i „C4 Funkcje podstawowe krajobrazu”. Nie brano pod uwagę cech fakultatywnych „C2 Tożsamość” i „C3 Swojskość” wymagających przeprowadzenia badań ankietowych nie brano pod uwagę również cechy fakultatywnej „C5 Funkcje uzupełniające krajobrazu”.

C1 - Tradycja

Zgodnie z definicją wskaźnika, zamieszczoną w tabeli 3 zał. 3 do rozporządzenia (r.a.k.), krajobrazy tradycyjne to obszary charakteryzujące się materialnymi lub niematerialnymi dowodami tradycji, w szczególności budowlanej, architektonicznej lub tradycji użytkowania terenu i stylu życia społeczności zamieszkującej obszar danego krajobrazu. Kulturowane są regionalne wzory budownictwa, architektura, detal stylistyczny, sposoby użytkowania ziemi, zachowana jest tradycyjna fizjonomia regionu i tradycje niematerialne (lokalne, regionalne), a także symbolika przestrzeni, w szczególności *sacrum* i *genius loci*.

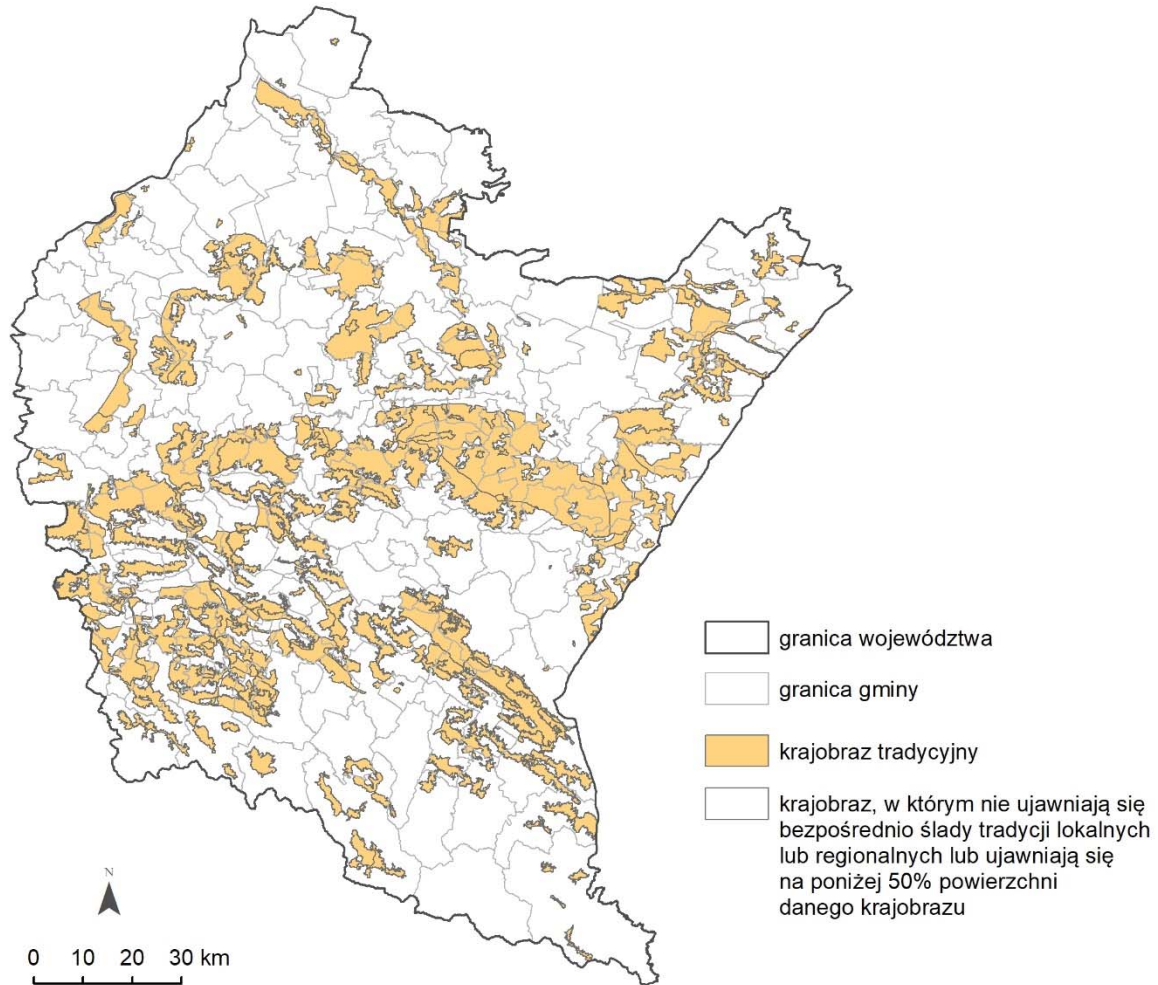
W celu określenia, czy krajobraz posiada cechę „C1 Tradycja”, czyli należy do krajobrazów tradycyjnych poddano analizie wybrane cechy, które zostawiły swój ślad w krajobrazie i do dziś określają jego specyfikę, oraz determinują sposób zagospodarowania. Do cech analizowanych wybrano:

Tabela 9. Wykaz wykorzystanych wskaźników dla określenia cechy C1 Tradycja

Opis wskaźnika	Źródła danych
Tradycje budowlane, architektoniczne, stylu życia	
Muzea	zasoby własne DRR
Sanktuaria	zasoby własne DRR
Obiekty Szlaku Architektury Drewnianej	zasoby własne DRR
Obiekty Szlaku Rodowych Gniazd Lubomirskich	zasoby własne DRR
Obiekty Karpackiego Szlaku Ogrodów i Domów Historycznych	zasoby własne DRR
Obiekty Szlaku naftowego	zasoby własne DRR
Tradycje kulinarne	
Obiekty Karpackiego Szlaku Wina	zasoby własne DRR
Zakłady produkcyjne posiadające Znak - Jakość i Tradycja	zasoby własne DRR
Dziedzictwo niematerialne	
Flisackie tradycje w Ulanowie	Krajowa Lista Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego NID
Turki Grodzkie	Krajowa Lista Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego NID
Plecionkarstwo w Polsce	Krajowa Lista Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego NID
Bacowanie	Krajowa Lista Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego NID
Garncarstwo w Medyni Głogowskiej, Medyni Łańcuckiej, Pogwizdowie i Zalesiu	Krajowa Lista Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego NID
Cymbały - umiejętność budowania i praktyka gry w Polsce południowo-wschodniej	Krajowa Lista Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego NID

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Łączna liczba wybranych obiektów do obliczenia wskaźnika wyniosła 440. Za krajobraz tradycyjny uznano taki, w którym wystąpiło przynajmniej 1 wskazanie obiektu, tradycji lub zjawiska z zakresu dziedzictwa niematerialnego. W wyniku przeprowadzonej analizy wskazano **253 krajobrazy**, w których występują obiekty lub zjawiska, świadczące o zachowaniu tradycji. W pozostałych 1271 krajobrazach nie ujawniają się bezpośrednio ślady tradycji lokalnych lub regionalnych.

Rysunek 10. Krajobrazy województwa podkarpackiego z występującą cechą C1 Tradycja
 Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

C4 - Funkcje podstawowe krajobrazu

Określenie cechy „C4 Funkcje podstawowe krajobrazu” polegało na ocenie dominującego przeznaczenia obszaru wg wykazu funkcji zawartych w załączniku nr 3 Tabela 3 rozporządzenia (r.a.k.). Dla określenia podstawowej funkcji krajobrazu wybrano nie więcej niż dwie funkcje z podanej poniżej listy.

- 1) funkcja schronienia:
 - a) 1A – funkcja osadnicza,
 - b) 1B – funkcja obronna (warowna);
- 2) funkcja ekologiczna;
- 3) funkcja ochrony przyrody;
- 4) funkcja materialno-zaopatrzeniowa:
 - a) 4A – funkcja produkcji rolnej,
 - b) 4B – funkcja produkcji leśnej,
 - c) 4C – funkcja gospodarki wodnej i rybackiej,
 - d) 4D – funkcja górnicza,
 - e) 4E – funkcja przemysłowa,
 - f) 4F – funkcja magazynowo-składowa;

- 5) funkcja usługowa;
- 6) funkcja energozaopatrzeniowa (produkcji energii):
 - a) 6A – funkcja energetyczna,
 - b) 6B – funkcja górnicza;
- 7) funkcja komunikacyjna:
 - a) 7A – funkcja transportowa,
 - b) 7B – funkcja zapewnienia łączności;
- 8) funkcja kulturalna;
- 9) funkcja rekreacyjna:
 - a) 9A – funkcja rozrywkowo-wypoczynkowa,
 - b) 9B – funkcja turystyczna,
 - c) 9C – funkcja rekreacyjno-sportowa;
- 10) funkcja duchowa:
 - a) 10A – funkcja sakralna, w tym religijna,
 - b) 10B – funkcja symboliczna;
- 11) funkcja estetyczna;
- 12) funkcja inna niż wymieniona w pkt 1-11.

4.2.2. Karty Charakterystyki Krajobrazów

Wyniki przeprowadzonych badań i analiz zostały uwzględnione w Kartach Charakterystyki Krajobrazu, przygotowanych odrębnie dla każdego wyznaczonego modułu wg wzoru określonego w tabeli nr 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia (r.a.k.). Karty zawierają informacje o obligatoryjnych oraz fakultatywnych cechach analitycznych i syntetycznych, charakterystycznych dla danego krajobrazu w podziale na pięć modułów:

Moduł I - Metryczka ogólna krajobrazu

Metryczka, obok danych identyfikujących krajobraz (kod krajobrazu; typ, podtyp krajobrazu; kod i nazwa mezoregionu; położenie administracyjne; data opracowania zidentyfikowanego krajobrazu), określa również cechy przestrzenno-środowiskowe krajobrazu. Wśród tych cech znajdują się: typ rzeźby terenu, typ krajobrazu naturalnego, kod i nazwa podokręgu geobotanicznego, typ krajobrazu roślinności potencjalnej oraz kod i typ regionu historyczno-kulturowego.

Moduł II – Cechy analityczne

W module ujęto charakterystyczne dla danego krajobrazu cechy analityczne: przyrodnicze i kulturowe, charakterystyczne typologicznie oraz unikatowe.

Moduł III – Cechy syntetyczne

W module ujęto charakterystyczne dla danego krajobrazu cechy syntetyczne, takie jak: tradycja oraz funkcje podstawowe krajobrazu.

Moduł IV – Wyniki porównania z innymi krajobrazami

W module przedstawiono wyniki porównania poszczególnych cech charakterystycznych typologicznie z innymi krajobrazami tego samego podtypu w województwie. Wartości porównawcze dla cech analitycznych wyrażane są w

wielokrotnościach odchylenia standardowego od średniej dla całej rozpatrywanej populacji. Obliczenia wartości odchylenia standardowego i odpowiednich wielokrotności przeprowadzono przy użyciu programu statystycznego.

Moduł V – Dokumentacja fotograficzna

Moduł przygotowany wyłącznie dla krajobrazów priorytetowych. Wykonane fotografie posiadają informacje obejmujące: kod krajobrazu, nazwę zdjęcia, opis, autora zdjęcia, georeferencję (długość i szerokość geograficzna) oraz datę i czas wykonania zdjęcia.

Zestawienie Kart Charakterystyki Krajobrazu zamieszczono w folderze:

projekt_audytu_krajobrazowego/1 Część opisowa i tabelaryczna/1c Charakterystyka zidentyfikowanych krajobrazów

4.3. Ocena krajobrazów

4.3.1. *Metodyka, źródła danych*

Ocena zidentyfikowanych krajobrazów polegała na:

1. Przypisaniu wybranym cechom analitycznym wskazanym w module IV w Karcie Charakterystyki Krajobrazu oraz wybranym cechom syntetycznym wskazanym w module III Karty Charakterystyki Krajobrazu odpowiedniego stanu zachowania lub wykształcenia w skali trzystopniowej:
 - a) I - stan bardzo dobry lub dobry,
 - b) II - stan przeciętny,
 - c) III - stan niewystarczający lub zły.
2. Porównaniu cech analitycznych przyrodniczych (A) i kulturowych (B) charakterystycznych typologicznie z cechami innych krajobrazów tego samego podtypu w województwie;
3. Nadaniu cechom unikatowym konkretnych wartości zgodnie ze wskazaniami zawartymi w rozporządzeniu;
4. Nadaniu cechom syntetycznym (C) konkretnych wartości zgodnie ze wskazaniami zawartymi w rozporządzeniu.

Oceny stanu zachowania lub wykształcenia dokonywano wg poniższych zasad:

- 1) Spośród cech analitycznych przyrodniczych krajobrazu bierze się pod uwagę cechy i wskaźniki: A1, A2, A3, A4, A5, A6a, A7a, A7c i A10a, które następnie ocenia się według poniższych zasad:
 - a) wartość I została przypisana w przypadku, gdy cecha charakterystyczna dla podtypu występuje znacznie silniej niż przeciętnie (co najmniej 1 odchylenie standardowe powyżej średniej);
 - b) wartość III została przypisana w przypadku, gdy cecha charakterystyczna dla podtypu występuje znacznie słabiej niż przeciętnie (co najmniej 1 odchylenie standardowe poniżej średniej);
 - c) wartość II została przypisana w pozostałych przypadkach.
- 2) Spośród cech analitycznych kulturowych krajobrazu bierze się pod uwagę cechy i wskaźniki: B1, B2c-B2j, B3, B4 i B6-B12, które następnie ocenia się według poniższych zasad:

- a) wartość I została przypisana w przypadku, gdy cecha charakterystyczna dla podtypu występuje znacznie silniej niż przeciętnie (co najmniej 1 odchylenie standardowe powyżej średniej),
 - b) wartość III została przypisana w przypadku, gdy cecha charakterystyczna dla podtypu występuje znacznie słabiej niż przeciętnie (co najmniej 1 odchylenie standardowe poniżej średniej),
 - c) wartość II została przypisana w pozostałych przypadkach;
- 3) Cechom unikatowym przypisuje się ocenę według poniższych zasad:
- a) wartość I została przypisana w przypadku, gdy cecha lub zestaw cech unikatowych wpływa na to, że dany krajobraz jest niepowtarzalny, a jednocześnie rozpoznawalny w sensie fizjonomicznym lub funkcjonalnym w porównaniu z pozostałymi krajobrazami danego podtypu w województwie;
 - b) wartość II została przypisana w przypadku, gdy cecha lub zestaw cech unikatowych nie ma wpływu na to, że dany krajobraz jest niepowtarzalny, a jednocześnie rozpoznawalny w sensie fizjonomicznym lub funkcjonalnym w porównaniu z pozostałymi krajobrazami danego podtypu w województwie.
- 4) Dla poszczególnych klas wskaźnika cech syntetycznych wartości dla stanu zachowania lub wykształcenia określono w następujący sposób:
- a) tradycja: 1 – I, 2 – III,
 - b) tożsamość: 1 - I, 2 - II, 3 - III,
 - c) swojskość: 1 - I, 2 - II, 3 - III.

Do oceny krajobrazów wykorzystano wyniki obliczone na etapie charakterystyki krajobrazów.

4.3.2. Karty Oceny Krajobrazów

Dla każdego krajobrazu przygotowano odrębną Kartę Oceny Krajobrazu według wzoru przedstawionego w tabeli 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia (r.a.k.).

Karta Oceny Krajobrazu zawiera:

- Informacje ogólne: kod krajobrazu, typ i podtyp krajobrazu, datę oceny i autorów oceny;
- przypisane wartości stanu zachowania lub wykształcenia dla cech analitycznych charakterystycznych typologicznie,
- przypisane wartości stanu zachowania lub wykształcenia dla cech analitycznych unikatowych,
- przypisane wartości stanu zachowania lub wykształcenia dla cech syntetycznych,
- wskazanie do typowania krajobrazu priorytetowego,
- oceny opisowe walorów krajobrazowych, w tym: przyrodniczych, kulturowych oraz fizjonomii krajobrazu dla typowanych krajobrazów priorytetowych.

Zestawienie Kart Oceny Krajobrazu zamieszczono w folderze:

projekt_audytu_krajobrazowego/1 Część opisowa i tabelaryczna/1d Ocena zidentyfikowanych krajobrazów

4.4. Krajobrazy priorytetowe

4.4.1. Metodyka, źródła danych

Zgodnie z ustawą (u.p.z.p.), przez krajobraz priorytetowy należy rozumieć **krajobraz szczególnie cenny dla społeczeństwa** ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe, i jako taki wymagający zachowania lub określenia zasad i warunków jego kształtowania. Biorąc pod uwagę powyższą definicję, identyfikację krajobrazów priorytetowych przeprowadzono po wykazaniu wypełnienia przez nie, co najmniej jednego z czterech kryteriów przedstawionych w załączniku nr 5 rozporządzenia (r.a.k.)

Wskazanie krajobrazów priorytetowych opierało się na szczegółowej analizie treści Kart Oceny Krajobrazu, o których mowa w ust. 1 załącznika nr 4 rozporządzenia (r.a.k.), przy czym liczba wskazanych krajobrazów priorytetowych nie mogła być mniejsza niż 5% wszystkich krajobrazów w województwie lub powierzchnia wskazanych krajobrazów priorytetowych nie mogła być mniejsza niż 5% powierzchni województwa.

Krajobraz mógł zostać wskazany jako krajobraz priorytetowy, jeżeli spełniał co najmniej jedno z poniższych kryteriów:

- 1) Unikatowość występowania – oznacza, że krajobraz cechują niepowtarzalne cechy analityczne świadczące o jego indywidualności, odrębności i wyjątkowości lub krajobraz taki jest bardzo rzadko spotykany. Jest to krajobraz o wyrazistym i doskonale zachowanym stylu lub wyrazie krajobrazowym (w tym fizjonomicznym i funkcjonalnym).
- 2) Reprezentatywność – oznacza, że krajobraz stanowi modelowy, klasyczny przykład danego podtypu krajobrazu. W przypadku krajobrazów o przewadze wartości przyrodniczych o bardzo wysokiej naturalności i zgodności ekosystemu z uwarunkowaniami abiotycznymi krajobraz obejmuje obszar optymalny pod względem funkcjonowania krajobrazu. W przypadku krajobrazów o przewadze wartości kulturowych (grupy B i C) krajobraz reprezentuje zestaw cech charakterystycznych zachowanych w stanie co najmniej dobrym - typowym dla danej epoki historyczno-stylistycznej lub cywilizacyjno-kulturowej. Jednocześnie jest to krajobraz, który charakteryzuje się czystością formy rozumianej jako fizjonomicznie nieprzekształcona forma użytkowania.
- 3) Dotychczasowa ochrona prawna – oznacza, że w obrębie krajobrazu występuje park narodowy, rezerwat przyrody, obszar z listy światowego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego UNESCO, pomnik historii lub park kulturowy.
- 4) Ważność krajobrazu – oznacza, że krajobraz otrzymał wysoką wartość we wszystkich kategoriach oceny cech analitycznych i syntetycznych, spełnia przesłankę, o której mowa w ust. 6 pkt 2, lub wysoka wartość krajobrazu wynika z dodatkowych analiz, o których mowa w ust. 6 pkt 3.

Dla każdego z wymienionych wyżej kryteriów, występuje odmienny zestaw warunków formalnych:

- 1) Kryterium unikatowości występowania jest spełnione, jeżeli:
 - przynajmniej jedna cecha unikatowa wskazana w Karcie Oceny Krajobrazu ma wskazanie TAK w kolumnie Wskazania do typowania krajobrazu priorytetowego,
 - krajobraz przynależy do podtypu krajobrazu reprezentowanego w województwie przez nie więcej niż 10 krajobrazów.
- 2) Kryterium reprezentatywności jest spełnione, jeżeli wszystkie cechy analityczne charakterystyczne dla danego podtypu krajobrazu mają wskazanie TAK w kolumnie Wskazania do typowania krajobrazu priorytetowego w Karcie Oceny Krajobrazu.
- 3) Kryterium dotychczasowej ochrony prawnej jest spełnione, jeżeli co najmniej 50% powierzchni krajobrazu jest objęte ochroną, o której mowa w ust. 2 pkt 3.
- 4) Kryterium ważności krajobrazu jest spełnione, jeżeli:
 - krajobraz otrzymał co najmniej 75% wskazań TAK w kolumnie Wskazania do typowania krajobrazu priorytetowego w Karcie Oceny Krajobrazu,
 - w granicach krajobrazu znajdują się elementy ekspozycji takie jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe istotne dla sąsiedniego krajobrazu priorytetowego wskazanego na podstawie pozostałych kryteriów,
 - ważność krajobrazu wynika z dodatkowych analiz, w szczególności z analiz cech analitycznych niewymienionych w rozporządzeniu, jeżeli te cechy są istotne dla charakterystyki krajobrazów, lub z zastosowania do analiz zestawu cech, które są adekwatne do danego podtypu krajobrazu, w tym typu rzeźby - przy czym liczba krajobrazów priorytetowych wskazanych w oparciu o tę przesłankę nie może być większa niż 10% wszystkich krajobrazów w województwie.

4.4.2. Wykaz krajobrazów priorytetowych

W wyniku przeprowadzonych obliczeń algorytmem statystycznym wytypowano wstępnie 260 krajobrazów posiadających cechę unikatową wskazaną w Karcie Oceny Krajobrazu i 77 krajobrazów w podtypach reprezentowanych przez nie więcej niż 10 krajobrazów i następnie zweryfikowano je ekspercko pod kątem zgodności z definicją ustawową krajobrazu priorytetowego. W wyniku przeprowadzonej analizy za krajobraz priorytetowy uznano 40 krajobrazów posiadających cechę unikatową i 52 krajobrazy spełniające kryterium unikatowości podtypu.

Tabela 10. Zestawienie krajobrazów zweryfikowanych ekspercko - nie uznanych za krajobrazy priorytetowe

Lp.	ID	Podtyp	Kod krajobrazu	Kryterium
1.	ID_1	6b	18-343.15-01	cecha unikatowa
2.	ID_14	3a	18-343.22-09	cecha unikatowa
3.	ID_25	6e	18-343.23-04	cecha unikatowa
4.	ID_31	6f	18-343.23-10	unikatowość podtypu
5.	ID_46	6c	18-512.41-02	cecha unikatowa
6.	ID_47	6b	18-512.41-03	cecha unikatowa
7.	ID_48	7a	18-512.41-04	cecha unikatowa
8.	ID_53	6c	18-512.41-09	cecha unikatowa
9.	ID_89	6g	18-512.41-45	cecha unikatowa
10.	ID_93	6d	18-512.41-49	cecha unikatowa
11.	ID_108	3a	18-512.41-64	cecha unikatowa

12.	ID_112	14b	18-512.41-68	unikatowość podtypu
13.	ID_129	8d	18-512.41-85	cecha unikatowa
14.	ID_132	9b	18-512.41-88	unikatowość podtypu
15.	ID_136	6g	18-512.41-92	cecha unikatowa
16.	ID_140	6g	18-512.41-96	cecha unikatowa
17.	ID_150	10e	18-512.41-A7	unikatowość podtypu
18.	ID_160	6b	18-512.43-01	cecha unikatowa
19.	ID_161	3a	18-512.43-02	cecha unikatowa
20.	ID_163	7a	18-512.43-04	cecha unikatowa
21.	ID_198	6c	18-512.44-03	cecha unikatowa
22.	ID_205	6c	18-512.44-10	cecha unikatowa
23.	ID_206	8d	18-512.44-11	cecha unikatowa
24.	ID_211	12a	18-512.44-16	cecha unikatowa
25.	ID_229	8c	18-512.44-34	cecha unikatowa
26.	ID_230	10e	18-512.44-35	unikatowość podtypu
27.	ID_234	8b	18-512.44-39	unikatowość podtypu
28.	ID_235	8b	18-512.44-40	unikatowość podtypu
29.	ID_236	8b	18-512.44-41	unikatowość podtypu
30.	ID_237	10f	18-512.44-42	unikatowość podtypu
31.	ID_256	2b	18-512.45-19	unikatowość podtypu
32.	ID_263	3a	18-512.45-26	cecha unikatowa
33.	ID_267	2d	18-512.45-30	unikatowość podtypu
34.	ID_272	9b	18-512.45-35	unikatowość podtypu
35.	ID_281	8c	18-512.45-44	cecha unikatowa
36.	ID_286	10f	18-512.45-49	unikatowość podtypu
37.	ID_287	6c	18-512.46-01	cecha unikatowa
38.	ID_288	6c	18-512.46-02	cecha unikatowa
39.	ID_289	6c	18-512.46-03	cecha unikatowa
40.	ID_291	1b	18-512.46-05	unikatowość podtypu
41.	ID_294	3a	18-512.46-08	cecha unikatowa
42.	ID_296	3a	18-512.46-10	cecha unikatowa
43.	ID_300	6e	18-512.46-14	cecha unikatowa
44.	ID_302	6e	18-512.46-16	cecha unikatowa
45.	ID_303	6c	18-512.46-17	cecha unikatowa
46.	ID_304	6d	18-512.46-18	cecha unikatowa
47.	ID_312	6c	18-512.46-26	cecha unikatowa
48.	ID_315	8c	18-512.46-29	cecha unikatowa
49.	ID_316	3a	18-512.46-30	cecha unikatowa
50.	ID_318	9a	18-512.46-32	cecha unikatowa
51.	ID_319	6c	18-512.46-33	cecha unikatowa
52.	ID_322	6e	18-512.46-36	cecha unikatowa
53.	ID_327	9a	18-512.46-41	cecha unikatowa
54.	ID_331	6g	18-512.46-45	cecha unikatowa
55.	ID_333	10c	18-512.46-47	cecha unikatowa
56.	ID_334	8c	18-512.46-48	cecha unikatowa
57.	ID_336	6e	18-512.46-50	cecha unikatowa
58.	ID_339	3a	18-512.46-53	cecha unikatowa
59.	ID_340	6g	18-512.46-54	cecha unikatowa
60.	ID_341	3b	18-512.46-55	cecha unikatowa
61.	ID_343	9a	18-512.46-57	cecha unikatowa
62.	ID_344	9a	18-512.46-58	cecha unikatowa
63.	ID_354	8c	18-512.46-68	cecha unikatowa

64.	ID_358	10c	18-512.46-72	cecha unikatowa
65.	ID_361	14a	18-512.46-75	unikatowość podtypu
66.	ID_364	8e	18-512.46-78	unikatowość podtypu
67.	ID_367	6g	18-512.46-81	cecha unikatowa
68.	ID_379	8c	18-512.46-93	cecha unikatowa
69.	ID_387	9b	18-512.46-A2	unikatowość podtypu
70.	ID_397	12b	18-512.46-B3	unikatowość podtypu
71.	ID_399	10e	18-512.46-B5	unikatowość podtypu
72.	ID_404	8c	18-512.46-C1	cecha unikatowa
73.	ID_416	2a	18-512.47-07	cecha unikatowa
74.	ID_418	6b	18-512.47-09	cecha unikatowa
75.	ID_433	6g	18-512.47-24	cecha unikatowa
76.	ID_436	3a	18-512.47-27	cecha unikatowa
77.	ID_444	6c	18-512.47-35	cecha unikatowa
78.	ID_447	9a	18-512.47-38	cecha unikatowa
79.	ID_459	6b	18-512.48-02	cecha unikatowa
80.	ID_463	3a	18-512.48-06	cecha unikatowa
81.	ID_468	3a	18-512.48-11	cecha unikatowa
82.	ID_470	3a	18-512.48-13	cecha unikatowa
83.	ID_471	3b	18-512.48-14	cecha unikatowa
84.	ID_473	6c	18-512.48-16	cecha unikatowa
85.	ID_488	3a	18-512.48-31	cecha unikatowa
86.	ID_490	6g	18-512.48-33	cecha unikatowa
87.	ID_502	3b	18-512.48-45	cecha unikatowa
88.	ID_507	6g	18-512.48-50	cecha unikatowa
89.	ID_514	9a	18-512.48-57	cecha unikatowa
90.	ID_535	6c	18-512.48-78	cecha unikatowa
91.	ID_543	6c	18-512.48-86	cecha unikatowa
92.	ID_557	3b	18-512.48-A1	cecha unikatowa
93.	ID_581	3b	18-512.49-01	cecha unikatowa
94.	ID_582	3a	18-512.49-02	cecha unikatowa
95.	ID_583	3b	18-512.49-03	cecha unikatowa
96.	ID_584	6d	18-512.49-04	cecha unikatowa
97.	ID_585	3b	18-512.49-05	cecha unikatowa
98.	ID_586	6c	18-512.49-06	cecha unikatowa
99.	ID_588	6b	18-512.49-08	cecha unikatowa
100.	ID_589	6b	18-512.49-09	cecha unikatowa
101.	ID_591	3b	18-512.49-11	cecha unikatowa
102.	ID_593	2a	18-512.49-13	cecha unikatowa
103.	ID_595	6c	18-512.49-15	cecha unikatowa
104.	ID_597	6d	18-512.49-17	cecha unikatowa
105.	ID_599	3b	18-512.49-19	cecha unikatowa
106.	ID_604	6c	18-512.49-24	cecha unikatowa
107.	ID_612	6e	18-512.49-32	cecha unikatowa
108.	ID_619	6c	18-512.49-39	cecha unikatowa
109.	ID_629	3a	18-512.49-49	cecha unikatowa
110.	ID_636	6b	18-512.49-56	cecha unikatowa
111.	ID_655	6f	18-512.49-75	unikatowość podtypu
112.	ID_656	6e	18-512.49-76	cecha unikatowa
113.	ID_666	9a	18-512.49-86	cecha unikatowa
114.	ID_680	3c	18-512.49-A1	cecha unikatowa
115.	ID_695	6c	18-512.51-02	cecha unikatowa

116.	ID_701	6g	18-512.51-08	cecha unikatowa
117.	ID_705	6c	18-512.51-12	cecha unikatowa
118.	ID_709	8d	18-512.51-16	cecha unikatowa
119.	ID_713	6g	18-512.51-20	cecha unikatowa
120.	ID_714	3a	18-512.51-21	cecha unikatowa
121.	ID_725	8c	18-512.51-32	cecha unikatowa
122.	ID_727	7a	18-512.51-34	cecha unikatowa
123.	ID_731	2a	18-512.51-38	cecha unikatowa
124.	ID_743	12a	18-512.51-50	cecha unikatowa
125.	ID_752	12a	18-512.51-59	cecha unikatowa
126.	ID_754	7b	18-512.51-61	unikatowość podtypu
127.	ID_762	6c	18-512.52-01	cecha unikatowa
128.	ID_765	6c	18-512.52-04	cecha unikatowa
129.	ID_767	8c	18-512.52-06	cecha unikatowa
130.	ID_771	9a	18-512.52-10	cecha unikatowa
131.	ID_779	8c	18-512.52-18	cecha unikatowa
132.	ID_780	6g	18-512.52-19	cecha unikatowa
133.	ID_874	3b	18-512.52-24	cecha unikatowa
134.	ID_790	6g	18-512.52-30	cecha unikatowa
135.	ID_794	3b	18-512.52-34	cecha unikatowa
136.	ID_795	6g	18-512.52-35	cecha unikatowa
137.	ID_797	6g	18-512.52-37	cecha unikatowa
138.	ID_806	3b	18-512.52-47	cecha unikatowa
139.	ID_819	6c	18-513.62-07	cecha unikatowa
140.	ID_841	13a	18-513.62-29	cecha unikatowa
141.	ID_857	10c	18-513.63-08	cecha unikatowa
142.	ID_858	6c	18-513.63-09	cecha unikatowa
143.	ID_870	7a	18-513.63-21	cecha unikatowa
144.	ID_893	3b	18-513.63-42	cecha unikatowa
145.	ID_897	8c	18-513.63-46	cecha unikatowa
146.	ID_907	8c	18-513.63-56	cecha unikatowa
147.	ID_913	6g	18-513.63-62	cecha unikatowa
148.	ID_915	6g	18-513.63-64	cecha unikatowa
149.	ID_917	3b	18-513.63-66	cecha unikatowa
150.	ID_924	3b	18-513.63-73	cecha unikatowa
151.	ID_938	7a	18-513.64-01	cecha unikatowa
152.	ID_940	3b	18-513.64-03	cecha unikatowa
153.	ID_941	6c	18-513.64-04	cecha unikatowa
154.	ID_942	3b	18-513.64-05	cecha unikatowa
155.	ID_943	7a	18-513.64-06	cecha unikatowa
156.	ID_945	3b	18-513.64-08	cecha unikatowa
157.	ID_948	6c	18-513.64-11	cecha unikatowa
158.	ID_954	3b	18-513.64-17	cecha unikatowa
159.	ID_959	7a	18-513.64-22	cecha unikatowa
160.	ID_966	7a	18-513.64-29	cecha unikatowa
161.	ID_972	6c	18-513.64-35	cecha unikatowa
162.	ID_976	6c	18-513.64-39	cecha unikatowa
163.	ID_980	6c	18-513.64-43	cecha unikatowa
164.	ID_981	3b	18-513.64-44	cecha unikatowa
165.	ID_987	6g	18-513.64-50	cecha unikatowa
166.	ID_992	6c	18-513.64-55	cecha unikatowa
167.	ID_993	10c	18-513.64-56	cecha unikatowa

168.	ID_994	6c	18-513.64-57	cecha unikatowa
169.	ID_998	3b	18-513.64-61	cecha unikatowa
170.	ID_1002	6d	18-513.64-65	cecha unikatowa
171.	ID_1004	6g	18-513.64-67	cecha unikatowa
172.	ID_1008	6b	18-513.64-71	cecha unikatowa
173.	ID_1010	6g	18-513.64-73	cecha unikatowa
174.	ID_1011	7a	18-513.64-74	cecha unikatowa
175.	ID_1023	8d	18-513.64-86	cecha unikatowa
176.	ID_1065	8c	18-513.64-D2	cecha unikatowa
177.	ID_1070	6d	18-513.64-D7	cecha unikatowa
178.	ID_1076	8c	18-513.64-E4	cecha unikatowa
179.	ID_1081	8d	18-513.64-E9	cecha unikatowa
180.	ID_1088	3c	18-513.64-F7	cecha unikatowa
181.	ID_1105	3b	18-513.65-01	cecha unikatowa
182.	ID_1106	3b	18-513.65-02	cecha unikatowa
183.	ID_1107	3b	18-513.65-03	cecha unikatowa
184.	ID_1108	3b	18-513.65-04	cecha unikatowa
185.	ID_1109	6c	18-513.65-05	cecha unikatowa
186.	ID_1110	6d	18-513.65-06	cecha unikatowa
187.	ID_1119	6c	18-513.65-15	cecha unikatowa
188.	ID_1121	8c	18-513.65-17	cecha unikatowa
189.	ID_1122	6c	18-513.65-18	cecha unikatowa
190.	ID_1146	6d	18-513.65-42	cecha unikatowa
191.	ID_1148	6g	18-513.65-44	cecha unikatowa
192.	ID_1153	10c	18-513.65-49	cecha unikatowa
193.	ID_1162	6g	18-513.65-58	cecha unikatowa
194.	ID_1169	6c	18-513.66-02	cecha unikatowa
195.	ID_1173	6c	18-513.67-01	cecha unikatowa
196.	ID_1174	6c	18-513.67-02	cecha unikatowa
197.	ID_1177	6c	18-513.67-05	cecha unikatowa
198.	ID_1178	6c	18-513.67-06	cecha unikatowa
199.	ID_1189	2a	18-513.67-17	cecha unikatowa
200.	ID_1193	6c	18-513.67-21	cecha unikatowa
201.	ID_1196	7a	18-513.67-24	cecha unikatowa
202.	ID_1197	10c	18-513.67-25	cecha unikatowa
203.	ID_1201	9b	18-513.67-29	unikatowość podtypu
204.	ID_1206	6g	18-513.67-34	cecha unikatowa
205.	ID_1209	3b	18-513.67-37	cecha unikatowa
206.	ID_1216	9a	18-513.67-44	cecha unikatowa
207.	ID_1220	14b	18-513.67-48	unikatowość podtypu
208.	ID_1231	3b	18-513.67-59	cecha unikatowa
209.	ID_1237	10f	18-513.67-65	unikatowość podtypu
210.	ID_1240	6c	18-513.68-03	cecha unikatowa
211.	ID_1244	6b	18-513.68-07	cecha unikatowa
212.	ID_1245	3b	18-513.68-08	cecha unikatowa
213.	ID_1248	3b	18-513.68-11	cecha unikatowa
214.	ID_1254	3b	18-513.68-17	cecha unikatowa
215.	ID_1262	6g	18-513.68-25	cecha unikatowa
216.	ID_1265	9a	18-513.68-28	cecha unikatowa
217.	ID_1274	6c	18-513.69-05	cecha unikatowa
218.	ID_1275	3b	18-513.69-06	cecha unikatowa
219.	ID_1277	3b	18-513.69-08	cecha unikatowa

220.	ID 1281	6c	18-513.69-12	cecha unikatowa
221.	ID 1284	9b	18-513.69-15	unikatowość podtypu
222.	ID 1319	3b	18-513.71-02	cecha unikatowa
223.	ID 1323	3b	18-513.71-06	cecha unikatowa
224.	ID 1326	6c	18-513.71-09	cecha unikatowa
225.	ID 1327	6d	18-513.71-10	cecha unikatowa
226.	ID 1330	6e	18-513.71-13	cecha unikatowa
227.	ID 1361	7a	18-513.71-44	cecha unikatowa
228.	ID 1365	6c	18-521.11-01	cecha unikatowa
229.	ID 1369	6c	18-521.11-05	cecha unikatowa
230.	ID 1371	8c	18-521.11-07	cecha unikatowa
231.	ID 1374	6c	18-521.13-01	cecha unikatowa
232.	ID 1377	3b	18-521.13-04	cecha unikatowa
233.	ID 1387	3b	18-522.11-04	cecha unikatowa
234.	ID 1394	3b	18-522.11-11	cecha unikatowa
235.	ID 1404	6c	18-522.11-21	cecha unikatowa
236.	ID 1409	6d	18-522.11-26	cecha unikatowa
237.	ID 1420	9a	18-522.11-37	cecha unikatowa
238.	ID 1431	6d	18-522.11-48	cecha unikatowa
239.	ID 1436	6c	18-522.11-53	cecha unikatowa
240.	ID 1440	2a	18-522.11-57	cecha unikatowa
241.	ID 1452	12a	18-522.11-69	cecha unikatowa
242.	ID 1479	2a	18-522.12-20	cecha unikatowa
243.	ID 1496	8c	18-522.12-37	cecha unikatowa
244.	ID 1509	6c	18-522.12-50	cecha unikatowa

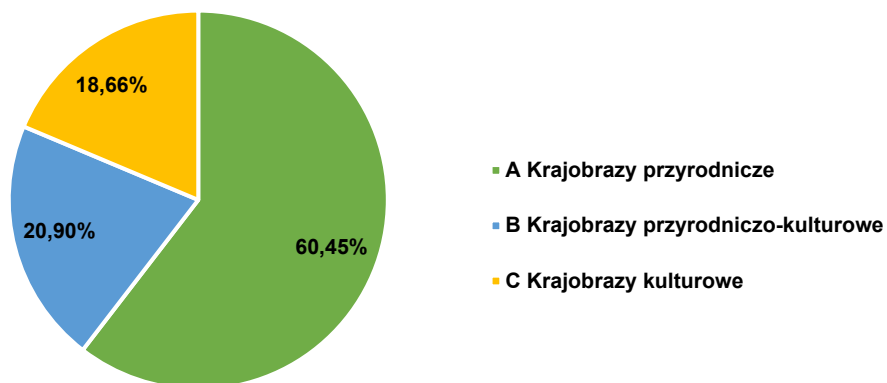
W województwie podkarpackim w ramach wszystkich zidentyfikowanych krajobrazów, wyznaczono 134 krajobrazy priorytetowe w 13 typach i 30 podtypach. Wskazane krajobrazy priorytetowe stanowią 8,79% ogółu zidentyfikowanych krajobrazów w województwie podkarpackim i zajmują 11,07% jego powierzchni.

Tabela 11. Zestawienie krajobrazów priorytetowych według grup

Lp.	Grupa	Nazwa	Krajobrazy priorytetowe w danej grupie		Udział procentowy krajobrazów priorytetowych w danej grupie [%]	
			Liczba [szt.]	Powierzchnia [ha]	wg Liczby	wg Powierzchni
1.	A	Krajobrazy przyrodnicze	81	183280	60,45	92,81
2.	B	Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe	28	8689	20,90	4,40
3.	C	Krajobrazy kulturowe	25	5516	18,66	2,79

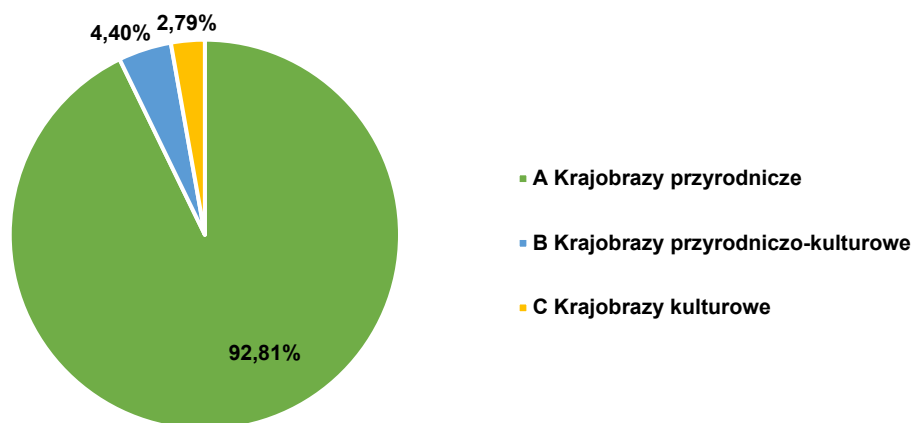
Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Rozpatrując przyporządkowanie krajobrazów priorytetowych do poszczególnych grup krajobrazów, można zauważyć, że najczęściej krajobrazów priorytetowych pod względem ich liczby i zajmowanej powierzchni, występuje w grupie A – krajobrazy przyrodnicze. Krajobrazy priorytetowe, wskazane w ramach grupy A stanowią ponad 60% ogółu krajobrazów priorytetowych i ponad 90% ich powierzchni.

Wykres 7. Udział krajobrazów priorytetowych w danej grupie

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Wykres 8. Udział powierzchni krajobrazów priorytetowych w danej grupie

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Tabela 12. Zestawienie krajobrazów priorytetowych

Lp.	(Kod typu) Typ – Podtyp krajobrazu priorytetowego	Kod podtypu	Liczba krajobrazów priorytetowych danego podtypu	Udział procentowy krajobrazów priorytetowych danego podtypu w łącznej powierzchni krajobrazów priorytetowych [%]	Udział procentowy krajobrazów priorytetowych danego podtypu w łącznej powierzchni krajobrazów ogółem [%]
1.	(1) Wód powierzchniowych - Jeziora	1a	1	0,26	0,03
2.	(1) Wód powierzchniowych - Systemy wód płynących	1b	5	3,37	0,37
3.	(2) Bagniennie-łąkowe - głównie bezleśne - Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	2a	35	8,01	0,89
4.	(2) Bagniennie-łąkowe - głównie bezleśne - Z udziałem dominacją szuwarów i turzycowisk	2b	1	0,22	0,02
5.	(2) Bagniennie-łąkowe - głównie bezleśne - Z udziałem dominacją torfowisk niskich	2d	8	1,03	0,11
6.	(3) Leśne - Z przewagą siedlisk borowych	3a	1	0,02	0,002
7.	(3) Leśne - Z przewagą siedlisk lasowych	3b	18	77,65	8,59
8.	(3) Leśne - Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	3c	2	0,24	0,03
9.	(4) Bezleśne: murawowe, piaszczyste i skalne - Murawy i zarośla kserotermiczne oraz inne ciepłolubne	4a	4	0,09	0,01
10.	(4) Bezleśne: murawowe, piaszczyste i skalne - Wrzosowiska i murawy napiaskowe	4b	1	1,05	0,12
11.	(5) Górskie ponad granicą lasu - Połoniny	5a	5	0,87	0,10
12.	(6) Wiejskie - Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	6b	1	0,94	0,10
13.	(6) Wiejskie - Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	6c	3	0,94	0,10
14.	(6) Wiejskie - Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	6d	3	1,12	0,12
15.	(6) Wiejskie - Z przewagą wielkoobszarowych pól lub łąk i pastwisk	6e	2	0,23	0,03
16.	(6) Wiejskie - Z przewagą wielkoobszarowych sadów i plantacji	6f	1	0,10	0,01
17.	(6) Wiejskie - Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	6g	2	0,56	0,06
18.	(7) Mozaikowe - Z przewagą terenów porolnych	7a	1	0,07	0,01
19.	(8) Podmiejskie i osadnicze - Wielkie kompleksy hotelowo-sportowe	8b	5	0,12	0,01
20.	(8) Podmiejskie i osadnicze - Miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	8c	1	0,16	0,02
21.	(8) Podmiejskie i osadnicze - Wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	8e	9	0,17	0,02
22.	(9) Miejskie - Miejscowości z zachowanym układem historycznym	9a	3	0,57	0,06
23.	(9) Miejskie - Miejscowości o charakterze współczesnym	9b	1	0,05	0,01
24.	(10) Wielkomiejskie - Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	10a	3	0,07	0,01
25.	(10) Wielkomiejskie - Wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe	10d	3	0,30	0,03
26.	(10) Wielkomiejskie - Tereny sportowo-rekreacyjne	10e	5	0,39	0,04
27.	(10) Wielkomiejskie - Wielkie nekropolie	10f	2	0,03	0,003
28.	(11) Wodnogospodarcze - Duże sztuczne zbiorniki wodne o różnych funkcjach	11a	3	1,09	0,12
29.	(13) Górnicze - Tereny czynnej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	13a	4	0,09	0,01
30.	(14) Komunikacyjne - Kompleksy lotniskowe	14b	1	0,21	0,02

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Analiza 134 wskazanych krajobrazów priorytetowych województwa podkarpackiego, pokazuje, że najczęściej krajobrazów priorytetowych wskazano w typie krajobrazów bagienno-łąkowych (44), leśnych (21) i podmiejsko-osadniczych (15). Biorąc pod uwagę podtyp krajobrazów, najczęściej krajobrazów priorytetowych, wskazano w ramach podtypu ekstensywnie użytkowanych łąk (35), siedlisk lasowych (18) oraz zespołów pałacowych, klasztornych (9).

Najmniej krajobrazów priorytetowych wskazano w typie krajobrazów mozaikowych (1) i komunikacyjnych (1). Także najmniej, bo po jednym krajobrazie priorytetowym wskazano w podtypie: jezior, szuwarów i turzycowisk, siedlisk borowych, wrzosowisk i muraw napiaskowych, wstęgowo ułożonych zespołów pól, wielkoobszarowych sadów i plantacji, terenów porolnych, zwartej wielorzędowej zabudowie wiejskiej, miejscowości o charakterze współczesnym, kompleksów lotnisk.

Tabela 13. Szczegółowe zestawienie krajobrazów priorytetowych

Lp.	(Kod typu) Typ – Podtyp krajobrazu priorytetowego	Kod podtypu	Liczba krajobrazów priorytetowych danego podtypu	ID	Nazwa	Kryterium wyboru
1.	(1) Wód powierzchniowych - Jeziora	1a	1	86	Jezioro Tarnobrzeskie	unikatowość
2.	(1) Wód powierzchniowych - Systemy wód płynących	1b	5	55	Wisła od Sandomierza	unikatowość
3.				71	Wisła do Tarnobrzęga	unikatowość
4.				963	San od Trepczy do Przemyśla	unikatowość
5.				1288	San od Leska do Trepczy	unikatowość
6.				1415	San do Leska	unikatowość
7.	(2) Bagienno-łęgowe - głównie bezleśne - Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	2a	35	338	Wisłok od Chodaczowa do ujścia do Sanu	unikatowość
8.				407	Krówniki	ochrona prawna
9.				587	Dolina Lubaczówki i Sołotwy	unikatowość
10.				663	Chotylub	unikatowość
11.				706	Wisłok od Rzeszowa do Chodaczowa	unikatowość
12.				876	Wisłok od Wojkówki do Rzeszowa	unikatowość
13.				995	Dolina Stobnicy	unikatowość
14.				1336	Kotań - Świątkowa Wielka - Świątkowa Mała	ważność
15.				1340	Lipowiec	ważność
16.				1347	Zydranowa	unikatowość
17.				1350	Ciechania	ochrona prawna
18.				1354	Żydowskie	ochrona prawna
19.				1357	Jasiel	ochrona prawna
20.				1358	Rozstajne	ważność
21.				1469	Tarnawa Niżna	ochrona prawna
22.				1473	Wolosate	ochrona prawna
23.				1475	Brzegi Górne	ochrona prawna
24.				1476	Smolnik - Procisne	ważność
25.				1484	Żubracze - Majdan - Liszna	unikatowość
26.				1485	Krywe	ważność
27.				1492	Bukowiec	ochrona prawna
28.				1493	Kalnica	ważność
29.				1494	Stuposiany - Pszczeliny	ważność
30.				1495	Górna Wetlinka	ochrona prawna
31.				1498	Tworylne	ważność
32.				1500	Caryńskie	ochrona prawna
33.				1502	Beniowa	ochrona prawna
34.				1504	Rabe	ważność
35.				1508	Dydiowa	ważność
36.				1514	Mików	unikatowość
37.				1515	Nasiczne	ważność
38.				1516	Sianki	ochrona prawna
39.				1519	Bereżki	ochrona prawna
40.				1521	Dolina Łopienki	unikatowość
41.				1522	Roztoki Górne	ważność
42.	(2) Bagienno-łęgowe - głównie bezleśne - Z udziałem dominacją szuwarów i turzycowisk	2b	1	254	Rejon Rudnika	unikatowość
43.	(2) Bagienno-łęgowe - głównie bezleśne - Z udziałem dominacją torfowisk niskich	2d	8	215	Rejon Rzemienia	unikatowość
44.				233	Rejon Białego Boru	unikatowość
45.				249	Rejon Nowosielca	unikatowość
46.				259	Rejon Grobli	unikatowość
47.				268	Rejon Tarnogóry	unikatowość
48.				326	Rejon Lipy	unikatowość
49.				369	Rejon Przędzela	unikatowość
50.				692	Rejon Nowej Wsi	unikatowość
51.	(3) Leśne - Z przewagą siedlisk borowych	3a	1	1100	Rejon Bachórzca	ochrona prawna
52.		3b	18	21	Lasy nad Tanwią	ważność

53.	(3) Leśne - Z przewagą siedlisk lasowych			22	Rejon Starego Brusna i Werchranej	unikatowość			
54.				472	Lasy Julińskie	unikatowość			
55.				590	Rejon Gorajca	unikatowość			
56.				759	Las Dębrzyna	unikatowość			
57.				855	Rejon Huty Gogołowskiej	unikatowość			
58.				862	Wzgórza nad Warzycami	unikatowość			
59.				939	Rejon Węglówki	unikatowość			
60.				1318	Rejon Krempnej	ochrona prawna			
61.				1324	Rejon Duszatyna	unikatowość			
62.				1381	Rejon Jaksmanic i Siedlisk	unikatowość			
63.				1385	Rejon Tyrawy Wołoskiej	unikatowość			
64.				1410	Rejon Leska	unikatowość			
65.				1460	Rejon Nasicznego	unikatowość			
66.				1461	Rejon Baligrodu	unikatowość			
67.				1462	Rejon Muczneego	ochrona prawna			
68.				1463	Rejon Wetliny	unikatowość, ochrona prawna			
69.				1465	Rejon Balnicy	unikatowość			
70.				(3) Leśne - Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	3c	2	33	Rejon Huty Złomy	ochrona prawna
71.							670	Rejon Starzawy	ochrona prawna
72.	(4) Bezleśne: murawowe, piaszczyste i skalne - Murawy i zarośla kserotermiczne oraz inne ciepłolubne	4a	4	42	Dahany	unikatowość			
73.				1104	Przemyśl - Winna Góra	unikatowość, ochrona prawna			
74.				1158	Kopystańka	unikatowość, ochrona prawna			
75.				1382	Przemyśl - Łuczyce	unikatowość			
76.	(4) Bezleśne: murawowe, piaszczyste i skalne - wrzosowiska i murawy napiaskowe	4b	1	242	Nowa Dęba - wrzosowisko	unikatowość			
77.	(5) Górskie ponad granicą lasu - Połoniny	5a	5	1468	Połonina Bukowska	unikatowość, ochrona prawna			
78.				1478	Połonina Wetlińska ze Smerekiem	unikatowość, ochrona prawna			
79.				1490	Połonina Caryńska	unikatowość, ochrona prawna			
80.				1523	Połonina Wielkiej Rawki	unikatowość, ochrona prawna			
81.				1524	Połonina Małej Rawki	unikatowość, ochrona prawna			
82.	(6) Wiejskie - Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól orných, łąk i pastwisk	6b	1	1328	Jaśliska	unikatowość			
83.	(6) Wiejskie - Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	6c	3	1035	Czarnorzeki - Odrzykoń	unikatowość			
84.				1332	Krempna - Polany - Olchowiec	unikatowość			
85.				1481	Smerek	unikatowość			
86.	(6) Wiejskie - Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	6d	3	1343	Zawadka Rymanowska	ważność			
87.				1368	Przemyśl - Optyń	unikatowość			
88.				1467	Wola Michowa - Smolnik	unikatowość			
89.	(6) Wiejskie - Z przewagą wielkoobszarowych pól lub łąk i pastwisk	6e	2	669	Huta Kryształowa	unikatowość			
90.				1437	Smolnik nad Sanem	unikatowość			
91.	(6) Wiejskie - Z przewagą wielkoobszarowych sadów i plantacji	6f	1	788	Albigowa - sady	unikatowość			
92.	(6) Wiejskie - Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	6g	2	769	Markowa - Gać - Białoboki	unikatowość			
93.				1499	Baligród				
94.	(7) Mozaikowe - Z przewagą terenów porolnych	7a	1	1501	Solinka	unikatowość			
95.		8b	5	1160	Rejon Arłamowa	unikatowość			

96.	(8) Podmiejskie i osadnicze - Wielkie kompleksy hotelowo-sportowe			1448	Solina - os. Energetyków	unikatowość
97.				1457	Solina - rejon zapory	unikatowość
98.				1458	Solina - WZW Jawor	unikatowość
99.				1520	Olchowiec	unikatowość
100.	(8) Podmiejskie i osadnicze - Miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	8c	1	1482	Wetlina	unikatowość
101.	(8) Podmiejskie i osadnicze - Wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	8e	9	146	Tarnobrzeg - zamek	unikatowość
102.				409	Leżajsk - klasztor	unikatowość, ochrona prawna
103.				568	Kolbuszowa - skansen	unikatowość
104.				811	Łańcut - zamek	unikatowość, ochrona prawna
105.				1103	Krasiczyn - zamek	unikatowość, ochrona prawna
106.				1166	Kalwaria Paławska	unikatowość
107.				1269	Bóbrka - skansen	unikatowość, ochrona prawna
108.				1317	Sanok - skansen cz. południowa	unikatowość
109.				1459	Sanok - skansen cz. północna	unikatowość
110.	(9) Miejskie - Miejscowości z zachowanym układem historycznym	9a	3	533	Sokołów Małopolski	unikatowość
111.				1009	Dynów	unikatowość
112.				1303	Iwonicz-Zdrój	unikatowość
113.	(9) Miejskie - Miejscowości o charakterze współczesnym	9b	1	277	Nowa Dęba	unikatowość
114.	(10) Wielkomiejskie - Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	10a	3	809	Jarosław	ochrona prawna
115.				1165	Przemyśl	ochrona prawna
116.				1235	Krosno	ochrona prawna
117.	(10) Wielkomiejskie - Wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe	10d	3	348	Przemyśl - Bakończyce	reprezentatywność, ważność
118.				371	Przemyśl - Za Wiarem	reprezentatywność, ważność
119.				1154	Przemyśl - Herburtów	reprezentatywność, ważność
120.	(10) Wielkomiejskie - Tereny sportowo-rekreacyjne	10e	5	98	Tarnobrzeg - tereny przy jeziorze	unikatowość
121.				934	Rzeszów - Park Papieski	unikatowość
122.				1079	Przemyśl - działki	unikatowość
123.				1161	Przemyśl - park	unikatowość
124.				1307	Sanok - tereny rekreacyjne	unikatowość, reprezentatywność
125.	(10) Wielkomiejskie - Wielkie nekropolie	10f	2	812	Rzeszów - cmentarz Wilkowyja	unikatowość, reprezentatywność
126.				1167	Przemyśl - cmentarz główny	unikatowość
127.	(11) Wodnogospodarcze - Duże sztuczne zbiorniki wodne o różnych funkcjach	11a	3	1234	Jezioro Sieniawskie	unikatowość
128.				1398	Jezioro Solińskie i Myczkowskie	unikatowość
129.				1518	Jezioro Solińskie - ujście Solinki	unikatowość
130.	(13) Górnicze - Tereny czynnej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	13a	4	149	Rejon Trześni - eksploatacja	reprezentatywność
131.				155	Rejon Zalesia Gorzyckiego - eksploatacja	reprezentatywność
132.				156	Rejon Pniowa - eksploatacja	reprezentatywność
133.				158	Rejon Gorzyc - eksploatacja	reprezentatywność
134.	(14) Komunikacyjne - Kompleksy lotniskowe	14b	1	724	Jasionka - lotnisko	unikatowość, reprezentatywność

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Biorąc pod uwagę kryteria wyboru krajobrazów priorytetowych, najczęściej wskazano na podstawie spełnienia kryterium unikatowości, blisko 70% wszystkich krajobrazów priorytetowych, w tym ponad połowa wybrana została przez wzgląd na unikatowość podtypu.

Krajobrazy priorytetowe spełniające kryterium unikatowości zajmują także największy obszar stanowiący blisko 75% powierzchni wszystkich wskazanych krajobrazów priorytetowych.

Drugą dominującą grupą krajobrazów, są krajobrazy priorytetowe wskazane na podstawie kryterium ochrony prawnej, blisko 25% wszystkich wybranych krajobrazów priorytetowych i 32% ich powierzchni.

Tabela 14. Zestawienie krajobrazów priorytetowych województwa podkarpackiego według kryteriów wyboru

Kryterium wyboru krajobrazów priorytetowych		Liczba krajobrazów wskazanych wg danego kryterium	Powierzchnia krajobrazów wskazanych wg danego kryterium [tys. ha]	Udział procentowy krajobrazów priorytetowych [%]	
				w łącznej liczbie krajobrazów priorytetowych	w łącznej powierzchni krajobrazów priorytetowych
1 – unikatowość występowania	1a – cecha unikatowa	40	130	29,85	65,60
	1b – unikatowość podtypu	52	18	38,81	9,04
2 – reprezentatywność		10	1	7,46	0,67
3 – dotychczasowa ochrona prawna		33	63	24,63	31,76
4 – ważność krajobrazu	4a – 75% wskazań TAK	4	1	2,98	0,52
	4b – elementy istotne dla sąsiedniego krajobrazu priorytetowego	13	3	9,70	1,55

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Tabela 15. Zestawienie krajobrazów priorytetowych według kryterium wyboru – ważność krajobrazu

ID	Podtyp	Kod krajobrazu	Kryterium		Lokalizacja / uzasadnienie wyboru
			1*	2**	
ID_348	10d	18-512.46-62	TAK	-	(m. Przemyśl) Bakończyce – Karta Oceny Krajobrazu
ID_371	10d	18-512.46-85	TAK	-	(m. Przemyśl, Przemyśl) Za Wiarem – Karta Oceny Krajobrazu
ID_1154	10d	18-513.65-50	TAK	-	(m. Przemyśl) Herbutów – Karta Oceny Krajobrazu
ID_1343	6d	18-513.71-26	TAK	-	(Gm. Dukla) Zawadka Rymanowska – Karta Oceny Krajobrazu
ID_21	3b	18-343.22-16	-	TAK	(Gm. Narol) Lasy nad Tanwią - przedpole ekspozycji
ID_1336	2a	18-513.71-19	-	TAK	(Gm. Krempna) Kotań - Świątkowa Wielka - Świątkowa Mała - przedpole ekspozycji, oś widokowa
ID_1340	2a	18-513.71-23	-	TAK	(Gm. Jaśliska) Lipowiec - przedpole ekspozycji
ID_1358	2a	18-513.71-41	-	TAK	(Gm. Krempna) Rozstajne - przedpole ekspozycji, oś widokowa
ID_1476	2a	18-522.12-17	-	TAK	(Gm. Lutowiska) Smolnik - Procisne - przedpole ekspozycji, punkt widokowy
ID_1485	2a	18-522.12-26	-	TAK	(Gm. Lutowiska) Krywe - przedpole ekspozycji, punkt widokowy
ID_1493	2a	18-522.12-34	-	TAK	(Gm. Cisna) Kalnica - przedpole ekspozycji, oś widokowa, punkt widokowy
ID_1494	2a	18-522.12-35	-	TAK	(Gm. Lutowiska) Stuposiany - Pszczeliny – oś widokowa
ID_1498	2a	18-522.12-39	-	TAK	(Gm. Czarna) Tworylne - przedpole ekspozycji
ID_1504	2a	18-522.12-45	-	TAK	(gm. Baligród) Rabe - przedpole ekspozycji
ID_1508	2a	18-522.12-49	-	TAK	(Gm. Lutowiska) Dydiowa - przedpole ekspozycji
ID_1515	2a	18-522.12-56	-	TAK	(Gm. Lutowiska) Nasiczne - przedpole ekspozycji
ID_1522	2a	18-522.12-63	-	TAK	(Gm. Cisna) Roztoki Górne - przedpole ekspozycji

* krajobraz otrzymał co najmniej 75% wskazań TAK w kolumnie Wskazania do typowania krajobrazu priorytetowego w Karcie Oceny Krajobrazu

** w granicach krajobrazu znajdują się elementy ekspozycji takie jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe istotne dla sąsiedniego krajobrazu priorytetowego wskazanego na podstawie pozostałych kryteriów

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Wskazane 134 krajobrazy priorytetowe, spełniają następujące kryteria wyboru:

- jedno kryterium spełnia 116 krajobrazów priorytetowych,

- dwa kryteria spełnia 18 krajobrazów priorytetowych.

Na terenie województwa podkarpackiego nie wskazano krajobrazów priorytetowych wg więcej niż dwóch kryteriów wyboru.

Zestawienie krajobrazów priorytetowych zamieszczono w folderze:

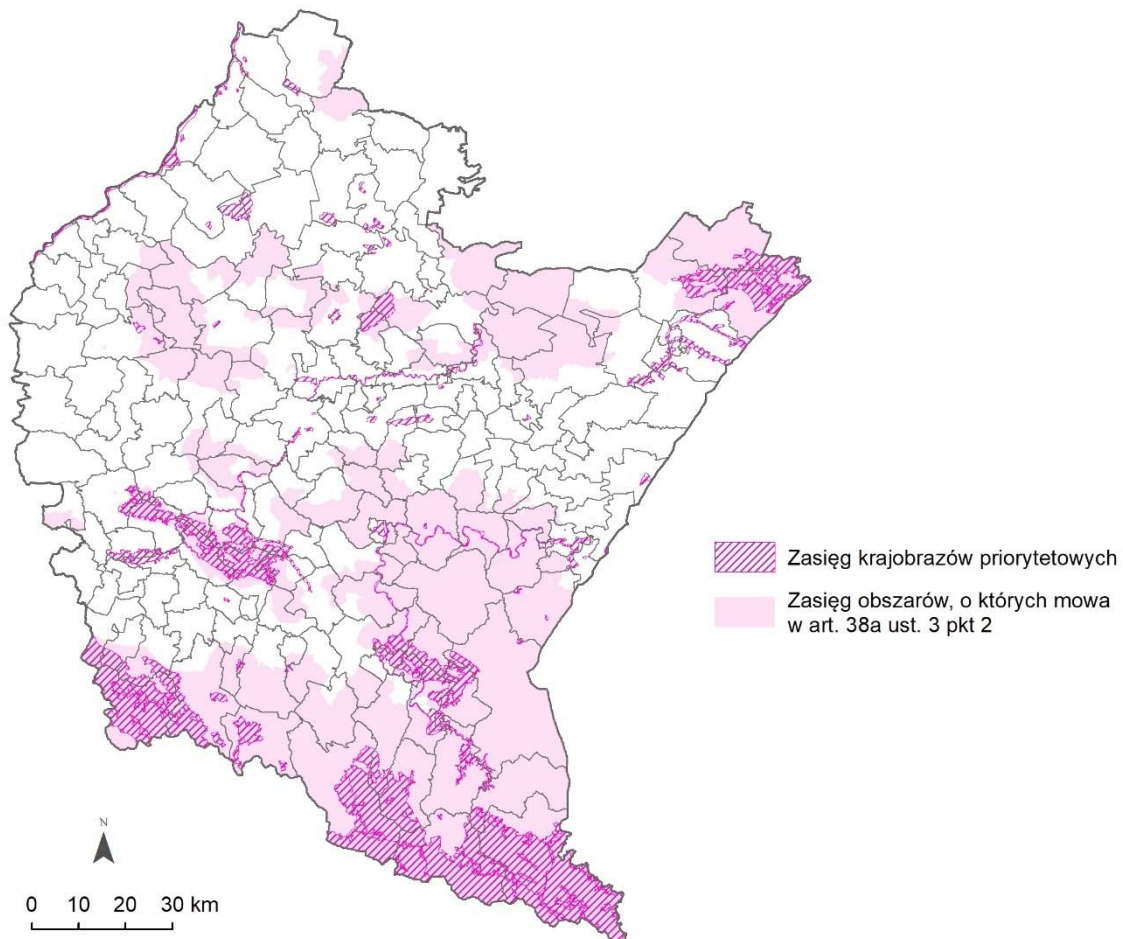
projekt_audytu_krajobrazowego/1 Część opisowa i tabelaryczna/1e Wykaz krajobrazów priorytetowych

4.5. Zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów

4.5.1. Metodyka, źródła danych

Identyfikacja zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów, została przeprowadzona dla każdego z 134 krajobrazów priorytetowych oraz dla każdego z 616 krajobrazów położonych w obrębie obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 (u.p.z.p.). Łącznie przeprowadzono identyfikację zagrożeń dla 750 krajobrazów. Szczegółowy sposób identyfikacji zagrożeń został zawarty w załączniku nr 6 do rozporządzenia (r.a.k.).

Sumaryczny zasięg obszaru, dla którego określono zagrożenia oraz rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 11. Zasięg obszarów, dla których określono zagrożenia oraz rekomendacje i wnioski

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

W pierwszym etapie dokonano identyfikacji zagrożeń dla pięciu głównych przedmiotów zagrożenia (odbiorców presji). Są to:

- A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego,
- B. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego,
- C. Zagrożenia fizjonomii krajobrazu,
- D. Zagrożenia walorów akustycznych, zapachowych i sanitarnych oraz
- E. Inne zagrożenia.

Wskazane zostały zarówno zagrożenia istniejące jak i te, które mogą potencjalnie wystąpić na danym obszarze. Według zapisów rozporządzenia (r.a.k.) zagrożenia potencjalne to zagrożenia mogące z dużym prawdopodobieństwem wystąpić na analizowanym obszarze (w granicach danego krajobrazu) do czasu sporządzenia kolejnego audytu krajobrazowego. Identyfikowane są głównie na podstawie analizy studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, strategii rozwoju gminy, zgłaszanych przez różne podmioty zmian stosunków ekologicznych, zmian sposobu zagospodarowania i intensywności użytkowania terenu i związanych z tym zmian fizjonomii krajobrazu.

Zagrożenia istniejące to zagrożenia, które występują aktualnie. Stwierdza się je na podstawie: obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, realizowanych inwestycji, dla których zostały wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzje o pozwoleniu na budowę lub decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach, procesów zachodzących w środowisku w okresie ostatnich kilku lat i rzutujących na aktualny stan jego zasobów i walorów, aktualnego stanu środowiska i fizjonomii krajobrazu.

Przy identyfikacji zagrożeń dla województwa podkarpackiego wykorzystano dostępne opracowania planistyczne, opracowania kartograficzne takie, jak m.in.: rastrowa mapa topograficzna, ortofotomapa, BDOT10K oraz posiadane zbiory baz danych z zakresu infrastruktury technicznej i komunikacji m.in.: rejestr obszarów i terenów górniczych, lokalizacje elektrowni wiatrowych, dużych elektrowni wodnych, przebiegu linii elektroenergetycznych NN i WN, lokalizacji oczyszczalni ścieków, składowisk odpadów, lokalizacji zakładów dużego lub zwiększonego ryzyka, stref pośrednich ujęć wód podziemnych, przebiegu istniejących i projektowanych dróg publicznych (autostrada, droga ekspresowa, droga krajowa, droga wojewódzka) oraz linii kolejowych.

Dodatkowo przy identyfikacji zagrożeń korzystano ze zbiorów baz danych w zakresie: stanowisk archeologicznych i zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, miejsc pamięci narodowej, obiektów fortyfikacyjnych Linii Mołotowa, szlaków turystycznych i map zagrożenia powodziowego. Uzupełnieniem w identyfikacji zagrożeń były też wizje terenowe i wykonana dokumentacja fotograficzna z użyciem bezzałogowego statku powietrznego dla krajobrazów priorytetowych.

Dla każdego wymienionego zagrożenia (istniejącego i potencjalnego) zostało określone źródło zagrożenia, pochodzenie oraz stopień zagrożenia zgodnie z tabelami 2-4 załącznika nr 6 rozporządzenia (r.a.k.). Źródła zagrożenia zgodnie z tabelą 2 zostały podzielone na sześć grup: I Gospodarka przestrzenna, II Branżowe, III

Zarządzanie środowiskiem, IV Ochrona przyrody, V Ekonomiczne i VI Społeczno-kulturowe. Dla każdego źródła zagrożenia przypisany został kod źródła zagrożenia. Jednocześnie określono czy dane zagrożenie występuje na danym obszarze (zagrożenie wewnętrzne), czy poza jego granicami (zagrożenie zewnętrzne).

Ostatnim etapem prac było określenie stopnia zagrożenia zgodnie z 12 – stopniową skalą określoną w tabeli 3. Punktacja skali jest następująca:

- 0*brak zagrożeń
- 1*zagrożenia potencjalne, niewielkie
- 2*zagrożenia potencjalne, umiarkowane
- 3*zagrożenia potencjalne, duże
- 4*zagrożenia istniejące, niewielkie, o słabnącym natężeniu
- 5*zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe
- 6*zagrożenia istniejące, niewielkie, o narastającym natężeniu
- 7*zagrożenia istniejące, umiarkowane, o słabnącym natężeniu
- 8*zagrożenia istniejące, umiarkowane, względnie stałe
- 9*zagrożenia istniejące, umiarkowane, o narastającym natężeniu
- 10*zagrożenia istniejące, duże, o słabnącym natężeniu
- 11*zagrożenia istniejące, duże, względnie stałe
- 12*zagrożenia istniejące, duże, o narastającym natężeniu

Przy określeniu skali zagrożenia krajobrazu (zagrożenia niewielkie, umiarkowane, lub duże) opierano się na kryteriach zawartych w tabeli 4 załącznika nr 6 do rozporządzenia (r.a.k.).

4.5.2. Zestawienie zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów

Zestawienie zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów zostało przygotowane w wersji tabelarycznej, odrębnie dla każdego krajobrazu priorytetowego oraz odrębnie dla obszarów lub obiektów objętych formami ochrony.

Dla 59 krajobrazów nie zidentyfikowano zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów. Dla pozostałych obszarów, w zależności od ich typu i położenia, zidentyfikowano od jednego do kilku zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów. Łącznie w wyniku przeprowadzonych analiz wskazano 3183 zagrożeń. Liczba wskazanych zagrożeń w podziale wg głównych przedmiotów zagrożeń została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 16. Liczba zagrożeń w podziale wg głównych przedmiotów zagrożeń

Przedmiot zagrożenia - dziedzina	Przedmiot zagrożenia - dział	Liczba	
		dziedzina	dział
A. Zagrożenia dla dziedzictwa przyrodniczego	A.1. Dziedzictwo geologiczne i rzeźba terenu	1146	217
	A.2. Ekosystemy i ich zespoły		805
	A.3. Struktura ekologiczna krajobrazu		124
B. Zagrożenia dla dziedzictwa kulturowego	B.1. Osadnictwo	567	42
	B.2. Architektura		315
	B.3. Obszary rolnicze		108
	B.4. Inżynieria wodna i lądowa		10
	B.5. Obszary przemysłowe		1
	B.6. Miejsca kultu i pamięci narodowej		91
C. Zagrożenia dla fizjonomii krajobrazu	C.1. Kompozycja i ład przestrzenny	336	307
	C.2. Walory estetyczne		28

	C.3. Tożsamość miejsca		1
D. Zagrożenia dla walorów akustycznych, zapachowych i sanitarnych	D.1. Walory akustyczne	902	366
	D.2. Walory zapachowe		43
	D.3. Walory sanitarne		493
E. Inne zagrożenia	E.1. Inne	232	232
	SUMA:	3183	3183

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Najliczniejszą grupę zagrożeń stanowią zagrożenia dla dziedzictwa przyrodniczego - 1146. Są to przede wszystkim zagrożenia dla ekosystemów i ich zespołów. Wśród nich najczęściej zidentyfikowano zagrożenia związane z naturalną i przyspieszoną przez działalność człowieka sukcesją zbiorowisk zaroślowych i leśnych na naturalne i półnaturalne zbiorowiska nieleśne (410) oraz z wprowadzaniem różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej (238). Zagrożenia te mają wymierny i bezpośredni wpływ na kształtowanie krajobrazu i jego odbiór.

Licznie zidentyfikowano również zagrożenia walorów akustycznych, zapachowych i sanitarnych - 902. Wśród nich najczęściej występuje hałas komunikacyjny i przemysłowy (366) oraz zanieczyszczenie powietrza (209) i zanieczyszczenie wód (196). Zagrożenia z tej dziedziny w większości nie mają bezpośredniego wpływu na krajobraz, jednak wpływają w znacznym stopniu na jego odbiór.

Ze względu na specyfikę województwa nie wszystkie rodzaje zagrożeń, a także ich źródła uwzględnione w rozporządzeniu zostały wskazane.

Adekwatnie do zidentyfikowanych zagrożeń dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu przygotowano rekomendacje w oparciu o załącznik 7 rozporządzenia (r.a.k.).

Zestawienie zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów zamieszczono w folderze:
projekt_audytu_krajobrazowego/1 Część opisowa i tabelaryczna/1g Zestawienie zagrożeń:
1g_1 Zagrożenia_priorytety
1g_2 Zagrożenia_art_38a

4.6. Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów

4.6.1. *Metodyka, źródła danych*

Na podstawie art. 38a ust. 3 pkt 3 lit. b) ustawy (u.p.z.p.) audyt krajobrazowy w szczególności wskazuje rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów, o których mowa w pkt 1 lit. b, oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów, o których mowa w pkt 2, w szczególności poprzez wskazanie obszarów, które powinny zostać objęte formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3, 4 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Zgodnie z art. 38a ust. 4 ustawy (u.p.z.p.) rekomendacje i wnioski, o których mowa w ust. 3 pkt 3 lit. b, nie mogą być sprzeczne z celami i sposobami ochrony obszarów i obiektów, o których mowa w ust. 3 pkt 2, określonymi na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Zgodnie z załącznikiem nr 7 rozporządzenia (r.a.k.) rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dotyczą ochrony i kształtowania krajobrazów, ich wartości przyrodniczych, kulturowych, historycznych, architektonicznych, urbanistycznych, ruralistycznych, w tym obszarów zabudowanych wyróżniających się lokalną formą architektoniczną, oraz wartości estetyczno-widokowych, w tym w szczególności elementów ekspozycji takich jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe.

Rekomendacje i wnioski mogą dotyczyć w szczególności:

- I. kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów;
- II. wykonywania zadań mających na celu co najmniej zachowanie dotychczasowego stanu oraz wskazanie potencjalnych adresatów ich realizacji;
- III. wskazania obszarów, które powinny zostać objęte formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3, 4 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz ich prezentacji w postaci map;
- IV. wskazania obszarów, objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3, 4 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, które ze względu na znaczący spadek wartości krajobrazu wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony, oraz ich prezentacji w postaci map;
- V. wskazania obszarów, które powinny zostać objęte formami ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w tym w szczególności parków kulturowych, oraz ich prezentacji w postaci map;
- VI. wskazania do uzupełnienia stanu wiedzy w zakresie, w którym na czas sporządzania audytu krajobrazowego dane i informacje nie były dostępne, a są istotne dla osiągnięcia celu audytu krajobrazowego.

W audycie krajobrazowym województwa podkarpackiego sformułowano rekomendacje i wnioski w wyżej wymienionym zakresie, odrębnie dla każdego krajobrazu priorytetowego oraz dla każdego krajobrazu w obrębie obszaru lub obiektu objętego ochroną.

Przy formułowaniu rekomendacji i wniosków uwzględniano walory przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe charakterystyczne dla danego krajobrazu, istniejący sposób zagospodarowania i użytkowania terenów, zidentyfikowane zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów oraz wnioski z przeprowadzonych inwentaryzacji terenowych. Podczas formułowania rekomendacji brano również pod uwagę uwarunkowania wynikające ze studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Rekomendacje i wnioski dotyczące wskazania obszarów, które powinny zostać objęte formami ochrony przyrody, opracowano ekspercko w zespole autorskim zwracając uwagę na możliwość objęcia ochroną cennych przyrodniczo obszarów położonych w sąsiedztwie obszarów chronionych.

Rekomendacje i wnioski dotyczące wskazania obszarów, które ze względu na znaczący spadek wartości krajobrazu wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony opracowano ekspercko w zespole autorskim koncentrując się na analizie obszarów zabudowanych lub planowanych do zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jak również analizując zmiany związane z przebiegiem nowo wybudowanych dróg szybkiego ruchu.

Rekomendacje i wnioski dotyczące wskazania obszarów, które powinny zostać objęte formami ochrony zabytków, opracowano na podstawie zapisów obowiązujących dokumentów - Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 (Uchwała Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2018 r.) i Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2022-2025 (Uchwała Nr LVI/972/22 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 grudnia 2022 r.) jak również wyników analiz zespołu autorskiego.

Tabela 17. Wykaz wykorzystanych źródeł danych

Wyszczególnienie	Źródła danych
Opracowania	
Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Geoportale gminne
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Geoportale gminne
Plany ochrony parków narodowych	CRFOP GDOŚ*
Plany ochrony parków krajobrazowych	CRFOP GDOŚ*
Dane przestrzenne	
granice parków kulturowych	zasoby własne DRR
granice parków narodowych	Geoportal GDOŚ
granice rezerwatów przyrody	Geoportal GDOŚ
granice parków krajobrazowych	Geoportal GDOŚ
granice obszarów chronionego krajobrazu	Geoportal GDOŚ
obiekty wpisane na listy Światowego Dziedzictwa UNESCO	Polski Komitet ds. UNESCO
obszary Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO (MaB)	Polski Komitet ds. UNESCO
obiekty proponowane do umieszczenia na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO	zasoby własne DRR
Dokumentacja fotograficzna wykonana podczas inwentaryzacji terenowych oraz z użyciem bezzałogowego statku powietrznego	zasoby własne DRR

* CRFOP GDOŚ – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

4.6.2. Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów

Audyt krajobrazowy województwa podkarpackiego wskazuje rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony:

1. krajobrazów priorytetowych
2. krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów objętych ochroną.

W Audycie krajobrazowym województwa podkarpackiego sformułowano rekomendacje i wnioski odrębnie dla każdego krajobrazu priorytetowego (134) i dla każdego krajobrazu objętego formami ochrony (616).

Dopuszcza się odstępstwo od stosowania rekomendacji i wniosków, jeśli ich zastosowanie spowoduje naruszenie aktów prawa powszechnie obowiązującego.

W Audycie krajobrazowym województwa podkarpackiego sformułowano rekomendacje i wnioski w zakresie:

I. Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu.

II. Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:

1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej;
2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej;
3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych;

III. Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony.

Obszary, które powinny zostać objęte powierzchnią ochroną przyrody:

Gmina	Opis	Powierzchnia [ha]
Brzyska, Skołyszyn	powiększenie Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki	1069,3586
Jeżowe	powiększenie Sokołowsko-Wilczowolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	1032,0982

Obszary wymagające przeprowadzenia pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony ze względu na istniejącą i planowaną zabudowę:

Gmina	Opis	Powierzchnia [ha]
Czudec	Strzyżowsko-Sędziszowski OChK	38,2723
Dukla	OChK Beskidu Niskiego	228,5037
Leżajsk	Brzózniński OChK	23,3429
Kuryłówka	Kuryłowski OChK	46,2115
Przemysł (wiejska)	Przemysko-Dynowski OChK	297,6721
Krasiczyn	Przemysko-Dynowski OChK	57,1100
Pruchnik	Przemysko-Dynowski OChK	291,4804
Nowy Żmigród	OChK Beskidu Niskiego	43,4818
Zarszyn	OChK Beskidu Niskiego	45,2481
Chmielnik	Hyżnieńsko-Gwoźnicki OChK	12,998
Niebylec	Hyżnieńsko-Gwoźnicki OChK	29,204
Sokołów Małopolski	Sokołowsko-Wilczowolski OChK	7,9602
Cmolas	Sokołowsko-Wilczowolski OChK	3,1043
Grodzisko Dolne	Zmysłowski OChK	7,0323
Fredropol	Przemysko-Dynowski OChK	57,2034
Bukowsko	OChK Beskidu Niskiego	83,2289
Razem:		1272,0539

Obszary proponowane do uznania za Pomnik Historii i objęcia ochroną poprzez utworzenie parku kulturowego:

Lp.	Miejscowość	Obiekt / zasięg
1.	Iwonicz-Zdrój	uzdrowisko
2.	Kalwaria Pałacowska	zespół kościelno-klasztorny oo. Franciszkanów wraz z krajobrazowym zespołem kaplic kalwaryjskich i zabudową miasteczka
3.	Stalowa Wola	układ urbanistyczny miasta wraz z modernistyczną zabudową z okresu budowy COP-u i z lat 50. XX w.

Obszary proponowane do uznania za Pomnik Historii:

Lp.	Miejscowość	Obiekt / zasięg
1.	Baranów Sandomierski	zespół pałacowo-parkowy
2.	Jarosław	zespół staromiejski i zespół oo. Dominikanów
3.	Krosno	zespół staromiejski
4.	Posada Rybotycka	cerkiew
5.	Ulucz	cerkiew

Obszary proponowane do utworzenia parku kulturowego:

Lp.	Miejscowość	Obiekt / zasięg
1.	Bieliny	zabudowa wsi z kościołem parafialnym, klasztorem ss. Dominikanek, zespołem dworsko-parkowym
2.	Borek Stary	zespół kościelno-klasztorny oo. Dominikanów
3.	Cieszanów	miasto z kościołem, cerkwią, synagogą
4.	Dukla	centrum z kościołem parafialnym i zespołem pałacowym, zespół klasztorny oo. Bernardynów i pustelnia św. Jana
5.	Kotań	Magurski Zespół Parków Kulturowych obejmujący m.in. cerkwie i cmentarze z I wojny światowej
6.	Krempna	Magurski Zespół Parków Kulturowych obejmujący m.in. cerkwie i cmentarze z I wojny światowej
7.	Krzeszów	zespół kościelny, z cerkwiskiem, rotundą i otoczeniem
8.	Lesko	miasto z kościołem parafialnym, synagogą, zamkiem
9.	Leżajsk	miasto z zespołem kościelno-klasztornym oo. Bernardynów
10.	Łańcut	zespół zamkowo-parkowy wraz z zespołem staromiejskim
11.	Łopienka	dolina bieszczadzka z wyremontowaną kamienną cerkwią – sanktuarium łemkowskim/greckokatolickim
12.	Odrzykoń	ruiny zamku „Kamieniec” z rezerwatem „Prządki”
13.	Pilzno	zespół staromiejski
14.	Pruchnik	drewniana zabudowa małomiasteczkowa
15.	Przemyśl	Twierdza Przemyśl
16.	Przeworsk	kolejka wąskotorowa Przeworsk - Dynów
17.	Radymno	miasto z zespołem kościelnym, koszarowym
18.	Rymanów-Zdrój	uzdrowisko
19.	Rzeszów	stare miasto z kościołami i zamkiem
20.	Sanok	stare miasto z kościołami i zamkiem
21.	Sieniawa	zespół pałacowo-parkowy z miastem
22.	Świątkowa Mała	Magurski Zespół Parków Kulturowych obejmujący m.in. cerkwie i cmentarze z I wojny światowej
23.	Świątkowa Wielka	Magurski Zespół Parków Kulturowych obejmujący m.in. cerkwie i cmentarze z I wojny światowej
24.	Ulanów	zespół zabudowy małomiasteczkowej
25.	Wielkie Oczy	rynek miasteczka z zabudową pierzei oraz trzy świątynie: cerkiew, kościół i synagoga
26.	Zagórz	ruiny klasztoru oo. Karmelitów
27.	Zarzecze	zespół pałacowo-parkowy wraz z kościołem parafialnym

Obszar proponowany do utworzenia parku kulturowego – propozycja zespołu autorskiego będąca wynikiem prac inwentaryzacyjnych przy określeniu lokalnych form architektonicznych zabudowy:

Lp.	Miejscowość	Obiekt / zasięg
28.	Markowa - Gać	drewniana zabudowa przysłupowa

Obszary proponowane do wpisania na Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO:

Lp.	Miejscowość	Opis
1.	Bolestraszyce, Duńkowiczki, Grochowce, Hermanowice, Hurko, Jaksmanice, Krówniki, Kruhel Wielki, Kuńkowce, Łętownia, Łuczyce, Orzechowce, Ostrów, Pikulice, Prałkowce, Przemyśl, Siedliska, Ujkowice, Żurawica	Kontynuowanie działań zmierzających do wpisania na listę światowego dziedzictwa UNESCO Twierdzy Przemyśl w ramach wpisu seryjnego fortyfikacji dawnego państwa Habsburgów XIX i XX wieku oraz austro-węgierskich cmentarzy wojennych z I wojny światowej <i>(przyjęto zakres i zasięg obiektów jak dla wpisu Pomnik Historii „Twierdza Przemyśl”, nie wskazywano austro-węgierskich cmentarzy wojennych z I wojny światowej poza obiektami wymienionymi w ww. wpisie)</i>
2.	Bóbrka	Kontynuowanie działań zmierzających do wpisania na listę światowego dziedzictwa UNESCO Kopalni ropy naftowej w Bóbrce <i>(przyjęto zakres i zasięg obiektów jak dla wpisu Pomnik Historii „Bóbrka – najstarsza kopalnia ropy naftowej”)</i>

Zestawienie rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazów zamieszczono w folderze:

projekt_audytu_krajobrazowego/1 Część opisowa i tabelaryczna/1h Wykaz rekomendacji i wniosków:

1h_1 Rekomendacje_priorytety

1h_2 Rekomendacje_art_38a

4.7. Lokalne formy architektoniczne zabudowy

4.7.1. Metodyka, źródła danych

Zgodnie z metodologią wskazaną w załączniku nr 8 *Wytyczne w zakresie określenia lokalnych form architektonicznych zabudowy dla krajobrazów priorytetowych* do rozporządzenia (r.a.k.), w audycie krajobrazowym wskazuje się obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną zabudowy (tzw. LFA), a ich granice przedstawia się w formie graficznej na mapach.

W kontekście coraz większego zanikania i zniekształcania tradycyjnej architektury regionalnej, czy też mieszania się stylów i unifikacji wzorców architektonicznych, wyżej wskazane obszary wyróżniają się unikatową i autentyczną formą zabudowy wynikającą z uwarunkowań fizjograficznych, kulturowych lub historycznych. Dlatego też, głównym celem określenia LFA jest wskazanie typowych i specyficznych dla podkarpacia wartości tej zabudowy w krajobrazie, które mogą zostać wykorzystane w procesie harmonizowania nowych obiektów z zastaną zabudową. Wynika to z uznania, że na kształt krajobrazu mają wpływ także formy architektoniczne właściwe dla danego obszaru (miejscowości bądź regionu).

Jako lokalną formę architektoniczną należy rozumieć budynki i ich zespoły posiadające charakterystyczne dla miejscowej tradycji budowlanej cechy, m.in. w zakresie rozplanowania zabudowy, formy budynków, elementów konstrukcyjnych i zdobniczych, stosownych materiałów wykończeniowych zlokalizowanych w historycznie i kulturowo wykształconej przestrzeni wyróżniające je na tle innych obiektów.

Lokalną formę architektoniczną określają w szczególności gabaryty obiektów budowlanych, ich proporcje, formy dachów, konstrukcje ścian, proporcje otworów drzwiowych i okiennych, stosowane materiały budowlane i kolorystyka, a także rozmieszczenie obiektów na działce siedliskowej, np. typ zagrody dominujący na danym obszarze wiejskim.

Na potrzeby audytu krajobrazowego dla województwa podkarpackiego za lokalną formę architektoniczną uznano obiekty, które są wyjątkowe w danym krajobrazie priorytetowym. Są także szczególne w skali całego regionu i nie występują powszechnie na terenie innych obszarów województwa podkarpackiego. Za lokalne formy architektoniczne nie uznano obiektów, które pomimo zachowanego historycznego charakteru występują dość powszechnie i można je odnaleźć w innych częściach w kraju.

Identyfikację lokalnych form architektonicznych zabudowy dla krajobrazów priorytetowych wykonywano w kilku etapach. W pierwszym z nich przeprowadzono konsultacje z przedstawicielami: Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku, Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie, Narodowego Instytutu Dziedzictwa – Zespół Zadaniowy Oddział Terenowy w Rzeszowie, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z siedzibą w Przemyślu, Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia „Pro Carpathia”.

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji oraz po analizie materiałów uzyskanych w toku prowadzonej korespondencji z wyżej wskazanymi instytucjami, baz danych cyfrowych dostępnych na portalach zabytek.pl, mapy.zabytek.gov.pl, nid.pl i w wojewódzkim rejestrze zabytków oraz gminnych ewidencjach zabytków, na terenie których zostały wskazane krajobrazy priorytetowe, a także przeglądzie literatury przedmiotu przyjęto, iż wybór LFA należy wykonać w podziale na kilka grup ze względu na funkcję i rodzaj zabudowy, tj.:

- zabudowy wiejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem tzw. domów przysłupowych,
- zabudowy małomiasteczkowej, w tym wyróżniającej się ze względu na charakterystyczny typ zabudowy związanej z obsługą ruchu pielgrzymkowego,
- zabudowy uzdrowiskowej,
- zabudowy rezydencjonalnej (dwory i pałace),
- zabudowy osad leśnych (budownictwo związane z powojennym zagospodarowaniem Bieszczad przez Lasy Państwowe).

Wielokulturowość Podkarpacia, wynikająca ze współistnienia różnych grup etnicznych, stworzyła unikalny krajobraz architektoniczny. Każda z tych grup wносиła do regionu swoje własne tradycje budowlane, co doprowadziło do powstania lokalnych odmian stylów, a także harmonijnego współistnienia odmiennych form architektonicznych na tym samym obszarze.

Szczególnie drewniana zabudowa województwa podkarpackiego stanowi istotny element krajobrazu kulturowego i odzwierciedla tożsamość lokalnej społeczności. Jest ona elementem dziedzictwa kulturowego, który z różnych względów ulega ciągłemu

pomniejszeniu, zubożeniu albo daleko posuniętym negatywnym ingerencjom i przekształceniom. Szczególnie wydarzenia w pierwszej połowie wieku XX doprowadziły do dużego zniszczenia obiektów drewnianych usytuowanych w obszarze Karpat. Zniszczeniu uległo kilkaset drewnianych świątyń, wiele dworów zostało spalonych lub uległy one powolnej degradacji. Zniszczono także wiele obiektów wiejskiej zabudowy autochtonicznej ludności przesiedlanej ze swoich wsi.

Dziś drewniane budynki Podkarpacia stanowią materialny ślad po tej różnorodności, odzwierciedlając bogactwo dziedzictwa kulturowego regionu.

Pomimo tych negatywnych przemian i tendencji do czasów współczesnych zachowały się *in situ*, na terenach wsi i w małych miasteczkach obiekty reprezentujące wszystkie ważniejsze typy budynków wyodrębnione w ramach prowadzonych prac nad określeniem lokalnych form architektonicznych.

W przeprowadzonej analizie wojewódzkiego rejestru zabytków stwierdzono, iż znajduje się w nim jedynie 48 obiektów spełniających kryteria określone w załączniku 3, tabela 2 rozporządzenia (r.a.k.) dla cechy B2 Układy ruralistyczne i obiekty zabudowy wiejskiej i podmiejskiej wskaźnik B2c - stopień zachowania tradycyjnej zabudowy wiejskiej na działce siedliskowej).

Natomiast na obszarze wyznaczonych w audycie krajobrazowym 134 krajobrazów priorytetowych, takich obiektów znajduje się jedynie 18 w 4 krajobrazach priorytetowych, tj.:

- „Markowa - Gać - Białoboki” – 11 obiektów będących elementami zagrody – muzeum,
- „Rejon Huty Gogołowskiej” – 2 obiekty (dom z budynkiem gospodarczym),
- „Krempna - Polany - Olchowiec” - 2 obiekty (chałupa ze spichlerzem),
- „Zydranowa” – 3 obiekty będące elementami zagrody – muzeum.

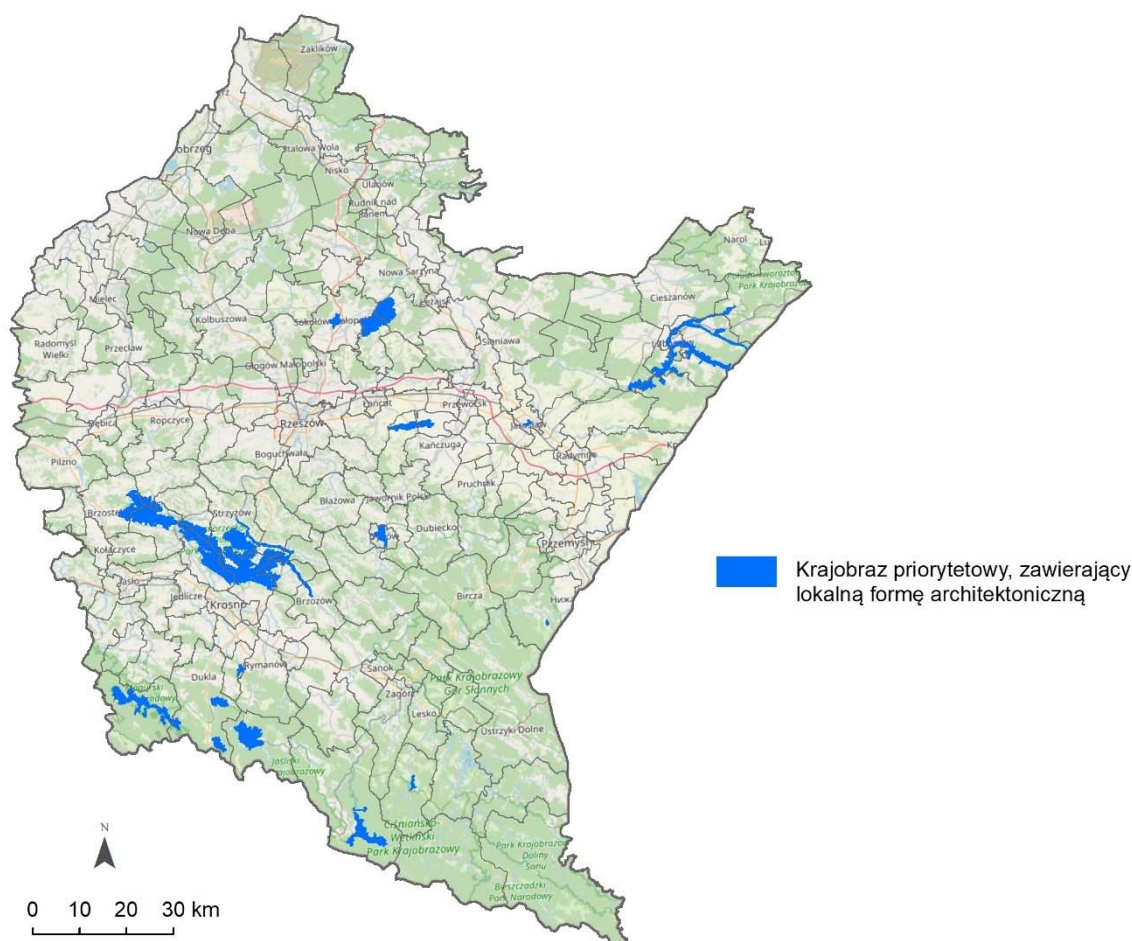
Wobec powyższego, przyjęto założenie, iż w ramach prowadzonych prac nad identyfikacją LFA, analizie zostaną poddane szczególnie obiekty wykonane z drewna, jako materiału najbardziej dostępnego dla lokalnej społeczności, szczególnie w tradycyjnym budownictwie wiejskim i podmiejskim. W analizie nie ujęto obiektów sakralnych.

W kolejnym etapie, na podstawie powyższych prac oraz korzystając z usługi Google Maps - Street View, a także zdjęć wykonanych z użyciem bezzałogowego statku powietrznego (wykonywanych dla krajobrazów priorytetowych w ramach opracowywania kart charakterystyki krajobrazu) dokonano wstępnej identyfikacji obiektów znajdujących się w obrębie krajobrazów priorytetowych mogących spełniać definicję LFA. Pozwoliło to na wstępne wytypowanie 39 z pośród 134 wszystkich krajobrazów priorytetowych.

Wstępna identyfikacja obiektów wskazanych za pomocą wyżej wymienionych narzędzi, została zweryfikowana podczas wyjazdów terenowych. W trakcie tych prac wykonano dokumentację fotograficzną obiektów w każdym z krajobrazów

priorytetowych, gdzie nie wiązało się to z naruszeniem prywatności i istniała możliwość dostępu do danego obiektu. Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji terenowej wytypowano 1845 obiektów o zachowanej lokalnej formie architektonicznej zabudowy w 20 krajobrazach priorytetowych. Zidentyfikowane obiekty oznaczono na mapach w kolorze szarym i czerwonym (szczegółowy opis w legendzie map).

Ostatnim etapem było wyznaczenie granic obszarów zabudowanych wyróżniających się lokalną formą architektoniczną dla 20 wytypowanych lokalizacji. Nastąpiło to na podstawie obiektów zidentyfikowanych w trakcie przeprowadzonych inwentaryzacji. Granice te zostały poprowadzone w dużej mierze po obrysie działek ewidencyjnych i z uwzględnieniem pokrycia terenu. Granice przedstawiono w formie graficznej na mapach w skali 1:2000, o których mowa z § 4 ust. 1 pkt 2 lit. e rozporządzenia (r.a.k.). Jako źródło danych dla poszczególnych obiektów, jak również jako podkład mapowy wykorzystano bazę danych OpenStreetMap. Do opracowania map wykorzystano oprogramowanie QGIS.

Rysunek 12. Lokalne formy architektoniczne zabudowy
Źródło: Opracowanie własne, DRR, 2024

4.7.2. Katalog lokalnych form architektonicznych zabudowy

Na podstawie wyników analiz cech tradycyjnej architektury lokalnej występującej w województwie podkarpackim został przygotowany katalog lokalnych form architektonicznych zabudowy z podziałem na typy i funkcje zabudowy, zawierające informacje z zakresu:

- 1) kategorii lokalnych form architektonicznych w podziale na:
 - rodzaj zabudowy,
 - funkcję zabudowy,
 - spójność obszarową charakterystycznych form zabudowy;
- 2) cech charakterystycznych lokalnych form architektonicznych w podziale na:
 - układ zabudowy, w tym linia zabudowy;
- 3) forma budynków z określeniem:
 - wysokości zabudowy,
 - gabarytów obiektów,
 - proporcji i kształtu bryły¹⁶,
 - wysokości górnej krawędzi elewacji frontowej, jej gzymsu lub attyki,
 - proporcji pomiędzy wysokością górnej krawędzi elewacji frontowej, jej gzymsu lub attyki a wysokością dachu,
 - geometrii dachu (kąt nachylenia, wysokość kalenicy i układ połaci dachowych)
 - poziomu posadowienia parteru,
 - wielkości i proporcji otworów okiennych i drzwiowych oraz podcieni,
 - procentu przeszklenia elewacji;
- 4) charakterystyczne elementy konstrukcyjne i zdobnicze,
- 5) stosowane materiały wykończeniowe oraz standardy jakościowe,
- 6) charakterystyczne cechy elewacji budynków z określeniem:
 - kolorystyki,
 - cech stolarki okiennej (kolorystyka, podział kwater okiennych, stosowane materiały),
 - cech stolarki drzwiowej (kolorystyka, podział kwater okiennych, stosowane materiały),
- 7) charakterystyczne cechy dachów budynków z określeniem:
 - kolorystyki,
 - stosowanych materiałów,
- 8) charakterystyczne cechy obiektów małej architektury i ogrodzeń z określeniem:
 - gabarytów,
 - detali architektonicznych,
 - stosowanych materiałów.

¹⁶ Opis proporcji został sporządzony na podstawie odbioru wizualnego budynku

Tabela 18. Lokalizacja lokalnych form architektonicznych zabudowy

Numer krajobrazu	Nazwa krajobrazu priorytetowego	ID	Mezoregion	Podtyp	Ochrona przyrody
18-522.12-40	Baligród	1499	Bieszczady Zachodnie	6g	Wschodniobeskidzki OChK
18-513.64-98	Czarnorzeki - Odrzykoń	1035	Pogórze Dynowskie	6c	Czarnorzecko-Strzyżowski PK, Czarnorzecki OChK
18-512.49-07	Dolina Lubaczówki i Sołotwy	587	Płaskowyż Tarnogrodzki	2a	Roztoczański OChK
18-513.64-58	Dolina Stobnicy	995	Pogórze Dynowskie	2a	Brak
18-513.64-72	Dynów	1009	Pogórze Dynowskie	9a	Przemysko-Dynowski OChK
18-513.69-34	Iwonicz-Zdrój	1303	Pogórze Bukowskie	9a	OChK Beskidu Niskiego
18-512.52-50	Jarosław	809	Podgórze Rzeszowskie	10a	Brak
18-513.71-11	Jaślicka - Daliowa - Posada Jaślicka	1328	Beskid Niski	6b	Jaślicki PK, OChK Beskidu Niskiego
18-513.65-62	Kalwaria Paclawska	1166	Pogórze Przemyskie	8e	PK Pogórza Przemyskiego
18-513.71-19	Kotań - Świątkowa Mała - Świątkowa Wielka	1336	Beskid Niski	2a	OChK Beskidu Niskiego
18-513.71-15	Krempna - Polany - Olchowiec	1332	Beskid Niski	6c	Jaślicki PK, OChK Beskidu Niskiego
18-512.48-15	Lasy Julińskie	472	Płaskowyż Kolbuszowski	3b	Brzózniński OChK
18-512.52-08	Markowa - Gać - Białoboki	769	Podgórze Rzeszowskie	6g	Brak
18-522.12-55	Mików	1514	Bieszczady Zachodnie	2a	Ciśniańsko-Wetliński PK
18-513.63-06	Rejon Huty Gogołowskiej	855	Pogórze Strzyżowskie	3b	Czarnorzecko-Strzyżowski PK
18-513.64-02	Rejon Węglówki	939	Pogórze Dynowskie	3b	Czarnorzecko-Strzyżowski PK
18-512.48-76	Sokołów Małopolski	533	Płaskowyż Kolbuszowski	9a	Brak
18-522.12-08	Wola Michowa - Smolnik	1467	Bieszczady Zachodnie	6d	Ciśniańsko-Wetliński PK, Wschodniobeskidzki OChK
18-513.71-26	Zawadka Rymanowska	1343	Beskid Niski	6d	Jaślicki PK, OChK Beskidu Niskiego
18-513.71-30	Zyndanowa	1347	Beskid Niski	2a	Jaślicki PK

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Tabela 19. Typologia lokalnych form architektonicznych zabudowy

Numer krajobrazu	Nazwa krajobrazu priorytetowego	ID krajobrazu priorytetowego	Zabudowa wiejska zrębowa	Zabudowa wiejska przysłupowa	Zabudowa małomiasteczkowa	Zabudowa małomiasteczkowa związana z ruchem pielgrzymkowym	Zabudowa uzdrowiskowa	Zabudowa rezydencjonalna (dwory i pałace)	Zabudowa osad leśnych	SUMA
18-522.12-40	Baligród	1499	-	-	103	-	-	-	-	103
18-513.64-98	Czarnorzeki - Odrzykoń	1035	82	-	-	-	-	-	-	82
18-512.49-07	Dolina Lubaczówki i Sołotwy	587	62	-	-	-	-	-	-	62
18-513.64-58	Dolina Stobnicy	995	94	-	-	-	-	-	-	94
18-513.64-72	Dynów	1009	-	-	174	-	-	-	-	174
18-513.69-34	Iwonicz-Zdrój	1303	-	-	70	-	40	-	-	110
18-512.52-50	Jarosław	809	-	-	-	-	-	1	-	1
18-513.71-11	Jaśliska - Daliowa - Posada Jaśliska	1328	109	2	80	-	-	-	-	191
18-513.65-62	Kalwaria Paclawska	1166	-	-	-	42	-	-	-	42
18-513.71-19	Kotań - Świątkowa Mała - Świątkowa Wielka	1336	19	-	-	-	-	-	-	19
18-513.71-15	Krempna - Polany - Olchowiec	1332	113	-	-	-	-	-	-	113
18-512.48-15	Lasy Julińskie	472	-	-	-	-	-	3	-	3
18-512.52-08	Markowa - Gać - Białoboki	769	263	227	-	-	-	-	-	490
18-522.12-55	Mików	1514	-	-	-	-	-	-	17	17
18-513.63-06	Rejon Huty Gogołowskiej	855	40	-	-	-	-	-	-	40
18-513.64-02	Rejon Węglówki	939	50	-	-	-	-	-	-	50
18-512.48-76	Sokołów Małopolski	533	-	-	123	-	-	-	-	123
18-522.12-08	Wola Michowa - Smolnik	1467	62	-	-	-	-	-	4	66
18-513.71-26	Zawadka Rymanowska	1343	42	-	-	-	-	-	-	42
18-513.71-30	Zydranowa	1347	23	-	-	-	-	-	-	23
SUMA			963	229	550	42	40	4	17	1845

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Wskazane w audycie lokalne formy architektoniczne, szczególnie w przypadku dużych zespołów mogą zyskać szersze zainteresowanie i zostać otoczone ochroną przez samorząd lokalny, np. poprzez utworzenie parku kulturowego, uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub przygotowanie gminnego katalogu projektów architektonicznych dla zabudowy mieszkaniowej nawiązujących do cech zabudowy historycznej.

Należy podkreślić, iż zawarty w kartach LFA katalog cech i parametrów, nie powinien być używany, jako „gotowy przepis”, który byłby wprost przenoszony do ustaleń planów miejscowych, a jedynie powinien być wykorzystany i interpretowany w

formułowaniu regulacji planistycznych i zasad kształtowania nowej zabudowy. Ma to na celu zapobieganiu utracie wartościowych cech urbanistyczno-architektonicznych wskazanych obszarów wyróżniających się lokalną formą architektoniczną zabudowy.

Dokumentację lokalnych form architektonicznych (LFA) zabudowy zamieszczono w folderach:

1 Część opisowa i tabelaryczna/1i Katalog_LFA

2 Część graficzna/Mapy_LFA

3 Dokumentacja audytu/3g Foto_LFA

5. Mapy sporządzone na potrzeby audytu krajobrazowego

W ramach prac nad Audytem krajobrazowym województwa podkarpackiego sporządzono mapy, zgodnie z zapisami § 4 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia (r.a.k.), w układzie współrzędnych PUWG 1992:

Mapę zidentyfikowanych krajobrazów pod nazwą „MAPA 1 – ZIDENTYFIKOWANE KRAJOBRAZY”, opracowana w skali 1:50 000.

Mapę obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy pod nazwą „MAPA 2 – OBSZARY LUB OBIEKTY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 38A UST. 3 PKT 2 USTAWY”, opracowana w skali 1:50 000.

Mapę przedstawiającą lokalizację krajobrazów priorytetowych pod nazwą „MAPA 3 – KRAJOBRAZY PRIORYTETOWE”, opracowana w skali 1:50 000.

Mapy, o których mowa w pkt 2 ppkt 3-5 załącznika nr 7 do rozporządzenia pod nazwą „MAPA 4 – PROPONOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY, OBSZARY WYMAGAJĄCE POGŁĘBIONEJ ANALIZY I PROPONOWANE FORMY OCHRONY ZABYTKÓW”, opracowana w skali 1:50 000.

Mapy, o których mowa w pkt 1 załącznika nr 8 do rozporządzenia pod nazwą „Mapa lokalnych form architektonicznych”, 80 arkuszy opracowanych w skali 1:2000.

Ww. mapy zostały zamieszczone w folderze:

projekt_audyty_krajobrazowego/2 Część graficzna

Dane przestrzenne do ww. map w formatach .shp i .gml zamieszczono w folderze:

projekt_audyty_krajobrazowego/3 Dokumentacja audytu/3d Dane przestrzenne

6. Konsultacje społeczne projektu audytu krajobrazowego

Opis przebiegu przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz zestawienie nieuwzględnionych uwag zgłoszonych do projektu audytu krajobrazowego wraz z uzasadnieniem przyjętego stanowiska wobec tych uwag zostaną zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego po przeprowadzeniu procedury konsultacji z udziałem społeczeństwa.

SŁOWNIK POJĘĆ

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Krajobraz – postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze lub wytwory cywilizacji, ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych lub działalności człowieka.

Krajobraz priorytetowy – krajobraz szczególnie cenny dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe, i jako taki wymagający zachowania lub określenia zasad i warunków jego kształtowania.

Ład przestrzenny – takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Przestrzeń publiczna – obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny – przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg.

Historyczny zespół budowlany – powiązana przestrzennie grupa budynków wyodrębniona ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi.

Krajobraz kulturowy – postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka.

Otoczenie – teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Zabytek – nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

Korytarz ekologiczny – obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów.

Ochrona krajobrazowa – zachowanie cech charakterystycznych danego krajobrazu.

Oś widokowa – wyobrażalna prosta kierująca wzrok na charakterystyczne elementy zagospodarowania terenu lub terenów.

Przedpole ekspozycji – rozległe poziome płaszczyzny, w szczególności zbiorniki wodne, zbocza lub płaskie dna dolin, umożliwiające ekspozycję panoram.

Punkt widokowy – miejsce lub punkt topograficznie wyniesiony w terenie, z którego układ wizualny obszaru widzenia dla obserwatora jest szeroki i daleki.

Walory krajobrazowe – wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, estetyczno-widokowe obszaru oraz związana z nimi rzeźba terenu, twory i składniki przyrody oraz elementy cywilizacyjne, ukształtowane przez siły przyrody lub działalność człowieka.

Zagrożenie wewnętrzne – czynnik mogący wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składników chronionej przyrody, walorów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikający z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka w granicach obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej.

Zagrożenie zewnętrzne – czynnik mogący wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składników chronionej przyrody, walorów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikający z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka, mający swoje źródło poza granicami obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej.

Pozostałe pojęcia występujące w opracowaniu

Audyt krajobrazowy – opracowanie sporządzane dla każdego województwa, identyfikujące, charakteryzujące i waloryzujące oraz wskazujące sposoby kształtowania i ochrony krajobrazu.

Fizjonomia krajobrazu – ogólny wygląd krajobrazu, w szczególności ukształtowanie powierzchni, pokrycie terenu oraz użytkowanie terenu.

Identyfikacja krajobrazu – proces wydzielania krajobrazów przez wyznaczenie ich granic, sklasyfikowanie pod względem typologicznym oraz nadanie im oznaczeń identyfikacyjnych.

Krajobraz unikatowy – krajobraz, w którym występują wyróżniające się na tle innych cenne atrybuty przestrzenne (przyrodnicze lub kulturowe), lub krajobrazy rzadko spotykane (jeden do kilku krajobrazów o danym podtypie) na obszarze województwa.

Makroregion – jednostka podziału fizycznogeograficznego przestrzeni, obejmująca obszar dużych rozmiarów o zbliżonych cechach środowiskowo-krajobrazowych odróżniający się od terenów sąsiednich określonymi cechami naturalnymi i nabytymi. Obszar makroregionu obejmuje kilka mniejszych mezoregionów.

Mezoregion – jednostka podziału fizycznogeograficznego przestrzeni, obejmująca większy teren o zbliżonych cechach środowiskowo-krajobrazowych.

Oś widokowa – wytyczony kierunek obserwacji przez rozplanowanie i kompozycję zagospodarowania terenu.

Struktura krajobrazu – zespół składników, tworzących krajobraz i wzajemne między nimi relacje.

Tło krajobrazowe – rodzaj pokrycia lub użytkowania terenu, który dominuje powierzchniowo w obrębie krajobrazu i jednocześnie stanowi otoczenie większości pozostałych elementów przestrzennych krajobrazu.

„Jaskółczy ogon” (rybi ogon) – nazwa historycznego połączenia ciesielskiego wykorzystywanego do łączenia bali w konstrukcji zrębowej.

Konstrukcja przysłupowa (przysłup, niem. Umgebinde) – system konstrukcji uniezależniający ściany budynku od dachu opartego na zespole płatwi i słupów.

Konstrukcja zrębowa – konstrukcja z poziomo układanych belek drewnianych. Główną cechą jest sposób połączenia belek w narożu dokonywany poprzez nakładki, zamki itp.

Miedzuch – wąska uliczka oddzielająca domy, kramy lub działki budowlane wewnątrz miejscowości.

Obiekt budowlany – budynek, budowla bądź obiekt małej architektury, wraz z instalacjami zapewniającymi możliwość użytkowania obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem, wzniesiony z użyciem wyrobów budowlanych.

WYKAZ SKRÓTÓW

DRR – Departament Rozwoju Regionalnego

PBGiTR – Podkarpackie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych

PZPW – Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa. Perspektywa 2030

UNESCO – Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Edukacji, Nauki i Kultury

MaB – Międzynarodowy Program „Człowiek i biosfera”

GDOŚ – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

CRFOP – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

IGiPZ PAN – Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polska Akademia Nauk

BdPN – Bieszczadzki Park Narodowy

PK – Park Krajobrazowy

OChK – Obszar Chronionego Krajobrazu

GUS – Główny Urząd Statystyczny

NID – Narodowy Instytut Dziedzictwa

COP – Centralny Obszar Przemysłowy

LFA – Lokalna Forma Architektoniczna

BDOT10k – Baza Danych Obiektów Topograficznych w skali 1:10000

SHP – Geographic Information System

GML – Geography Markup Language

(u.p.z.p.) – ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

(r.a.k.) – rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych

SPIS TABEL

- Tabela 1. Przyjęte minimalne powierzchnie krajobrazów dla poszczególnych podtypów
- Tabela 2. Liczba krajobrazów w poszczególnych mezoregionach
- Tabela 3. Liczba krajobrazów należących do poszczególnych typów rzeźby terenu
- Tabela 4. Zestawienie krajobrazów województwa podkarpackiego według grup
- Tabela 5. Zestawienie krajobrazów województwa podkarpackiego według typu krajobrazów
- Tabela 6. Zestawienie krajobrazów województwa podkarpackiego
- Tabela 7. Wykaz wykorzystanych wskaźników cech analitycznych obligatoryjnych
- Tabela 8. Wykaz wykorzystanych wskaźników cech analitycznych fakultatywnych
- Tabela 9. Wykaz wykorzystanych wskaźników dla określenia cechy C1 Tradycja
- Tabela 10. Zestawienie krajobrazów zweryfikowanych ekspercko - nie uznanych za krajobrazy priorytetowe
- Tabela 11. Zestawienie krajobrazów priorytetowych według grup
- Tabela 12. Zestawienie krajobrazów priorytetowych
- Tabela 13. Szczegółowe zestawienie krajobrazów priorytetowych
- Tabela 14. Zestawienie krajobrazów priorytetowych województwa podkarpackiego według kryteriów wyboru
- Tabela 15. Zestawienie krajobrazów priorytetowych według kryterium wyboru – ważność krajobrazu
- Tabela 16. Liczba zagrożeń w podziale wg głównych przedmiotów zagrożeń
- Tabela 17. Wykaz wykorzystanych źródeł danych
- Tabela 18. Lokalizacja lokalnych form architektonicznych zabudowy
- Tabela 19. Typologia lokalnych form architektonicznych zabudowy
- Tabela 20. Jednostki fizycznogeograficzne położone w obrębie województwa podkarpackiego

SPIS RYSUNKÓW

- Rysunek 1. Struktura audytu krajobrazowego
- Rysunek 2. Typy krajobrazu naturalnego
- Rysunek 3. Krainy geobotaniczne
- Rysunek 4. Typy roślinności potencjalnej
- Rysunek 5. Regiony historyczno-kulturowe
- Rysunek 6. Granice mezoregionów na tle województwa
- Rysunek 7. Krajobrazy według typów rzeźby terenu
- Rysunek 8. Krajobrazy województwa podkarpackiego z podziałem na typy
- Rysunek 9. Krajobrazy województwa podkarpackiego z podziałem na podtypy
- Rysunek 10. Krajobrazy województwa podkarpackiego z występującą cechą C1 Tradycja
- Rysunek 11. Zasięg obszarów, dla których określono zagrożenia oraz rekomendacje i wnioski
- Rysunek 12. Lokalne formy architektoniczne zabudowy
- Rysunek 13. Podział obszaru województwa podkarpackiego na podprowincje
- Rysunek 14. Granice mezoregionów na tle zasięgów podprowincji

SPIS WYKRESÓW

- Wykres 1. Udział procentowy krajobrazów województwa w zależności od rzeźby terenu
- Wykres 2. Udział procentowy powierzchni krajobrazów województwa w zależności od rzeźby terenu
- Wykres 3. Udział procentowy krajobrazów województwa według grup

- Wykres 4. Udział procentowy powierzchni krajobrazów województwa według grup
 Wykres 5. Liczba krajobrazów województwa podkarpackiego z podziałem na typy
 Wykres 6. Powierzchnia krajobrazów województwa podkarpackiego z podziałem na typy
 Wykres 7. Udział krajobrazów priorytetowych w danej grupie
 Wykres 8. Udział powierzchni krajobrazów priorytetowych w danej grupie

LITERATURA

Bojkowszczyzna Zachodnia – Wczoraj, Dziś i Jutro. TOM 2 pod red. Jacka Wolskiego. Monografie. Instytut Geografii i Przestrzennej Zagospodarowania Im. Stanisława Leszczyńskiego Polska Akademia Nauk. Warszawa 2016

Borzyszkowski J., Bidłasik M. Mikroregiony fizycznogeograficzne Polski. Kotlina Sandomierska, Pogórze Środkowobeskidzkie, Beskidy Środkowe i Wschodnie, Płaskowyż Sańsko-Dniestrzański. Warszawa 2016

Czajkowski J. Studia nad Łemkowszczyzną, Sanok 1999

Fogel A. „Ekspertyza w zakresie konsekwencji prawnych sporządzenia audytu krajobrazowego”, Warszawa listopad 2021

Frodyma R. Galicyjskie Cmentarze Wojenne. Przewodnik Tom I. Beskid Niski i Pogórze. Warszawa - Pruszków 1995

Frodyma R. Galicyjskie Cmentarze Wojenne. Przewodnik Tom II. Okolice Tarnowa. Pruszków 1997

Gajdek A., Agnieszka Wójcik. Przegląd Drewnianego Budownictwa Świeckiego Wschodniego Podkarpacia, Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Biologiczno – Rolniczy, Zakład Architektury Krajobrazu

Gajdek A., Królikowski P. RAPORT Inwentaryzacja zasobów kulturowych związanych z kulturą pasterską w województwie podkarpackim, 2018

Gosztyła M., Mikrut A. Badania Budownictwa Ludowego na Wybranych Przykładach Historycznych Miejscowości Łemkowskich. Czasopismo Inżynierii Lądowej, Środowiska i Architektury. Tom XXXIV, z. 64 (4/II/17), październik-grudzień 2017

Kalwaria Paławska Gm. Fredropol, Pow. Przemyski Studium Ochrony Wartości Kulturowych. Narodowy Instytut Dziedzictwa. Tom I i II, Rzeszów 2020

Kotula F., Typy wiejskich drewnianych budynków na podgórzu w województwie rzeszowskim. Ochrona Zabytków 11/1-2 (40-41), 35-57, 1958

Kozak E., Źródła wód mineralnych i zwykłych w województwie podkarpackim. WIOŚ Rzeszów, 2006

Kresowe Dziedzictwo. Kamieniarstwo bruśnieńskie. Muzeum Kresów w Lubaczowie. Lubaczów 2008

Łemkowie w historii kulturze Karpat, część I pod red. Jerzego Czajkowskiego, Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku. 1995

Macias A., Bródka S., Przyrodnicze podstawy gospodarowania przestrzenią, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2014

- Marszałek E. Udział Leśników w Powojennym Zagospodarowaniu Bieszczadów. Studia i Materiały Ośrodka Kultury Leśnej, 13, 2014
- Marcinek R. Monografie Bieszczadzkie. Tom XII. Dane Historyczne Dla Miejscowości W Obrębie Bieszczadzkiego Parku Narodowego i Otuliny. Ustrzyki Dolne 2001
- Matuszkiewicz J.M., (1993). Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne Polski. Warszawa: IGiPZ PA.
- Matuszkiewicz W., Faliński J.B., Kostrowicki, A.S., Matuszkiewicz J.M., Olaczek R., Wojterski T., (1995). Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa 1:300 000. Warszawa: IGiPZ PAN
- Myga-Piątek U., Krajobrazy kulturowe – aspekty ewolucyjne i typologiczne, Uniwersytet Śląski, Katowice 2012
- Obszary Natura 2000 na Podkarpaciu pod red. Doroty Rogały, Agnieszki Marceli. Rzeszów 2011
- Patoczka P. Monografie Bieszczadzkie. Tom XI. Ochrona Krajobrazu w Bieszczadzkim Parku Narodowym. Ustrzyki Dolne 2001
- Plit J. Krajobrazy kulturowe Polski i ich przemiany, IGiPZ PAN, Prace geograficzne nr 253, Warszawa 2016
- Richling A., Dąbrowski A., (1995). Mapa typów krajobrazów naturalnych Polski, plansza 53.1 [w:] Atlas Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa: Główny Geodeta Kraju, IGiPZ PAN, PPWK im. E. Romera
- Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski M., Kistowski M. Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2021
- Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Kraż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data, „Geographia Polonica” 2018
- Szlak Kultury Wołoskiej. Przewodnik. Rzeszów 2018
- Markowa – sześć wieków tradycji. Z dziejów społeczeństwa i kultury. Pod red. Blajer W. Urząd Gminy, Markowa
- Tejchma J. Dawniej o ludziach i czasach w Markowej. Urząd Gminy Markowa. Markowa 2017, Wydanie II
- Tłoczek I. Chałupy Polskie. Warszawa 1958
- Wejchert K., Elementy kompozycji urbanistycznej, Wydawnictwo Arkady, Warszawa 1984
- Wierdak W., Nitka M. Dawna i Współczesna Architektura Bieszczadów i Beskidu Niskiego. Rzeszów 2010

Zając T. W szponach „Barbarossy”. Działania wojenne w 1941 r. na terenie 8. Przemyskiego Rejonu Umocnionego. Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej. Przemyśl 2021

DOKUMENTY PROGRAMOWE

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego. Perspektywa 2030

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2022-2025

Dobra kultury współczesnej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego. Propozycje obiektów wraz z kryteriami wyboru. PBPP 2011

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 z późn. zm.)

REJESTRY I SPISY

Bank Danych Lokalnych GUS

Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

Rejestr zabytków nieruchomych województwa podkarpackiego, stan na 30.06.2024

Rejestr zabytków archeologicznych województwa podkarpackiego, stan na 4.10.2024

STRONY INTERNETOWE

<https://www.unesco.pl/kultura/dziedzictwo-kulturowe/swiatowe-dziedzictwo/losta-swiatowegodziedzictwa/europa-i-ameryka-polnocna/>

<https://nid.pl/zasoby/rejestr-zabytkow-zasoby/>

<https://rzeszow.uw.gov.pl/>

<https://kriepost.org.pl/pl/html>

<https://sztetl.org.pl/pl/mapa>

<https://zabytek.pl/pl/obiekty/jaroslaw-zespol-staromiejski>

<https://www.gov.pl/web/rdos-rzeszow/formy-ochrony-przyrody>

<https://www.markowa.pl/asp/zabytki>

<https://paragonzpodrozy.pl/22539/markowa-atrakcje-przewodnik/>

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Iwonicz-Zdr%C3%B3j>

<https://jasliska.info/>

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1. Podział fizycznogeograficzny województwa podkarpackiego

Opracowano na podstawie:

A. Richling, J. Solon, A. Macias, J. Balon, J. Borzyszkowski, M. Kistowski (red.).
Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2021

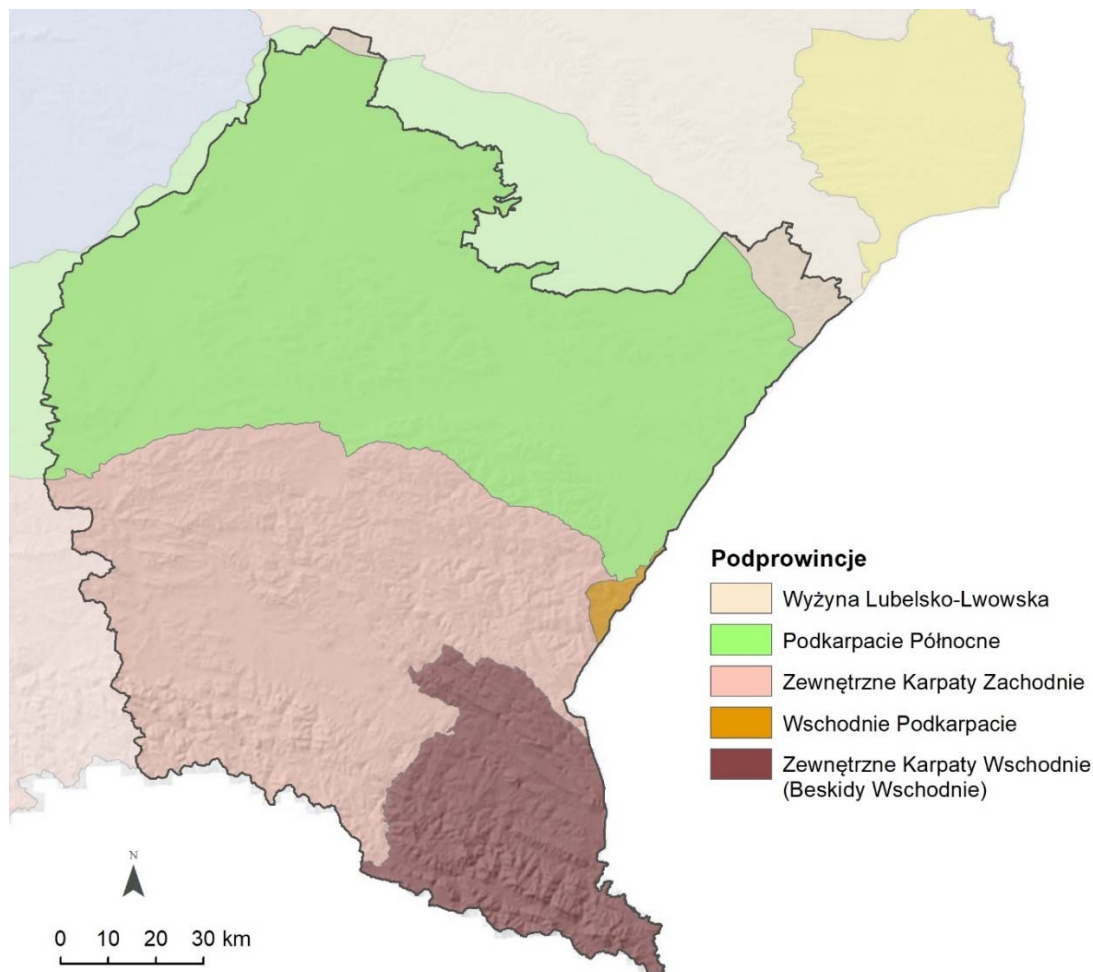
Polska położona jest w granicach trzech megaregionów: Pozaalpejskiej Europy Środkowej, Karpat, Podkarpacia i Niziny Panońskiej oraz Niżu Wschodnio-europejskiego. Megaregiony zostały podzielone na prowincje i podprowincje. W ich granicach były następnie wyróżniane makro- i mezoregiony, a w odniesieniu do terenów lepiej rozpoznanych również mikroregiony. Poszczególne jednostki są identyfikowane przez kod dziesiętny, w którym pierwsza cyfra oznacza megaregion, druga – prowincje, trzecia – podprowincje, czwarta (po kropce) – makroregion, piąta – mezoregion i szósta – mikroregion. Polska usytuowana jest częściowo w zasięgu siedmiu prowincji fizycznogeograficznych, dzielonych następnie na podprowincje, z których 18 wiąże się z terytorium naszego kraju. Tylko niektóre z nich położone są w całości w granicach Polski, inne obejmują również terytoria krajów sąsiednich.

Obszar województwa podkarpackiego jest położony w obrębie trzech prowincji fizycznogeograficznych: Wyżyn Polskich, Karpat Zachodnich i Karpat Wschodnich.

Wyżyny Polskie (34) stanowią słabo wypiętrzone przedmurze północnej części łuku Karpackiego. Od Karpat dzieli je tektoniczne obniżenie podkarpackie, od Masywu Czeskiego – Nizina Śląska, na wschodzie sąsiadują z Wyżyną Wołyńsko – Podolską, częścią Wyżyn Ukraińskich w Europie Wschodniej, na północy – z Niżem Polskim. Wyżyny Polskie, wbrew nazwie, wzniesione są zaledwie 200-300 m n.p.m. Większe wysokości pojawiają się tylko na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej (maks. 512 m) i Wyżynie Kieleckiej (Łysica 612 m, w Górach Świętokrzyskich). Pierwsza jest częścią podprowincji Wyżyny Śląsko-Krakowskiej, druga częścią podprowincji Wyżyny Małopolskiej. Pomiędzy dwoma wymienionymi wzniesieniami znajduje się tektoniczna Niecka Nidziańska zaliczona do podprowincji Wyżyn Małopolskich, na wschód od której, oddzielona doliną Wisły, położona jest Wyżyna Lubelsko-Lwowska, stanowiąca najbardziej wysuniętą podprowincję omawianej prowincji. Jest to nietektonicznie podniesiona część synklinorium brzeżnego, oddzielającego pohercońską platformę Europy Zachodniej od platformy wschodnio-europejskiej.

W elewacjach tektonicznych platformy pohercońskiej odsłaniają się sfałdowane struktury pokrywy paleozoicznej podłoża prekambryjskiego, ale przeważająca część prowincji budują skały mezozoiczne. W dolinach i miejscami na ich zboczach zachowały się pozostałości osadów lodowcowych i wodno-lodowcowych. Na płaskich wierzchołkach występują płyty lessów często o znacznych miąższościach. Z wyżej wzniesionymi partiami terenu wiążą się lasy z gatunkami drzew charakterystycznych dla gór (jodła, buk, świerk), a na skałach węglanowych i lessach pojawiają się sucho-

i ciepłolubne rośliny stepowe. Na skałach węglanowych występują rędziny. Lessy stanowią podłoże gleb brunatnych i czarnoziemów. Wyżyny Polskie obejmują 38 177 km², czyli 12,22% powierzchni państwa.

Rysunek 13. Podział obszaru województwa podkarpackiego na podprovincje

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Karpaty (wraz z Podkarpaciem) stanowią wielką, wewnątrznie zróżnicowaną, jednostkę regionalną, dzielącą się na prowincje. W granicach Polski występują części **dwóch prowincji: zachodniokarpackiej (51) i wschodniokarpackiej (52)**, obejmującej zarówno góry jak i tektoniczne obniżenie po zewnętrznej stronie łuku górskiego. Pierwsza z nich zajmuje w Polsce 32 558 km² (10,42% powierzchni kraju), druga 2 301 km² (0,74%).

Karpaty należą do gór geologicznie młodych bowiem ruchy górotwórcze zostały zapoczątkowane u schyłku ery mezozoicznej i zakończyły się w trzeciorzędzie, a późniejsze wypiętrzanie się poszczególnych części gór trwało jeszcze w czwartorzędzie. Jednakże mimo geologicznie młodego wieku polska część Karpat jest dosyć niska i tylko w niewielkich obszarowo Tatrach przekracza wysokość 2000 m. Najwyższym wzniesieniem całych Karpat jest Gerlach (2655 m n.p.m.) w słowackiej części Tatr. Zewnętrzna część Karpat Zachodnich i Karpat Wschodnich jest zbudowana ze skał piaskowcowo-łupkowych (fliszu), mało odpornych i podatnych na niszczenie. Powstały tu dwa typy krajobrazu: gór niskich o krajobrazie wyżyn, zwanych

pogórzami, nieprzekraczających wysokości 500–600 m n.p.m., oraz gór średnich (Beskidów) o wysokościach przekraczających 1000 m n.p.m. (najwyższa Babia Góra 1725 m). W nawiązaniu do przedstawionego zróżnicowania wyróżniane są następujące podprowincje: Północne Podkarpacie i Zewnętrzne Karpaty Zachodnie w prowincji zachodniokarpackiej oraz Wschodnie Podkarpacie i Zewnętrzne Karpaty Wschodnie (Beskidy Wschodnie) w prowincji wschodniokarpackiej. Centralna część Karpat Zachodnich uznana została za odrębną podprowincję o bardziej złożonej budowie geologicznej. W granicach Polski znajduje się część Tatr oraz śródgórskiej Kotliny Orawsko-Podhalańskiej z pasmem skałek wapiennych.

Karpaty otrzymują znacznie większe opady atmosferyczne niż otaczające je niziny i wyżyny. Wraz z wysokością obniża się temperatura powietrza, co powoduje piętrowy układ roślinności, przy czym liczba tych pięter jest różna: od dwóch do pięciu (w Tatrach). W obrębie terenu województwa podkarpackiego położone są części pięciu podprowincji: Wyżyny Lubelsko-Lwowskiej, Północne Podkarpacie, Zewnętrzne Karpaty Zachodnie, Wschodnie Podkarpacie, Zewnętrzne Karpaty Wschodnie.

Wyżyna Lubelsko-Lwowska (343) pod względem geologicznym stanowi nieckę zbudowaną z warstw kredowych, wypiętrzoną w rezultacie metakarpackich ruchów tektonicznych od 200 do ponad 390 m n.p.m., w części południowo-wschodniej i opadającą uskokami ku zapadlisku podkarpackiemu. Wyżyna jest pochylona ku północy i rozczłonkowana erozyjnie na łagodne garby. Zróżnicowanie skał na bardziej odporne opoki i gezy oraz mało odporne margle znajduje swoje odbicie w występowaniu pasów wzniesień i obniżeń o kierunku północny zachód – południowy wschód (z odchyleniem ku wschodowi). Wyżyna powstała w pliocenie, ponieważ miejscami na kulminacjach wzniesień zachowały się czapy osadów morskich miocenu. Cechą charakterystyczną wyżyny jest występowanie miększych płatów lessu. Pod względem klimatycznym jest to odrębna dzielnica o nieco większych sumach opadów rocznych niż na Nizinach Środkowopolskich (ok. 600 mm), co jest konsekwencją stosunków hipsometrycznych. Ze względu na ukształtowanie powierzchni wyróżnia się dwa makroregiony: Wyżynę Lubelską (343.1) i Rostocze (343.2), którym odpowiadają dwie krainy geobotaniczne. Podprowincja zajmuje 9 534 km² (3,05% powierzchni Polski).

Północne Podkarpacie (512) jest przedgórskim rowem tektonicznym wypełnionym osadami morskimi miocenu, oddzielającym Karpaty Zachodnie od Wyżyn Polskich. Południową granicę stanowi brzeg nasunięcia karpackiego fliszu na miocen, północna jest mniej wyraźna, choć częściowo związana z uskokami, ponieważ morza miocenijskie przesunęły się na obszar wyżyn przed ich podniesieniem w pliocenie. Granicę Podkarpacia Północnego między Krakowem a Sandomierzem tworzy zbocze doliny Wisły, przesuwanej przez jej karpackie dopływy ku północy. Granicę z Wyżyną Śląsko-Krakowską i Lubelsko-Lwowską wyznaczają uskoki. Zachodnia część Podkarpacia Północnego jest bardzo wąska. Tworzą ją dwie kotliny traktowane jako makroregiony: Ostrawska (512.1) utworzona u splotu płynących z gór rzek Odry, Ostrawicy i Olzy oraz Oświęcimską (512.2) u zbiegu Wisły, Soły i Skawy. Pierwsza położona jest w dorzeczu Odry, druga Wisły. Kotlinę Oświęcimską oddzielają od

wielkiej Kotliny Sandomierskiej (512.4-5) tektoniczne zręby i rowy Bramy Krakowskiej (512.3). Na południowym wschodzie Kotliny Sandomierskiej graniczy z Płaskowyżem Sańsko-Dniestrzańskim zaliczonym do Podkarpacia Wschodniego. Pod względem geobotanicznym Północne Podkarpacie należy do pasa kotlin podgórskich (poddział) i krainy sandomierskiej. Podprowincja zajmuje 14 924 km² (4,78% terytorium Polski).

Zewnętrzne Karpaty Zachodnie (513) pod względem geologicznym składają z kilku nasuniętych z południa płaszczowin, złożonych z naprzemianległych piaskowców, zlepieńców i łupków paleogeńskich i górnokredowych (fliszu). Ruchy orogeniczne zakończyły się u schyłku paleogenu. W ciągu neogenu ponasuwane na siebie masy skalne podlegały ruchom wypiętrzającym, przerywanym okresami spokoju tektonicznego i niszczeniem przez procesy denudacyjne, które prowadziły do powstania powierzchni ścinających struktury fałdowe. Ruchy podnoszące były zróżnicowane. Zrównanie dolnoplioceniowe spowodowało powstanie na północnym skłonie Karpat Zachodnich pogórza o krajobrazie rozciętej erozyjnie wyżyny, na której wysokości względne między dnem dolin a wierzchołkami dochodzą do 100-150 m, podczas gdy w górach są kilkusetmetrowe, przekraczając nawet 1000 m. Zróżnicowanie struktury geologicznej i urzeźbienia Zewnętrznych Karpat Zachodnich stanowi podstawę do wyodrębnienia w granicach Polski kilku makroregionów. Są to: Pogórze Zachodniobeskidzkie (513.3), Beskidy Zachodnie (513.4-5), Pogórze Środkowobeskidzkie (513.6) oraz Beskidy Środkowe lub inaczej Beskid Niski (513.7), stanowiące człon przejściowy do Karpat Wschodnich. Taki podział ma swój odpowiednik w regionalizacji geobotanicznej, która w podobny sposób rozgranicza działy Karpat Zachodnich i Wschodnich. Poza podziałem regionalnym istotne znaczenie mają w górach piętra klimatyczno-roślinne. Zewnętrzne Karpaty Zachodnie zajmują w granicach Polski 16 538 km² (5,29% terytorium kraju).

Wschodnie Podkarpacie (521) znajduje się prawie w całości na Ukrainie i tylko mały fragment makroregionu Płaskowyżu Sańsko-Dniestrzańskiego (521.1) leży w granicach Polski. Płaskowyż ten ograniczony od zachodu progiem Pogórza Przemyskiego pokrywają lessy. Leży w dorzeczu Wiaru, prawego dopływu Sanu i zajmuje zaledwie 88 km² (0,03% terytorium naszego kraju).

Zewnętrzne Karpaty Wschodnie (Beskidy Wschodnie) (522) stanowią przedłużenie Zewnętrznych Karpat Zachodnich. W granicach Polski znajduje się część makroregionu Beskidów Lesistych (522.1), o powierzchni 2 212 km² (0,71% terytorium Polski). Cechą tej części Karpat jest brak progu pogórskiego i bezpośredni kontakt gór z Podkarpaciem Wschodnim. Maksymalne wysokości w granicach naszego kraju osiągają zaledwie 1346 m n.p.m. Występuje specyficzny układ pięter klimatyczno-roślinnych: do wysokości 600 m – piętro pogórskie, do 1200 – dolnoreglowe i wyżej bezleśne subalpejskie. Brak jest natomiast piętra górnoreglowego ze świerkiem i kosodrzewiną. W składzie flory jest wiele gatunków wschodniokarpaccich.

W obrębie obszaru województwa podkarpackiego, wydzielono 26 mezoregionów, z pośród których większość w całości położona jest w granicach województwa.

Wzniesienia Urzędowskie (343.15)

Mezoregion obejmuje południowo-zachodnią część Wyżyny Lubelskiej, w niewielkim fragmencie położony jest w granicach województwa podkarpackiego i stanowi jego najbardziej wysuniętą w kierunku północnym część. W mezoregionie odłaniają się zróżnicowane skały i osady, wzniesienia charakteryzuje średnia wysokość względna w przedziale 31-82 m. Region należy do obszarów o bardzo rzadkiej sieci wód powierzchniowych, na wzniesieniach przeważają gleby płowe – w środkowej, wschodniej i południowo-wschodniej części. Gleby rdzawe – zajmują skłony zachodni, północny i południowy, rędziny właściwe – zachodni i lokalnie południowo-zachodni skłon Wzniesień, a mady – dna dolin.

Obszar mezoregionu jest wykorzystywany rolniczo – grunty orne zajmują ponad 50% a lasy ok. 23% jego powierzchni. Zbiorowiska leśne tworzą dąbrowy oraz grądy. Ponadto żyzne buczyny porastają wzniesienia południowej części mezoregionu.

Roztocze Środkowe (343.22)

Mezoregion zajmuje środkowy fragment Roztocza, jego południowe tereny, częściowo leżą w granicach województwa podkarpackiego. W obszarze tym przeważają górnokredowe gezy i opoki przykryte lokalnie przez zerodowane kompleksy mioceńskich wapieni, muszłowców, piasków i piaskowców, region wyróżniają także mięjsze pokrywy piasku eolicznego w różnych lokalizacjach topograficznych. Roztocze Środkowe cechuje średnia wysokość względna w przedziale 40 – 118 m, a jego obszar w większości zajmują gleby brunatne, bielcowe i rdzawe.

Mezoregion charakteryzuje się słabo rozwiniętą siecią wód powierzchniowych oraz zróżnicowaną roślinnością, do której należą głównie bory sosnowo-dębowy, sosnowy, bagienny. Aktualnie w mezoregionie przeważają lasy (ok.46%), nieco mniejsze powierzchnie zajmują grunty orne (ok. 35% obszaru). Największym miastem mezoregionu, położonym w granicach województwa podkarpackiego jest Narol.

Roztocze Wschodnie (343.23)

Obejmuje południową część makroregionu i większość jego powierzchni jest położona w obrębie województwa Podkarpackiego. Na powierzchni terenu przeważają wapienie mioceńskie i rafowe, muszłowce oraz piaski i piaskowce. Mezoregion cechuje się średnią wysokością względną w przedziale 45 – 96 m. Roztocze Wschodnie należy do nielicznych w Polsce obszarów o bardzo rzadkiej sieci wód powierzchniowych. Największe powierzchnie zajmują gleby brunatne, zwłaszcza w południowo-zachodniej strefie krawędziowej oraz gleby rdzawe w dolinach Tanwi i Raty. Jest to mezoregion leśny – 65,5% powierzchni, grunty orne zajmują ok. 26%, zaś łąki – ok. 6%. W części południowej przeważają grądy bukowe z barwinkiem, domieszką jodły i sosny (tzw. lasy horynieckie), dna dolin zajmują eutroficzne łąki. W regionie leży fragment miejscowości Horyniec-Zdrój. Do obiektów wyróżniających Roztocze Wschodnie pod względem wielokulturowego dziedzictwa należy przede wszystkim

cerkiew pw. św. Paraskewy w Radrużu wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO oraz cenne zespoły drewnianych cerkwi greckokatolickich.

Nizina Nadwiślańska (512.41)

Nizina Nadwiślańska obejmuje północno-zachodnią część Kotliny Sandomierskiej, znaczny jej fragment położony jest w obrębie województwa podkarpackiego przy granicy z województwem świętokrzyskim. Region stanowią w większości tereny związane genetycznie z Wisłą. Obszar zbudowany jest z osadów mioceńskich wśród których występują m.in. złoża rodzimej siarki, eksploatowane w drugiej połowie XX w. w okolicach Tarnobrzega, przykrytych osadami plejstoceńskimi i holoceniowymi. Rzeźba ma charakter równinny. W obrębie mezoregionu Wisła cechuje się krętym biegiem a jej spadek wynosi ok. 0,3‰. Układ hydrograficzny sprzyja występowaniu powodzi, szczególnie w trakcie długotrwałych opadów w okresach wiosennych i letnich. Gleby mezoregionu są typowe dla szerokich dolin rzecznych, przeważają mady o różnej frakcji, od piaszczystej po ilastą. Ponadto miejscami występują płaty czarnoziemów i szarych gleb leśnych, a także gleb płowych i brunatnych. Współcześnie obszar w większości ma charakter rolniczy, tylko miejscami zachowały się płaty lasów (wierzbowo-topolowe, jesionowo-wiązowe, jesionowo-olszowe). Nizina Nadwiślańska jest w większości obszarem słabo zurbanizowanym o stosunkowo niskim stopniu przekształcenia środowiska przyrodniczego. Wyjątkami są m.in. okolice Tarnobrzega, który jest jedynym większym miastem, położonym w całości w obrębie mezoregionu. Wśród ważniejszych zabytków należy wskazać układ urbanistyczno-krajobrazowy Tarnobrzega, renesansowy zamek w Baranowie Sandomierskim i Pałac rodziny Tarnowskich w dzielnicy Tarnobrzega - Dzikowie.

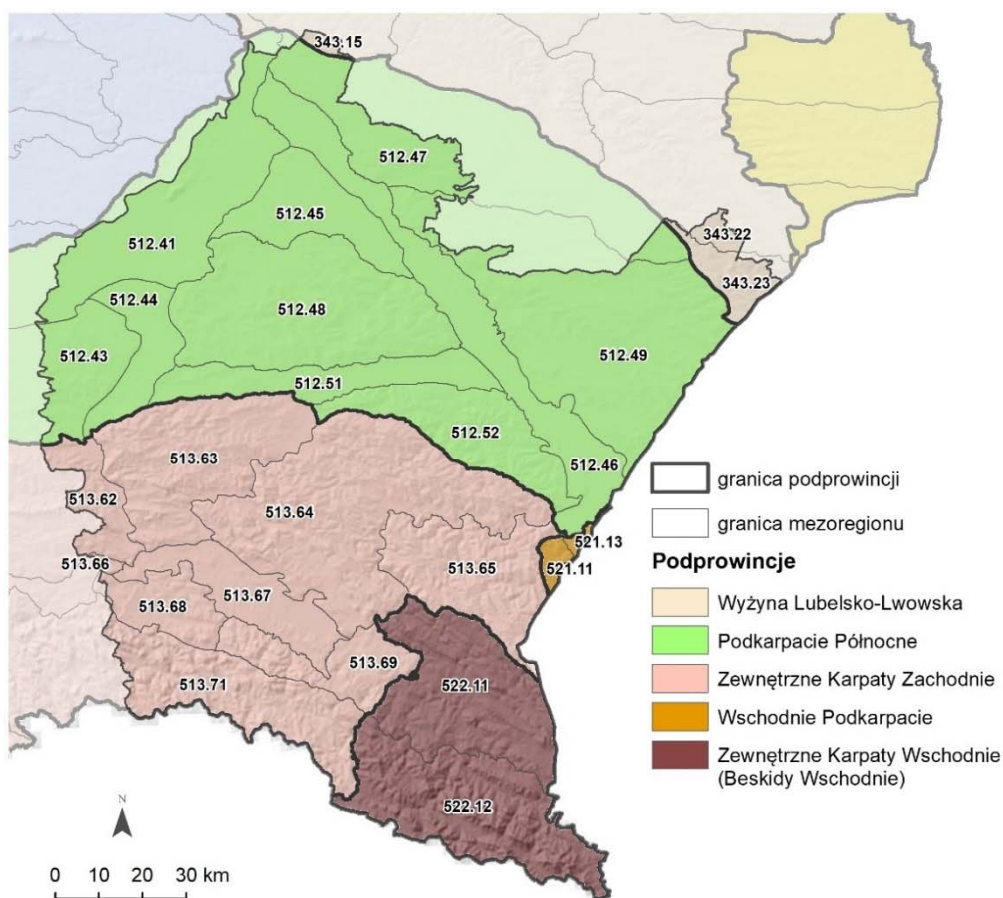
Płaskowyż Tarnowski (512.43)

Płaskowyż Tarnowski leży w południowo-zachodniej części makroregionu, jego wschodnia część znajduje się w granicach województwa podkarpackiego. Jest garbem podłoża mioceńskiego. Jest obcięty od strony dolin Wisłoki i Dunajca wyraźnymi krawędziami erozyjnymi o wysokości 20–25 m. Pokrywą glebową w części zachodniej mezoregionu tworzy mozaika gleb brunatnych, brunatnych wylugowanych i płowych rozwiniętych na piaskach i glinach a w części wschodniej na utworach pylastych. Doliny rzek zajmują mady, a w biegach górnych – gleby hydromorficzne. W mezoregionie duży jest udział obszarów użytkowanych rolniczo (grunty orne – 40%). Łąki zajmują ok. 17%, a lasy – ok. 35% jego powierzchni. Lasy występują głównie w środkowej i wschodniej części Płaskowyżu Tarnowskiego, tworząc południkowo wyciągnięte smugi z mozaiką drzewostanów przede wszystkim iglastych i mieszanych, które stanowią ponad 75% powierzchni zalesionej. Tereny zabudowane zajmują 7% powierzchni mezoregionu.

Dolina Dolnej Wisłoki (512.44)

Dolina Dolnej Wisłoki położona jest w północno-zachodnim fragmencie makroregionu. W całości znajduje się w obrębie województwa podkarpackiego, w jego zachodniej części. Rozdziela dwa płaskowyże: Tarnowski na zachodzie i Kolbuszowski na wschodzie. Mezoregion stanowi rodzaj rynny o długości około 40 km, która lekko

rozszerza się (do około 10 km) przy wylocie doliny Wisłoki na obszar Niziny Nadwiślańskiej. Pokrywa glebowa nie jest zróżnicowana. Dno doliny Wisłoki wyścielają mady pylaste i mady ilaste, południowo-wschodnią część mezoregionu zajmują gleby rdzawe i bielcowe wytworzone w piasków gliniastych, a północno-wschodnią bielice i gleby bielcowe z piasków luźnych. W składzie roślinności mezoregionu przeważa grąd subkontynentalny, w części północnej na terenach dawnej Puszczy Sandomierskiej roślinność reprezentują jeszcze kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe. Większe kompleksy leśne skupione są po prawej stronie doliny Wisłoki od Brzeźnicy po Mielec, na pograniczu z Płaskowyżem Kolbuszowskim, zajmujące prawie 34% powierzchni mezoregionu. W większości (73,5%) są to bory mieszane oraz uboższe odmiany lasów mieszanych. Znaczne obszary w mezoregionie zajmują łąki (20%) i grunty użytkowane rolniczo (28,6%). Na południu mezoregionu leży Dębica, ważny ośrodek przemysłu chemicznego, gumowego i spożywczego, a u nasady ujściowego stożka Wisłoki – Mielec z przemysłem lotniczym i motoryzacyjnym. Gęsta sieć osadnicza sprawia, że ponad 11% powierzchni mezoregionu jest zabudowane. Do obiektów ważnych pod względem dziedzictwa kultury zalicza się zabytkowy zespół dworsko-parkowy dawnej siedziby Raczyńskich i sanktuarium maryjne w Zawadzie. W Mielcu zachowany jest dawny urbanistyczny układ przestrzenny, a w Dębicy – zabudowa małomiasteczkowa i układ dawnej osady targowej, w mieście tym cennym obiektem jest również gotycki kościół parafialny.

Rysunek 14. Granice mezoregionów na tle zasięgów podprovincji

Źródło: Opracowanie własne DRR, 2024

Równina Tarnobrzeska (512.45)

Równina Tarnobrzeska leży w środkowo-północnej części makroregionu Kotliny Sandomierskiej. Cały obszar regionu jest położony w obrębie województwa podkarpackiego. Podłoże mezoregionu stanowią ility krakowieckie będące nadkładem siarkonośnych utworów wapiennych badenu. Wyróżnikiem geologicznym są dawniej eksploatowane złoża rudy darniowej na terenach podmokłych, o czym świadczą różne nazwy miejscowe. Mezoregion ma charakter piaszczystej równiny ze śladami dawnych przepływów rzek z Płaskowyżu Kolbuszowskiego. Pola piasków przewianych oraz zespoły wydym parabolicznych i wałowych, do 20–25 m wysokości, oddzielonych zagłębieniami deflacyjnymi, tworzą największy w Kotlinie Sandomierskiej obszar eolicznie przemodelowany. Jest to także obszar o dużym zagęszczeniu torfowisk śródwydmowych, miejscami zdrenowany systemem rowów. Z uwagi na piaszczyste podłoże pokrywą glebową tworzą głównie gleby bielcowe i bielice; przy granicy z Płaskowyżem Kolbuszowskim i na zboczach doliny Łęgu występują gleby rdzawe i płowe, a samą dolinę zajmują gleby hydromorficzne i mady. Obraz roślinności Równiny Tarnobrzeskiej wynika ze słabych gleb a zarazem wiąże się z pozostałościami Puszczy Sandomierskiej, której enklawy zachowały się w okolicach Stalowej Woli i w środkowej części mezoregionu. Obszary zalesione stanowią 71% powierzchni mezoregionu. W zbiorowiskach leśnych przeważają nasadzenia drzew iglastych. Gatunkiem dominującym w drzewostanach jest sosna (80–90%), pozostałe to brzoza, olcha, jodła, dąb oraz modrzew, buk, grab. Blisko 12% powierzchni mezoregionu zajmują lasy liściaste. Sporo jest także łąk, których udział wynosi 19%, a ich największa koncentracja występuje w dolinie Łęgu. Gruntów ornych jest tylko 5,7%. Miasta leżą głównie na pograniczu Równiny Tarnobrzeskiej z Doliną Dolnego Sanu i Niziną Nadwiślańską, a w jego centrum – charakterystyczne osady puszczańskie. Ośrodki jak Stalowa Wola, Nowa Dęba, Nowa Sarzyna, pełnią różne funkcje przemysłowe i usługowe, a Stalowa Wola jest także niewielkim ośrodkiem uniwersyteckim. Przemysł wikliniarsko-koszykarski ze stolicą w Rudniku nad Sanem (częściowo tylko leżącym w mezoregionie) rozwija się także w Łętowni i Nowej Sarzynie.

Dolina Dolnego Sanu (512.46)

Mezoregion położony jest we wschodniej części Kotliny Sandomierskiej, stanowi wcięcie, rozległą dolinę Sanu o szerokości od około 5 do około 15 km. Leży wzdłużnie w obrębie województwa podkarpackiego w jego północno – zachodniej części. Charakterystyczna jest większa wyrazistość zachodniej krawędzi doliny, która w części południowej osiąga wysokość nawet do 40–70 m, a w części północnej do 8–10 m. Wschodnia krawędź jest mniej wyraźna, rozcięta bocznymi dopływami Sanu tworzącymi szerokie odcinki ujściowe, często z niewielkimi formami eolicznymi. Pokrywa glebowa jest typowa dla doliny rzecznej, gdzie w dolinie dominują mady właściwe, a na poziomach terasowych występują najczęściej gleby rdzawe, w części północnej także gleby bielcowe. W miejscach dawnych starorzeczy wykształciły się gleby torfowe i murszowe. W dolinie Sanu dominują grunty orne, łąki i pastwiska, zajmujące ponad 60% powierzchni obszaru oraz powiązane z nimi tereny rozproszonej

zabudowy wiejskiej. Region cechuje się niską lesistością, wśród siedlisk leśnych występujących na obrzeżach doliny dominują bory i lasy mieszane świeże i wilgotne. Na słonecznych skarpach doliny Sanu w okolicach Niska i Ulanowa występują kserotermiczne murawy stepowe. Do największych miejscowości tego regionu położonych głównie na lewym brzegu rzeki, zalicza się Stalową Wolę, Jarosław, Nisko, Leżajsk, Rudnik nad Sanem, i częściowo Przemyśl – zlokalizowany na południowej granicy. W miejscowościach znajduje się wiele cennych obiektów dziedzictwa kulturowego, m.in. układy urbanistyczne centrów miast, świątynie, zamki i zespoły pałacowo-parkowe, dwory. Szczególnie ważne są obiekty sakralne w Przemyślu (archikatedra katolicka i grekokatolicka), w Leżajsku (kościół i klasztor oo. Bernardynów), kościoły w Jarosławiu i Sieniawie. Ciekawe są wyroby wikliniarskie w Rudniku i pamiątki po flisakach w Ulanowie. Działalność przemysłowa regionu skupiona jest w Stalowej Woli, Nowej Sarzynie, Jarosławiu i Przemyślu.

Równina Biłgorajska (512.47)

Równina Biłgorajska leży w północno-wschodniej części Kotliny Sandomierskiej. Jej zachodni fragment znajduje się w obrębie województwa podkarpackiego. Mezo-region jest równiną głównie piaszczystą, płaską, nieznacznie nachyloną do doliny Sanu i Wisły. W krajobrazie dużą rolę odgrywają wydmy, często o wysokości do 15 m i pola piasków przewianych oraz obszerne podmokłe zagłębienia zajęte przez torfowiska, bagna i małe zbiorniki wodne. Ważne ale słabo raczej widoczne w krajobrazie są doliny rzek, których ogólna gęstość jest wysoka. Charakterystycznym elementem wód powierzchniowych Równiny Biłgorajskiej są liczne śródlądne kompleksy stawów utworzone na przełomie XIX/XX w. Na Równinie Biłgorajskiej dominują gleby bielcowe i bielice wytworzone z piasków luźnych, poza dolinami rzek zajętymi przez mady i gleby glejowe. Ponadto w okolicach Biłgoraja i w zachodniej części mezo-regionu występują płyty gleby brunatnej wykształcone na glinach zwałowych i iłach mioceńskich. Roślinność na terenach dawnej Puszczy Solskiej tworzą duże kompleksy leśne, złożone z borów sosnowych (blisko 67% drzewostanu), w większości sztucznie nasadzonych, miejscami z udziałem świerka, buka i jodły. W sumie lasy zajmują blisko 72% powierzchni mezo-regionu, a łąki 15%. Równina Biłgorajska należy do mezo-regionów Kotliny Sandomierskiej o najmniejszym (2%) udziale terenów zabudowanych. Zagospodarowanie mezo-regionu ma charakter leśno-rolniczy z rozproszonym osadnictwem typu wiejskiego, w tym jako rolnicze enklawy śródlądne, w których słabe gleby są stopniowo obejmowane sukcesją leśną. W mezo-regionie żywe są tradycje kultury ludowej i rzemiosła jak pisankarstwo, garncarstwo, tkactwo, włosiankarstwo. Zachowane są liczne ślady z przeszłości wyznawców judaizmu, prawosławia, katolików, unitów.

Płaskowyż Kolbuszowski (512.48)

Płaskowyż Kolbuszowski leży w centralnej części makroregionu Kotliny Sandomierskiej, jego obszar w całości mieści się w obrębie województwa podkarpackiego. Podstawowe rysy rzeźby mezo-regionu mają genezę erozyjno-denudacyjną. Jej główny element stanowią trzy poziome spłaszczenia denudacyjnych, rozlokowane między 180 a 250 m n.p.m. Tworzą je płaskie równoleżnikowo ułożone

garby. Płaskowyż jest silnie rozczłonkowany, najbardziej ze wszystkich płaskowyżów w Kotlinie Sandomierskiej, głównie przez sieć dolinek denudacyjnych. Największą rzeką mezoregionu jest Łęg. Powierzchniowo przeważają gleby rdzawe, brunatne wylugowane i płowe, smugowo występują mady piaszczyste, w dolinach rzek i gleby hydromorficzne w ich odcinkach górnych. Lasy zajmują 43% powierzchni Płaskowyżu Kolbuszowskiego i występują w płatach na obrzeżach oraz w środkowej części mezoregionu. Są to w równych proporcjach lasy iglaste i mieszane. Wśród nich są enklawy dawnej naturalnej Puszczy Sandomierskiej, o dużej różnorodności zbiorowisk, gdzie spotyka się: buczynę karpacką, endemiczny modrzew polski, naturalny las sosnowo-dębowy i jodłowo-bukowy, bór wilgotny oraz torfowiska wysokie. Osobliwością florystyczną jest jedyne w Polsce reliktywne stanowisko różanecznika żółtego (heliofil górski) w Woli Zarczyckiej. Krajobraz gospodarczy mezoregionu jest leśno-rolniczy i rolniczo-leśny. Zbliżony odsetek powierzchni mezoregionu zajmują grunty orne (26%) i łąki (24%). Niewielkie miasta, położone głównie w jego południowej i środkowej części, Głogów Małopolski i Sokołów Małopolski, pełnią funkcje usługowe, a inne jak Kolbuszowa również funkcje przemysłowe. Do cennych obiektów dziedzictwa kulturowego w mezoregionie należą: synagoga i kirkuty w Sokołowie Małopolskim, Kolbuszowej, a ponadto drewniany kościół szpitalny we wsi Cmolas oraz ośrodek – skansen tzw. regionu Lasowiackiego w Kolbuszowej, gdzie znajdują się obiekty związane z kulturą Lasowiaków i Rzeszowiaków. Zachowane są zabytkowe założenia urbanistyczne Głogowa Małopolskiego i Sokołowa Małopolskiego.

Płaskowyż Tarnogrodzki (512.49)

Płaskowyż Tarnogrodzki jest największym mezoregionem makroregionu Kotliny Sandomierskiej i obejmuje jego wschodnią część. W większości jego obszar położony jest w obrębie województwa podkarpackiego. Płaskowyż Tarnogrodzki ma formę dość zwartej platformy lekko nachylonej od podnóża Roztocza w kierunku doliny Sanu, z którą tworzy 20–30 m krawędź, rozciętą dolinami dopływów Sanu o szerokich odcinkach wylotowych. Dominuje układ prostopadłych i równoległych do Roztocza asymetrycznych płaskich garbów wierzchowinowych. Na garbach i długich łagodnych stokach rozwinęła się gęsta sieć zazwyczaj suchych dolinek nieckowatych. Największą rzeką mezoregionu jest Lubaczówką. Mezoregion wyróżnia uzdrowisko Horyniec-Zdrój, z tradycjami leczniczymi od XVII w., dysponujące naturalnymi źródłami siarczanowo-wapniowymi i złożami borowiny. Pokrywa glebowa mezoregionu jest mozaiką gleb płowych i brunatnych wylugowanych, z rosnącym ku północy i zachodowi udziałem gleb bielcowych i biellic. W całym mezoregionie lasy porastają na słabych glebach piaszczystych i zajmują 43% powierzchni. Zespoły o składzie gatunkowym zbliżonym do naturalnego (bukowe, mieszane, bory sosnowe, olsy) zachowały się przy granicy z Ukrainą, między Horyńcem a Wielkimi Oczami, u podnóża Roztocza oraz w zachodniej części mezoregionu – Lasy Sieniawskie.

Grunty orne zajmują w mezoregionie około 38% jego powierzchni, a łąki 15%. Tereny zagospodarowane rolniczo na glebach wytworzonych z pyłów, ciągną się nieregularnym pasem od Biszczy przez Tarnogród po Cieszanów. Tereny

zabudowane zajmują mały odsetek powierzchni (zaledwie 2,5%). Na wschód od Lubaczowa, w Baszni Dolnej od 2019 r. zachodzi eksploatacja badeńskich złóż siarki rodzimej. Mezoregion leży w obszarze współistnienia różnych wyznań (rzymsko- i grekokatolickie, mojżeszowe, prawosławne), reprezentowanych przez zabytkowe obiekty m.in. w Chotyńcu, Horyńcu-Zdroju i Wielkich Oczach.

Pradolina Podkarpacka (512.51)

Pradolina Podkarpacka jest w całości położona w centralnej części województwa podkarpackiego i stanowi równoleżnikowe obniżenie. Wyrazem morfologicznych cech pradoliny, czytelnych w rzeźbie współczesnej, jest nierówna topografia dna oraz zachowany na zboczach system kilku teras erozyjnych z cienkimi pokrywami osadów glacialnych.

W obrębie większych dolin odwadniających pradolinę występują systemy szerokich stopni terasowych i stożków z ostatniego glacjału. Wyróżnikiem poziomu średniego w dolinie Wisłoka są wały piaszczyste, w stropie zwydmione. Poziom wyższy u wylotu dolin karpackich (Wisłok, Mlecza) jest otulony lessem. Meandrującym w dnie pradoliny rzekom towarzyszą liczne starorzecza, niektóre wypełnione wodą. Pradolinę Podkarpacką wyróżnia gęsta sieć rzeczna, główną rzeką mezoregionu jest Wisłok. Powszechnie w Pradolinie występują mady, w miejscach o utrudnionym drenażu – gleby glejowe, torfowiska. Na wododziale Wisłoki i Wisłoka, na równinach terasowych u podnóża Płaskowyżu Kolbuszowskiego i między Sanem i Wisłokiem obecna jest mozaika gleb brunatnoziemnych i rdzawych. Pradolina Podkarpacka jest silnie wylesiona. Lasy, w których przeważają drzewostany mieszane i iglaste, występują nielicznymi płatami, zajmując niespełna 20% powierzchni mezoregionu, głównie w widłach Wisłoki i Sanu oraz na pograniczu z Płaskowyżem Kolbuszowskim. Wzdłuż rzek występują łągi i na wyżej położonych i bardziej suchych siedliskach – grądy. Łąki (łągowe, świeże i zmiennowilgotne/trzęślicowe) stanowią 23% powierzchni. Mezoregion cechuje rolniczo-przemysłowy charakter. Grunty orne zajmują 40% jego powierzchni, a zabudowa – 9,7%. Przeważa osadnictwo typu wiejskiego. Terytoria wszystkich miast tylko częściowo leżą w Pradolinie, większe ich części (i śródmieścia) leżą na Pogórzu Strzyżowskim (Sędziszów Małopolski, Rzeszów) i Podgórzu Rzeszowskim (Łańcut, Przeworsk). Pradolina Podkarpacka dzięki naturalnej drożności wchodzi w skład wielkiego traktu transkontynentalnego, istniejącego od wczesnego średniowiecza, wiodącego z zachodniej Europy na wschód.

Podgórze Rzeszowskie (512.52)

Podgórze Rzeszowskie leży w południowej części makroregionu Kotliny Sandomierska. Cały obszar mezoregionu znajduje się w obrębie województwa podkarpackiego. Idąc od strony Karpat, podłoże tworzą: sfałdowane utwory fliszowe, osady sfałdowanego miocenu oraz niezaburzone iły krakowieckie zapadliska przedkarpackiego. Główne rzeki mezoregionu mają charakter tranzytowy, biorą początek w Karpatach i kierują się ku północnemu wschodowi i północy do doliny Sanu i Wisłoka. Największą rzeką mezoregionu jest Mlecza. Na wierzchołkach i stokach występują głównie gleby brunatnoziemne. Liczne enklawy różnych rozmiarów tworzą gleby czarnoziemne i czarnoziemy deluwialne. Dna dolin rzecznych zajmują gleby

mułowo- torfowe i torfowo-mułowe. Naturalne zbiorowiska roślinne uległy przekształceniu lub zniszczeniu. Drzewostany leśne zajmują tylko 5% powierzchni mezoregionu i są to płaty lasu liściastego i mieszanego (buk, dąb, osika, świerk, sosna, modrzew), występujące jedynie w wyższych partiach wierzchowiny, a wzdłuż dolin ciągną się lasy łąkowe jako drzewostany odroślowe. Mezoregion podlegał wzmożonej działalności rolniczej od połowy XIV w., stąd powszechnie panuje kulturowy krajobraz rolniczy. Grunty orne zajmują blisko 70%, a łąki – 10% powierzchni Podgórze Rzeszowskiego. Cenne walory przyrodnicze reprezentują zagrożone osuszeniem łąki trzęślicowe głównie w dolinie Mleczy (np. Błota Cieszańskie). W południowo-wschodniej peryferii mezoregionu, na pograniczu z Doliną Dolnego Sanu leży Arboretum Bolestraszyce z cenną i bogatą kolekcją gatunków rodzimych, rzadkich, ginących i zagrożonych w warunkach uprawy ogrodowej. W mezoregionie tereny zabudowane stanowią 9% powierzchni. Większe miasta zajmują pograniczne położenie, usytuowane są po części w mezoregionach sąsiednich i leżą w odległości ok. 20 km od siebie. Skrajne położenie zajmują fragmenty dużych miast Rzeszowa i Przemyśla. Industrialnym akcentem otwartego rolniczego krajobrazu Podgórze Rzeszowskiego są farmy wiatrowe koło Przemyśla i Łańcuta. Miasta mezoregionu mają znaczenie turystyczne. Wpisany na listę pomników historii jest rezydencjonalny zespół zamkowo-parkowy w Łańcucie oraz część fortyfikacji systemu obronnego Twierdzy Przemyśl. W większości miast zachowane są zabytkowe założenia urbanistyczne, w Pruchniku o unikatowym charakterze zabudowy drewnianej, w Jarosławiu i Przeworsku – staromiejskiej. Ponadto w obszarze mezoregionu występują obiekty będące świadectwem wielokulturowego dziedzictwa duchowego: kultury i religii żydowskiej w Łańcucie, Jarosławiu, Kańczudze, Grekokatolicka Cerkiew Konkatedralna, Zespoły Klasztorne oo. Dominikanów i oo. Jezuitów, a także Sióstr Benedyktyn w Jarosławiu, Zespoły Klasztorne oo. Bernardynów i oo. Bożogrobców w Przeworsku.

Pogórze Ciężkowickie (513.62)

Pogórze Ciężkowickie stanowi duży zwarty region, jego wschodnia część jest położona na podkarpaciu, wzdłuż granicy z województwem małopolskim. Cechą charakterystyczną tego regionu jest mozaikowy układ typów rzeźby z przewagą średnich pogórzy o łagodnych stokach w zlewni Białej oraz niskich pogórzy, silnie i głęboko rozczłonkowanych w zlewni Wisłoki. W krajobrazie regionu zaznaczają się dwie wyraźne kulminacje – Brzanki (534 m n.p.m.) oraz najwyższego wzniesienia – Liwocza (562 m n.p.m.). Zwarte kompleksy leśne występują jedynie w centralnej części regionu na stokach i grzbiecie Pasma Brzanki. Jest to teren o cennych walorach kulturowych. Wśród zabytków architektury należy zwrócić uwagę m.in. na drewniane kościoły, dwory i cmentarze wojenne.

Pogórze Strzyżowskie (513.63)

Jest mezoregionem wysuniętym na zachód województwa podkarpackiego i leży w całości w jego obrębie, swoją nazwę zawdzięcza miastu Strzyżów, położonemu nad Wisłokiem. W rzeźbie regionu dominantę stanowi Pasma Klonowej Góry z najwyższym szczytem – Bardo (534 m n.p.m.), zbudowanym z odpornych piaskowców warstw lgockich. Większość obszaru zajmują jednak pogórza średnie o stromych lub łagodnych stokach. Północno-zachodnia część regionu, zwłaszcza zlewnia Kamienicy, jest intensywnie modelowana przez procesy osuwiskowe. W centralnej części większą rzekę stanowi Wielopolka. Największymi miastami na Pogórze Strzyżowskim są Rzeszów – stolica województwa podkarpackiego, położony na granicy z Podgórzem Rzeszowskim i Pradolina Podkarpacką, Ropczyce i Sędziszów Małopolski – na granicy z Pradolina Podkarpacką. Ponadto należy wymienić Strzyżów, Boguchwałę i Brzostek. Rzeszów jest ważnym ośrodkiem administracyjnym, akademickim, kulturowym, usługowym i przemysłowym. Pogórze to teren o znaczących walorach kulturowych. Oprócz cennych założeń urbanistycznych, interesującej architektury sakralnej i świeckiej, warto zwrócić uwagę na unikatowe pamiątki z czasów II wojny światowej – schrony kolejowe dla pociągów sztabowych w Stępinie i pod Żarnowską Górą.

Pogórze Dynowskie (513.64)

Jest zarazem największym mezoregionem makroregionu jak i województwa podkarpackiego, leżącym w całości w jego środkowej części. Układ typów rzeźby oraz kierunki mniejszych dolin rzecznych dowiadują do przebiegu głównych struktur geologicznych biegnących z północnego zachodu na południowy wschód. Uwidacznia się to zwłaszcza w rzeźbie pasm: Jazowej, Królewskiej Góry, Suchej Góry (z najwyższym szczytem o tej samej nazwie – 585,3 m n.p.m.), Czarnego Działu, Brzeżanki, Grabówki, Wilczego, Ostrej Góry. Najwyższe wzniesienia zbudowane są z odpornych piaskowców warstw istebniańskich płaszczowiny śląskiej oraz piaskowca ciężkowickiego. Na utworach marglistych rejonu Węglówki i Krasnej zachodzą bardzo intensywne procesy osuwiskowe. Północna i wschodnia części regionu nie mają tak zróżnicowanej rzeźby i przeważają tu średnie pogórza o łagodnych stokach ścięte w poziomie zrównania pogórskiego (360-420 m n.p.m.). Największym miastem na Pogórze Dynowskim jest Przemyśl, położony na pograniczu z Pogórzem Przemyskim, Doliną Dolnego Sanu i Podgórzem Rzeszowskim. Pozostałe miasta to Brzozów, Dynów, Tyczyn, Jawornik Polski i Błażowa. Pogórze Dynowskie to teren o cennych walorach kulturowych. Drewniany kościół w Bliźnem został wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Twierdzę Przemyśl i zespół staromiejski Przemyśla uznano za pomniki historii, cenne są też zabytkowe założenia urbanistyczne Przemyśla oraz Tyczyna. Wśród innych zabytków architektury należy zwrócić uwagę m.in. na drewniane kościoły, zespoły pałacowo-parkowe i sanktuaria. Ważnym ośrodkiem pielgrzymkowym jest Stara Wieś. Cennym zabytkiem techniki i interesującą atrakcją turystyczną jest Przeworska Kolej Dojazdowa relacji Przeworsk – Dynów. Chętnie odwiedzane miejsca stanowią rezerwat Prządki i ruiny zamku Kamieniec w okolicach Korczyny i Odrzykonja.

Pogórze Przemyskie (513.65)

Jest skrajnie na wschód wysuniętą częścią makroregionu, leży na terenie województwa podkarpackiego w obszarze przy granicznym z Ukrainą. Geologicznym wyróżnikiem są egzotyki i olistolity wapieni jurajskich między Kruhelem Wielkim a Helichą oraz erozyjne płyty morskich osadów Badenu koło Dubiecka i Olszan. Żwiry, piaski i mułki holocenu zajmują dna dolin Sanu i jego dopływów. Rzeźbę cechuje rusztowy układ grzbietów i kratowy sieci rzecznej, z dużym udziałem dolin wciosowych. Relikty starszej rzeźby zachowane są jako spłaszczenia w schodowym układzie na grzbietach i stokach. Głęboko wcięte meandry dolin Sanu i Wiaru są efektem rozcięcia poziomego dolinnego w etapach typowej morfogenezy plejstoceńskiej. Rzeźbę stoków silnie przekształcają osuwiska. Mezoregion cechuje dobrze rozwinięta sieć rzeczna, największą rzeką, po Sanie jest Wiar. Dominują gleby brunatne (dystroficzne), poza glebami płowymi koło Przemyśla i madami w dnach dolin rzecznych. W roślinności mezoregionu dominuje piętro roślinne pogórza do 500 m n.p.m., a na kulminacjach powyżej – regiel dolny. Przeważają lasy naturalne, lesistość stanowi 74%. Znaczną część stwierdzonej awifauny stanowią ptaki będące pod ścisłą ochroną (138 gatunków) a 16 odnotowanych gatunków jest wpisanych do „Polskiej czerwonej księgi zwierząt”. Grunty orne zajmują zaledwie 5,3% powierzchni Pogórza Przemyskiego, a łąki 18,4%, głównie w dolinach. Na północno-wschodnim skraju mezoregionu leży jego jedyne duże miasto – Przemyśl. Ma ono wyjątkowe walory historyczne (stare miasto z zamkiem), obronne (twierdza austriacka z XIX/XX w.) i komunikacyjne. Nieopodal w Krasiczynie, leży renesansowy zespół zamkowo-parkowy wpisany na listę Pomników Historii, a w tamtejszych lasach rosną wprowadzone przez Sapiehów amerykańskie gatunki drzew. Do cennych zabytków regionu należą m.in. barokowy klasztor franciszkanów w Kalwarii Paclawskiej i najstarsza w Polsce murowana cerkiew obronna w Posadzie Rybotyckiej.

Obniżenie Gorlickie (513.66)

To najmniejszy, wydłużony równoleżnikowo mezoregion makroregionu. Administracyjne leży w większości w województwie małopolskim, niewielka część należy do województwa podkarpackiego. Obszar ma charakter przemysłowo-rolniczy, z lesistością około 10%. Główną rzeką regionu jest Ropa.

Kotlina Jasielsko – Krośnieńska (513.67)

Rozciąga się od Jasła na zachodzie poprzez największe miasto regionu – Krosno w centralnej części aż po przedmieścia Sanoka na wschodzie, gdzie zamyka ją dolina potoku Pielnica. Odwadniają ją główne rzeki karpackie – Jasiołka i Wisłok oraz na niewielkim zachodnim fragmencie – rz. Wisłoka. Płyną one w dolinach o wykształconym systemie różnowiekowych erozyjno-akumulacyjnych teras rzecznych. Rzeźbę tego mezoregionu określa się jako dna dolin i kotlin z towarzyszącymi im fragmentami niskich pogórzy, słabo i płytko rozczłonkowanymi. Środowisko przyrodnicze regionu jest mocno przekształcone. Oprócz Krosna i Jasła znaczące miejscowości stanowią Jedlicze i Rymanów – na pograniczu z Pogórzem Bukowskim. Najważniejszymi ośrodkami przemysłowymi są Krosno, Jasło i Jedlicze. Zlokalizowane tam zakłady przemysłowe reprezentują m.in. branże petrochemiczną, lotniczą,

motoryzacyjną, szklarską, chemiczną, meblarską i spożywczą. Jest to również teren o cennych walorach kulturowych. Drewniany kościół w Haczowie został wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Wśród innych walorów dziedzictwa kulturowego należy zwrócić uwagę m.in. na założenie urbanistyczne Krosna z wieloma cennymi zabytkami oraz muzeami i atrakcjami nawiązującymi do tradycji przemysłu naftowego (Muzeum Podkarpackie z kolekcją lamp naftowych) oraz szklarskiego (Centrum Dziedzictwa Szkła).

Pogórze Jasielskie (513.68)

Jest niezbyt dużym, znacznie rozczłonkowanym mezoregionem w części północnej makroregionu, rozciągającym się z północnego zachodu na południowy wschód pomiędzy Bieczem a Duklą. W całości leży w zlewni Wisłoki, która płynąc na północ przecina region w środkowej części, formując przy udziale swoich dopływów szerokie obniżenie dolinne. Najwyższym szczytem Pogórza jest góra Franków – 533,1 m n.p.m. nad Duklą, położona w jego południowo-wschodniej części i zbudowana z piaskowców warstw krośnieńskich dolnych jednostki śląskiej. Rozwinięty system rzeczny regionu ma charakter rusztu, którego cieki wcinają się w pogórze niskie i średnie, ścięte różnowiekowymi powierzchniami zrównań. Jedynym miastem na Pogórzu Jasielskim, na granicy z Pogórzem Bukowskim, jest Dukla. Wśród innych ważniejszych miejscowości należy wymienić Dębowiec, Nowy Żmigród, Tarnowiec, Chorkówkę i Osiek Jasielski. Jest to teren o cennych walorach dziedzictwa kulturowego. W Muzeum Historycznym w Dukli znajduje się ekspozycja poświęcona m.in. walkom na tym terenie w czasie I i II wojny światowej.

Pogórze Bukowskie (513.69)

Mezoregion rozciąga się na długości 50 km z północnego zachodu na południowy wschód, od Dukli po Sanok i Zagórz. Przeważające tereny mezoregionu należą zarówno do pogórzy niskich, jak i średnich, oraz we wschodniej części – wysokich. Pogórze Bukowskie jest rozczłonkowane i odwadniane na północ przez kilka większych rzek: Jasiołkę, Wisłok, Oslawę i San, a także kilka mniejszych: Lubatówkę, Iwonkę, Tabor i Sanoczek. Mezoregion ma charakter rolniczo-leśny, przy ogólnej lesistości przekraczającej 40%. Większość powierzchni leśnych występuje na wzniesieniach, będących siedliskami buczyny, szczególnie w części zachodniej mezoregionu. Na Pogórzu Bukowskim występują złoża wód mineralnych, w oparciu o które rozwinęły się uzdrowiska Iwonicz-Zdrój i Rymanów-Zdrój, a także złoża węglowodorów. Największym miastem na Pogórzu Bukowskim jest Sanok. Pozostałe ośrodki miejskie to Zagórz, Rymanów (prawie – na granicy z Kotliną Jasielsko-Krośnieńską, Dukla – na granicy z Pogórzem Jasielskim i Iwonicz-Zdrój. Najważniejszym ośrodkiem przemysłowym jest Sanok. Znacznie mniejsze znaczenie mają Zagórz i Dukla. Zlokalizowane tam zakłady przemysłowe reprezentują m.in. branże motoryzacyjną, elektrotechniczną, szklarską, chemiczną, meblarską i spożywczą. Jest to również teren o znaczących walorach kulturowych. Na szczególną uwagę zasługuje Muzeum Historyczne w Sanoku z cennym zbiorem ikon, a także Muzeum Budownictwa Ludowego – zlokalizowane już na granicy z Górami Sanocko-Turczańskimi. W uzdrowiskach charakterystyczna jest drewniana zabudowa

w stylu szwajcarskim. Charakterystyczna niegdyś dla tych terenów wielokulturowość widoczna jest w postaci świątyń różnych wyznań.

Beskid Niski (513.71)

Jest to jeden z większych mezoregionów położony w północno-wschodnim fragmencie Zewnętrznych Karpat Zachodnich, wzdłuż południowej granicy Polski, od Przełęczu Tylickiej do Przełęczu Łupkowskiej. Od zachodu sąsiaduje z Beskidem Sądeckim i Kotliną Sądecką, należącymi do Beskidów Zachodnich, a od wschodu z Bieszczadami Zachodnimi, należącymi do Beskidów Wschodnich. W budowie geologicznej występują serie skalne należące do trzech jednostek tektonicznych: magurskiej, dukielskiej i śląskiej. Pokrywę glebową tworzą mozaiki gleb brunatnych, dominujących w całym łańcuchu Beskidu Niskiego; występują różne podtypy gleb brunatnych, najczęściej brunatne wylugowane i brunatne kwaśne. Dna większych dolin rzecznych wyścielają mady. Na północnym zachodzie występują gleby płowe, a w niektórych partiach szczytowych, zbudowanych z piaskowców, regosole i rankery. Wszystkie rzeki polskiej części mezoregionu znajdują się w dorzeczu Wisły, odpływając ogólnie w kierunku północnym. Bogatą sieć rzeczną tworzą m.in. Biała, Ropa, Wisłoka, Jasiołka, Tabor i Wisłok. W obszarze mezoregionu znajdują się górne odcinki tych rzek. Dla klimatu regionu charakterystyczne jest występowanie ciepłych wiatrów południowych, tzw. Dukielskich, stąd we florze pojawia się tu sporo gatunków południowych. W roślinności potencjalnej dominuje siedlisko żyznej buczyny karpackiej w odmianie wschodniokarpackiej. W dolinach rzecznych występują olszyny górskie, nadrzeczne łągi wierzbowo-topolowe oraz podgórskie łągi jesionowe. Rozległe lasy Beskidu Niskiego są ostoją występowania szeregu gatunków zwierząt, w tym niedźwiedzia brunatnego, wilka, rysia, żbika, dzika, jeleniowatych, a także orła przedniego. W przeszłości eksploatowano tu ropę naftową, jednak podstawowym zajęciem miejscowej ludności było rolnictwo, w tym pasterstwo. Współcześnie region jest słabo zaludniony, co w znacznej mierze jest efektem masowych wysiedleń miejscowej ludności rusińskiej (Łemkowie) po II wojnie światowej.

Podgórze Hermanowickie (521.11)

Mezoregion stanowi niewielki obszar przy granicy z Ukrainą, w jego rzeźbie dominują mocno pofalowane wzgórza, wysokie od około 250 do ponad 300 m n.p.m. (o wysokości względnej 50-100 m) oraz rozdzielające je, sterasowane doliny dopływów Wiaru. Ogólna lesistość mezoregionu jest bardzo niska (niecałe 6% wraz z zaroślami i fazami sukcesyjnymi lasu). Do najważniejszych miejscowości należą: Fredropol, Hermanowice i Pikulice.

Płaskowyż Mościcki (521.13)

Obszar mezoregionu jest w większości położony na terenie Ukrainy, niewielka jego część leży w województwie podkarpackim. Sieć wód powierzchniowych po stronie polskiej wybitnie uboga (Strumień Rożubowicki). Roślinność naturalna poza dolinami rzek to grąd w odmianie małopolskiej z lipą i grabem, a na terasach zalewowych Wiaru głównie łągi wierzbowo-topolowe. Dominują użytki rolne na żyznych glebach z dużym udziałem czarnoziemów. Do ważniejszych miejscowości w regionie należy zaliczyć:

Medykę położoną w większości poza granicą mezoregionu, Siedliska oraz mniejsze Jaksamanice i Rożubowice.

Góry Sanocko-Turczańskie (522.11)

Góry Sanocko-Turczańskie, zwane też Bieszczadami Niskimi, rozciągają się na długości ok. 50 km z północnego zachodu na południowy wschód, od doliny Sanu na północ od Sanoka po granicę państwa na południowy wschód od Lutowisk. Na tę strukturę geologiczną składają się głównie piaskowce i łupki (zwykle warstwy krośnieńskie górne i warstwy krośnieńskie dolne). Najwyższym szczytem w polskiej części Gór Sanocko-Turczańskich są Jaworniki (909 m n.p.m.). Jest to teren odwadniany generalnie na północny zachód przez San i jego dopływy (Hoczewkę, Berezówkę, Czarną, Tyrawkę i Olszanekę) oraz dopływy Osławy (Kalniczkę (Tarnawkę)). Strwiąż odprowadza swe wody do Dniestru (zlewisko Morza Czarnego). W dolinach Sanu i Solinki utworzono Zbiornik Soliński – największy w Polsce pod względem pojemności (ok. 472 mln m³), a poniżej – Zbiornik Myczkowski. Ogólna lesistość terenu przekracza 70%. Na terenie Gór Sanocko-Turczańskich znajdują się dwa miasta: Ustrzyki Dolne i Lesko. Ponadto na granicy mezoregionu położony jest Sanok. Do innych ważniejszych miejscowości należy zaliczyć Solinę, Polańczyk, Olszanicę, Czarną Górną, Tyrawę Wołoską oraz położone na granicy z Bieszczadami Zachodnimi, Lutowiska i Baligród. W oparciu o zbiorniki zaporowe pracuje Zespół Elektrowni Wodnych Solina-Myczkowce – elektrownia szczytowo-pompowa o mocy około 200 MW. Ważna dla tego terenu jest też gospodarka leśna. Jest to teren o wybitnych walorach przyrodniczych i kulturowych. Znajduje się tam wiele dawnych drewnianych cerkwi. Na szczególną uwagę zasługuje Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku, będące pierwszym i największym pod względem liczby zgromadzonych eksponatów, muzeum etnograficznym w Polsce, założonym po drugiej wojnie światowej. Muzeum prezentuje kulturę ludową Pogórzan, Dolinian, Łemków i Bojków, ich dorobek materialny jest eksponowany w oddzielnych sektorach, każdy stosownie do fizjografii terenu jaki kiedyś zamieszkiwali. W Ustrzykach Dolnych funkcjonuje Muzeum Przyrodnicze Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Nad Sanem, wznosi się góra Sobień z ruinami zamku Kmitów – doskonały punkt widokowy. W Lesku zwraca uwagę dawna synagoga i kirkut z licznymi, zabytkowymi macewami.

Bieszczady Zachodnie (522.12)

Mezoregion obejmuje obszar województwa podkarpackiego wysunięty najdalej na południowy wschód, u trójstyku granic Polski, Słowacji i Ukrainy, na szczycie Krzemieniec (Kremenaros) (1221 m n.p.m.). Pasma graniczne, pasmo połonin i grupa Tarnicy reprezentują krajobraz gór wysokich i średnich, wysokości połonin rosną w kierunku południowo-wschodnim, od 900 do 1346,2 m n.p.m. (Tarnica – najwyższy szczyt). Pozostałe tereny należą zarówno do gór niskich i wysokich pogórz o stromych stokach (np. pasmo Otrytu), jak i do niskich pogórz silnie i głęboko rozczłonkowanych (np. Doliną Sanu). Główną cechą rzeźby mezoregionu jest rusztowy układ grzbietów, uwarunkowany tektoniką, odpornością skał i masownością warstw. Częstym elementem rzeźby stoków są formy sufozyjne oraz osuwiska, czynne bądź utrwalone, a fenomenem – zachowane w niszach rozległego osuwiska

powstałego na początku XX w. na stokach Chryszczatej – zaporowe Jezioro Duszatyńskie. Największe doliny bieszczadzkie tworzą klasyczny układ kratowy, złożony z odcinków podłużnych i poprzecznych, które nawiązują do sieci spękań i uskoku. Koryta rzek są odcinkami aluwialnymi bądź skalnymi. Bieszczady Zachodnie odznaczają się silnym wewnętrznym zróżnicowaniem warunków hydrologicznych oraz gęstą siecią rzeczną, największą rzekę stanowi San. Przeważają tu różne odmiany gleb brunatnych – kwaśne, wylugowane, oglejone. Bieszczady Zachodnie cechuje wysoka lesistość (85,6%) z udziałem drzewostanów o charakterze pierwotnym, osobliwością przyrodniczą jest brak górnego piętra leśnego ze świerkiem, a nisko położona górna granica lasu sąsiaduje bezpośrednio z połoninami. Bogatą roślinność połonin reprezentują trawo- i ziołorośla, subalpejskie murawy i zbiorowiska zaroślowe, gatunki wschodniokarpackie oraz torfowisk wysokich. Doliny rzeczne zajmuje olszyna, zbiorowiska trawiaste, ziołoroślowe oraz torfowiska koło Wołosatego i w dolinie górnego Sanu. Łącznie zbiorowiska łąkowe zajmują 12,2% powierzchni Bieszczadów Zachodnich. Mezo-region jest terenem o wybitnych walorach krajobrazowo-przyrodniczych chronionych głównie poprzez Bieszczadzki Park Narodowy, 2 parki krajobrazowe i 11 rezerwatów przyrody. Obszary chronione przyległych terytoriów Polski, Słowacji i Ukrainy wchodzi w skład Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery Karpaty Wschodnie. Osady skupione w bezleśnym krajobrazie dolin z akcentami dawnej gospodarki bojkowskiej, mają charakter turystyczno-wypoczynkowy (Ustrzyki Górne, Wetlina, Cisna), rolniczo-pasterski (zaledwie 5,3% powierzchni mezo-regionu zajmują grunty orne) oraz związany z pozyskiwaniem drewna. Pozostałością po gospodarce leśnej jest bieszczadzka kolejka wąskotorowa, powstała pod koniec XIX w. (obecnie funkcjonująca jako atrakcja turystyczna) i niemal zanikły wpał węgla drzewnego. Walory kulturowe nie są liczne, lecz wyjątkowo cenne. Wybitne znaczenie mają dwie cerkwie wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO – łemkowska w Turzańsku i bojkowska w Smolniku nad Sanem. Ciekawym wyróżnikiem kulturowym jest odbudowana cerkiew na terenie nieistniejącej wsi Łopienka – niegdyś najważniejsze greckokatolickie sanktuarium bieszczadzkie oraz murowana cerkiew w Baligrodzie, w którym zachował się czytelny układ przestrzenny małego miasta. W Baligrodzie oraz w Lutowiskach znajdują się zabytkowe kirkuty założone w XVIII w.

Tabela 20. Jednostki fizycznogeograficzne położone w obrębie województwa podkarpackiego

Lp.	Prowincja		Podprowincja		Makroregion		Mezoregion	
	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod
1.	Wyżyny Polskie	34	Wyżyna Lubelsko-Lwowska	343	Wyżyna Lubelska	343.1	Wzniesienia Urzędowskie	343.15
					Roztocze	343.2	Roztocze Środkowe	343.22
							Roztocze Wschodnie	343.23
2.	Karpaty Zachodnie	51	Północne Podkarpacie	512	Kotlina Oświęcimska	512.4	Nizina Nadwiślańska	512.41
							Płaskowyż Tarnowski	512.43
							Dolina Dolnej Wisłoki	512.44
							Równina Tarnobrzaska	512.45
							Dolina Dolnego Sanu	512.46
							Równina Biłgorajska	512.47
							Płaskowyż Kolbuszowski	512.48
							Płaskowyż Tarnogrodzki	512.49
			Kotlina Sandomierska	512.5	Pradolina Podkarpacka	512.51		
					Podgórze Rzeszowskie	512.52		
			Zewnętrzne Karpaty Zachodnie	513	Pogórze Środkowobeskidzkie	513.6	Pogórze Ciężkowickie	513.62
							Pogórze Strzyżowskie	513.63
							Pogórze Dynowskie	513.64
							Pogórze Przemyskie	513.65
							Obniżenie Gorlickie	513.66
							Kotlina Jasielsko-Krośnieńska	513.67
							Pogórze Jasielskie	513.68
Pogórze Bukowskie	513.69							
Beskidy Środkowe	513.7	Beskid Niski	513.71					
3.	Karpaty Wschodnie	52	Wschodnie Podkarpacie	521	Płaskowyż Sańsko-Dniestrzański	521.1	Podgórze Hermanowickie	521.11
			Płaskowyż Mościcki	521.13				
			Zewnętrzne Karpaty Wschodnie	522	Beskidy Lesiste	522.1	Góry Sanocko-Turczańskie	522.11
							Bieszczady Zachodnie	522.12

Źródło: Opracowanie własne DRR, na podstawie A. Richling, J. Solon, A. Macias, J. Balon, J. Borzyszkowski, M. Kistowski (red.): Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2021, 2024

Załącznik nr 2. Zestawienie krajobrazów

POWIAT	GMINA	KOD KRAJOBRAZU
bieszczański	Czarna	18-522.11-01, 18-522.11-07, 18-522.11-15, 18-522.11-20, 18-522.11-22, 18-522.11-38, 18-522.11-48, 18-522.11-51, 18-522.12-01, 18-522.12-05, 18-522.12-07, 18-522.12-27, 18-522.12-38, 18-522.12-39, 18-522.12-46, 18-522.12-52, 18-522.12-61
	Lutowiska	18-522.11-01, 18-522.11-48, 18-522.11-52, 18-522.11-54, 18-522.11-68, 18-522.12-01, 18-522.12-03, 18-522.12-04, 18-522.12-07, 18-522.12-09, 18-522.12-10, 18-522.12-14, 18-522.12-15, 18-522.12-16, 18-522.12-17, 18-522.12-19, 18-522.12-24, 18-522.12-26, 18-522.12-29, 18-522.12-30, 18-522.12-31, 18-522.12-33, 18-522.12-35, 18-522.12-41, 18-522.12-43, 18-522.12-49, 18-522.12-53, 18-522.12-56, 18-522.12-57, 18-522.12-58, 18-522.12-60, 18-522.12-64, 18-522.12-65
	Ustrzyki Dolne	18-513.65-01, 18-513.65-09, 18-513.65-21, 18-513.65-25, 18-513.65-28, 18-513.65-29, 18-513.65-31, 18-513.65-32, 18-513.65-40, 18-513.65-45, 18-513.65-56, 18-522.11-01, 18-522.11-02, 18-522.11-03, 18-522.11-05, 18-522.11-07, 18-522.11-09, 18-522.11-15, 18-522.11-16, 18-522.11-17, 18-522.11-19, 18-522.11-21, 18-522.11-23, 18-522.11-26, 18-522.11-34, 18-522.11-36, 18-522.11-37, 18-522.11-40, 18-522.11-50, 18-522.11-53, 18-522.11-58, 18-522.11-65, 18-522.11-69
brzozowski	Brzozów	18-513.64-15, 18-513.64-18, 18-513.64-24, 18-513.64-25, 18-513.64-28, 18-513.64-31, 18-513.64-33, 18-513.64-37, 18-513.64-41, 18-513.64-44, 18-513.64-48, 18-513.64-49, 18-513.64-52, 18-513.64-58, 18-513.64-60, 18-513.64-66, 18-513.64-69, 18-513.64-75, 18-513.64-78, 18-513.64-99, 18-513.64-A6, 18-513.64-F2, 18-513.67-02
	Domaradz	18-513.64-02, 18-513.64-09, 18-513.64-10, 18-513.64-14, 18-513.64-25, 18-513.64-29, 18-513.64-33, 18-513.64-41, 18-513.64-44, 18-513.64-57, 18-513.64-58, 18-513.64-90, 18-513.64-99, 18-513.64-A6, 18-513.64-D5
	Dydnia	18-513.64-08, 18-513.64-15, 18-513.64-23, 18-513.64-25, 18-513.64-26, 18-513.64-30, 18-513.64-31, 18-513.64-61, 18-513.64-70, 18-513.64-78, 18-513.64-80, 18-513.64-85, 18-513.64-87, 18-513.64-94, 18-513.64-A4, 18-513.64-C5, 18-513.64-C8, 18-513.64-E2, 18-513.64-F9, 18-513.64-G3, 18-513.64-H2, 18-513.65-02, 18-513.65-06, 18-513.65-46, 18-513.65-47
	Haczów	18-513.64-18, 18-513.64-24, 18-513.64-36, 18-513.64-37, 18-513.64-60, 18-513.64-69, 18-513.64-F2, 18-513.67-02, 18-513.67-07, 18-513.67-08, 18-513.67-11, 18-513.67-12, 18-513.67-19, 18-513.67-20, 18-513.67-32, 18-513.67-39
	Jasienica Rosielna	18-513.64-02, 18-513.64-24, 18-513.64-28, 18-513.64-33, 18-513.64-36, 18-513.64-41, 18-513.64-44, 18-513.64-49, 18-513.64-52, 18-513.64-57, 18-513.64-58, 18-513.64-99, 18-513.64-C9, 18-513.64-D5
	Nozdrzec	18-513.64-07, 18-513.64-09, 18-513.64-10, 18-513.64-13, 18-513.64-14, 18-513.64-19, 18-513.64-25, 18-513.64-26, 18-513.64-29, 18-513.64-30, 18-513.64-31, 18-513.64-33, 18-513.64-90, 18-513.64-A3, 18-513.64-A6, 18-513.64-B2, 18-513.64-C5, 18-513.64-C6, 18-513.64-E1, 18-513.64-E2, 18-513.64-E8, 18-513.64-F3, 18-513.64-G6, 18-513.65-02, 18-513.65-04, 18-513.65-06, 18-513.65-18, 18-513.65-46, 18-513.65-59

dębicki	Brzostek	18-513.62-03, 18-513.62-06, 18-513.62-08, 18-513.62-09, 18-513.62-22, 18-513.62-23, 18-513.62-24, 18-513.62-36, 18-513.63-01, 18-513.63-04, 18-513.63-06, 18-513.63-07, 18-513.63-09, 18-513.63-29, 18-513.63-43, 18-513.63-50, 18-513.63-53, 18-513.63-63
	Czarna	18-512.43-01, 18-512.43-02, 18-512.43-04, 18-512.43-05, 18-512.43-10, 18-512.43-13, 18-512.43-14, 18-512.43-17, 18-512.43-21, 18-512.43-23, 18-512.43-25, 18-512.43-31, 18-512.44-06, 18-512.44-07, 18-512.44-08, 18-512.44-13, 18-512.44-21, 18-512.44-30, 18-512.44-36
	Dębica	18-512.44-03, 18-512.44-06, 18-512.44-08, 18-512.44-09, 18-512.44-10, 18-512.44-11, 18-512.44-12, 18-512.44-15, 18-512.44-17, 18-512.44-18, 18-512.44-22, 18-512.44-24, 18-512.44-28, 18-512.44-31, 18-512.44-32, 18-512.44-33, 18-512.44-34, 18-512.44-35, 18-512.44-36, 18-512.44-37, 18-512.44-41, 18-512.51-03, 18-512.51-06, 18-512.51-21, 18-512.51-26, 18-512.51-41, 18-513.63-01, 18-513.63-04, 18-513.63-12, 18-513.63-17, 18-513.63-20, 18-513.63-21, 18-513.63-27, 18-513.63-31, 18-513.63-49, 18-513.63-50, 18-513.63-69, 18-513.63-74, 18-513.63-81
	Jodłowa	18-513.62-03, 18-513.62-04, 18-513.62-05, 18-513.62-07, 18-513.62-08, 18-513.62-09, 18-513.62-14, 18-513.62-21, 18-513.62-22, 18-513.62-23
	Pilzno	18-512.43-02, 18-512.43-11, 18-512.43-17, 18-512.43-19, 18-512.43-22, 18-512.44-06, 18-512.44-08, 18-512.44-13, 18-512.44-21, 18-512.44-24, 18-513.62-02, 18-513.62-04, 18-513.62-07, 18-513.62-08, 18-513.62-09, 18-513.62-10, 18-513.62-11, 18-513.62-13, 18-513.62-14, 18-513.62-15, 18-513.62-20, 18-513.62-25, 18-513.62-29, 18-513.63-01, 18-513.63-04, 18-513.63-21, 18-513.63-50
	Żyraków	18-512.43-01, 18-512.43-02, 18-512.43-03, 18-512.43-04, 18-512.43-06, 18-512.43-12, 18-512.44-01, 18-512.44-06, 18-512.44-07, 18-512.44-08, 18-512.44-13, 18-512.44-30
	jarosławski	Chłopice
Jarosław		18-512.46-01, 18-512.46-04, 18-512.46-05, 18-512.46-11, 18-512.46-12, 18-512.46-16, 18-512.46-43, 18-512.46-60, 18-512.46-63, 18-512.46-67, 18-512.46-72, 18-512.46-82, 18-512.46-A7, 18-512.49-08, 18-512.49-20, 18-512.49-31, 18-512.49-53, 18-512.51-02, 18-512.51-64, 18-512.52-01, 18-512.52-03, 18-512.52-09, 18-512.52-14, 18-512.52-15, 18-512.52-27, 18-512.52-39, 18-512.52-50
Laszki		18-512.46-03, 18-512.46-05, 18-512.46-07, 18-512.46-11, 18-512.46-12, 18-512.46-16, 18-512.46-97, 18-512.46-B7, 18-512.49-01, 18-512.49-04, 18-512.49-08, 18-512.49-17, 18-512.49-28, 18-512.49-31, 18-512.49-53, 18-512.49-79, 18-512.49-94
Pawłosiów		18-512.52-01, 18-512.52-03, 18-512.52-09, 18-512.52-14, 18-512.52-15, 18-512.52-20, 18-512.52-22, 18-512.52-23, 18-512.52-27, 18-512.52-42
Pruchnik		18-512.52-01, 18-512.52-26, 18-512.52-45, 18-513.64-03, 18-513.64-04, 18-513.64-16, 18-513.64-17, 18-513.64-27, 18-513.64-79
Radymno		18-512.46-03, 18-512.46-05, 18-512.46-07, 18-512.46-11, 18-512.46-14, 18-512.46-16, 18-512.46-24, 18-512.46-42, 18-512.46-58, 18-512.46-73, 18-512.46-A5, 18-512.46-B7, 18-512.46-B8, 18-512.49-01, 18-512.49-04, 18-512.49-27, 18-512.49-28, 18-512.49-55, 18-512.49-60, 18-512.49-84, 18-512.49-A1, 18-512.49-A7, 18-512.52-01, 18-512.52-21

	Rokietnica	18-512.52-01, 18-513.64-03, 18-513.64-04, 18-513.64-88, 18-513.64-A9, 18-513.64-B5
	Różwienica	18-512.52-01, 18-512.52-16, 18-512.52-17, 18-512.52-23, 18-512.52-26, 18-512.52-29, 18-512.52-32, 18-512.52-45, 18-513.64-03, 18-513.64-04, 18-513.64-79, 18-513.64-B5
	Wiązownica	18-512.46-01, 18-512.46-04, 18-512.46-05, 18-512.46-43, 18-512.46-61, 18-512.49-01, 18-512.49-02, 18-512.49-03, 18-512.49-05, 18-512.49-08, 18-512.49-17, 18-512.49-20, 18-512.49-21, 18-512.49-31, 18-512.49-40, 18-512.49-48, 18-512.49-53, 18-512.49-73, 18-512.49-74, 18-512.49-77, 18-512.49-79, 18-512.49-A9, 18-512.49-B3
jasielski	Brzyska	18-513.62-01, 18-513.62-03, 18-513.62-05, 18-513.62-06, 18-513.62-08, 18-513.62-19, 18-513.62-31, 18-513.62-36
	Dębowiec	18-513.67-17, 18-513.67-24, 18-513.67-40, 18-513.68-01, 18-513.68-02, 18-513.68-06, 18-513.68-09, 18-513.68-10, 18-513.68-14, 18-513.68-15, 18-513.68-19, 18-513.68-20, 18-513.68-21, 18-513.68-24, 18-513.68-26, 18-513.68-27, 18-513.68-31, 18-513.71-01, 18-513.71-35
	Jasło	18-513.62-01, 18-513.62-08, 18-513.62-16, 18-513.62-17, 18-513.62-18, 18-513.62-19, 18-513.62-26, 18-513.62-27, 18-513.62-33, 18-513.62-34, 18-513.62-35, 18-513.62-37, 18-513.63-07, 18-513.63-13, 18-513.63-23, 18-513.63-32, 18-513.63-78, 18-513.63-80, 18-513.66-01, 18-513.66-02, 18-513.66-03, 18-513.66-04, 18-513.67-01, 18-513.67-05, 18-513.67-17, 18-513.67-23, 18-513.67-24, 18-513.67-31, 18-513.67-33, 18-513.67-35, 18-513.67-40, 18-513.67-42, 18-513.67-47, 18-513.67-49, 18-513.67-51, 18-513.67-54, 18-513.67-57, 18-513.67-60, 18-513.67-61, 18-513.68-01, 18-513.68-02, 18-513.68-06, 18-513.68-09, 18-513.68-13, 18-513.68-20
	Kołaczyce	18-513.62-01, 18-513.62-06, 18-513.62-08, 18-513.62-09, 18-513.62-19, 18-513.62-32, 18-513.62-35, 18-513.63-07, 18-513.63-11, 18-513.63-13, 18-513.63-42, 18-513.63-53, 18-513.63-58, 18-513.63-66, 18-513.63-73, 18-513.63-80
	Krempna	18-513.71-01, 18-513.71-05, 18-513.71-15, 18-513.71-16, 18-513.71-17, 18-513.71-19, 18-513.71-33, 18-513.71-36, 18-513.71-37, 18-513.71-41
	Nowy Żmigród	18-513.68-01, 18-513.68-02, 18-513.68-03, 18-513.68-04, 18-513.68-05, 18-513.68-07, 18-513.68-12, 18-513.68-14, 18-513.68-15, 18-513.68-25, 18-513.68-30, 18-513.71-01, 18-513.71-05, 18-513.71-09, 18-513.71-27, 18-513.71-43
	Osiek Jasielski	18-513.68-01, 18-513.68-02, 18-513.68-05, 18-513.68-06, 18-513.68-07, 18-513.68-10, 18-513.68-14, 18-513.68-15, 18-513.68-19, 18-513.71-01, 18-513.71-05, 18-513.71-27
	Skołyszyn	18-513.62-01, 18-513.62-05, 18-513.62-12, 18-513.62-18, 18-513.62-28, 18-513.62-30, 18-513.62-33, 18-513.66-01, 18-513.66-02, 18-513.66-03, 18-513.66-04, 18-513.66-05, 18-513.67-17, 18-513.67-23, 18-513.67-42, 18-513.68-02, 18-513.68-13
	Tarnowiec	18-513.67-01, 18-513.67-05, 18-513.67-17, 18-513.67-21, 18-513.67-33, 18-513.67-55, 18-513.68-01, 18-513.68-04, 18-513.68-05, 18-513.68-09, 18-513.68-11, 18-513.68-15, 18-513.68-16, 18-513.68-22, 18-513.68-26, 18-513.68-29
kolbuszowski	Cmolas	18-512.41-01, 18-512.41-30, 18-512.41-46, 18-512.41-48, 18-512.41-90, 18-512.41-A4, 18-512.41-B2, 18-512.44-02, 18-512.48-04, 18-512.48-05, 18-512.48-06, 18-512.48-07, 18-512.48-11, 18-512.48-19, 18-512.48-38, 18-512.48-44, 18-512.48-79, 18-512.48-C2
	Dzikowiec	18-512.45-02, 18-512.45-04, 18-512.45-07, 18-512.48-01, 18-512.48-02, 18-512.48-05, 18-512.48-11, 18-512.48-12,

		18-512.48-17, 18-512.48-20, 18-512.48-41, 18-512.48-44, 18-512.48-47, 18-512.48-71, 18-512.48-78, 18-512.48-A6
	Kolbuszowa	18-512.48-01, 18-512.48-04, 18-512.48-07, 18-512.48-09, 18-512.48-14, 18-512.48-25, 18-512.48-38, 18-512.48-40, 18-512.48-44, 18-512.48-47, 18-512.48-52, 18-512.48-57, 18-512.48-69, 18-512.48-72, 18-512.48-73, 18-512.48-78, 18-512.48-87, 18-512.48-92, 18-512.48-93, 18-512.48-A1, 18-512.48-A2, 18-512.48-A4, 18-512.48-B2, 18-512.48-B3, 18-512.48-B7, 18-512.48-B9
	Majdan Królewski	18-512.41-01, 18-512.41-18, 18-512.41-22, 18-512.41-30, 18-512.41-48, 18-512.41-60, 18-512.45-02, 18-512.45-04, 18-512.45-05, 18-512.45-25, 18-512.45-36, 18-512.45-38, 18-512.48-05, 18-512.48-11, 18-512.48-19, 18-512.48-41, 18-512.48-71, 18-512.48-75, 18-512.48-81, 18-512.48-83, 18-512.48-91, 18-512.48-B8
	Niwiska	18-512.41-01, 18-512.44-02, 18-512.44-04, 18-512.48-04, 18-512.48-06, 18-512.48-07, 18-512.48-09, 18-512.48-38, 18-512.48-40, 18-512.48-52, 18-512.48-82
	Raniżów	18-512.48-01, 18-512.48-02, 18-512.48-12, 18-512.48-13, 18-512.48-17, 18-512.48-20, 18-512.48-35, 18-512.48-47, 18-512.48-59, 18-512.48-69, 18-512.48-95, 18-512.48-99, 18-512.48-A5, 18-512.48-A6, 18-512.48-A7
Krosno	Krosno	18-513.67-01, 18-513.67-04, 18-513.67-08, 18-513.67-09, 18-513.67-10, 18-513.67-13, 18-513.67-14, 18-513.67-15, 18-513.67-20, 18-513.67-25, 18-513.67-30, 18-513.67-34, 18-513.67-43, 18-513.67-45, 18-513.67-46, 18-513.67-48, 18-513.67-52, 18-513.67-53, 18-513.67-63, 18-513.67-65
krośnieński	Chorkówka	18-513.67-01, 18-513.67-10, 18-513.67-13, 18-513.67-17, 18-513.67-18, 18-513.67-21, 18-513.67-41, 18-513.67-50, 18-513.67-52, 18-513.68-01, 18-513.68-03, 18-513.68-04, 18-513.68-08, 18-513.68-12, 18-513.68-17, 18-513.68-18, 18-513.68-22, 18-513.68-30, 18-513.68-32
	Dukla	18-513.67-04, 18-513.67-17, 18-513.67-18, 18-513.68-03, 18-513.68-04, 18-513.68-08, 18-513.68-12, 18-513.68-18, 18-513.68-23, 18-513.68-28, 18-513.69-04, 18-513.69-13, 18-513.69-17, 18-513.69-21, 18-513.69-30, 18-513.69-36, 18-513.71-01, 18-513.71-02, 18-513.71-04, 18-513.71-06, 18-513.71-09, 18-513.71-13, 18-513.71-15, 18-513.71-18, 18-513.71-22, 18-513.71-26, 18-513.71-29, 18-513.71-30, 18-513.71-42, 18-513.71-45, 18-513.71-47
	Iwonicz-Zdrój	18-513.67-04, 18-513.67-12, 18-513.67-34, 18-513.67-38, 18-513.69-04, 18-513.69-06, 18-513.69-09, 18-513.69-13, 18-513.69-17, 18-513.69-21, 18-513.69-32, 18-513.69-33, 18-513.69-34, 18-513.71-02, 18-513.71-09, 18-513.71-18, 18-513.71-22, 18-513.71-29
	Jaśliska	18-513.71-02, 18-513.71-03, 18-513.71-04, 18-513.71-11, 18-513.71-12, 18-513.71-22, 18-513.71-23, 18-513.71-31, 18-513.71-39, 18-513.71-40
	Jedlicze	18-513.63-32, 18-513.67-01, 18-513.67-13, 18-513.67-17, 18-513.67-21, 18-513.67-29, 18-513.67-50, 18-513.67-56, 18-513.67-58, 18-513.67-59, 18-513.68-01, 18-513.68-11, 18-513.68-16, 18-513.68-17
	Korczyną	18-513.64-02, 18-513.64-18, 18-513.64-20, 18-513.64-24, 18-513.64-36, 18-513.64-38, 18-513.64-52, 18-513.64-57, 18-513.64-98, 18-513.64-D2, 18-513.67-08, 18-513.67-09, 18-513.67-11, 18-513.67-14, 18-513.67-15, 18-513.67-20
	Krościenko Wyżne	18-513.67-08, 18-513.67-11, 18-513.67-14, 18-513.67-15, 18-513.67-20, 18-513.67-43, 18-513.67-53
	Miejsce Piastowe	18-513.67-04, 18-513.67-10, 18-513.67-11, 18-513.67-12, 18-513.67-14, 18-513.67-17, 18-513.67-18, 18-513.67-30,

		18-513.67-34, 18-513.67-36, 18-513.67-39, 18-513.67-43, 18-513.67-53, 18-513.69-04, 18-513.69-17, 18-513.69-21, 18-513.69-32
	Rymanów	18-513.67-04, 18-513.67-06, 18-513.67-07, 18-513.67-11, 18-513.67-12, 18-513.67-20, 18-513.67-27, 18-513.67-37, 18-513.67-39, 18-513.67-44, 18-513.67-62, 18-513.69-03, 18-513.69-04, 18-513.69-06, 18-513.69-09, 18-513.69-10, 18-513.69-16, 18-513.69-18, 18-513.69-34, 18-513.69-37, 18-513.69-41, 18-513.71-02, 18-513.71-22, 18-513.71-29, 18-513.71-34, 18-513.71-38
	Wojaszówka	18-513.63-07, 18-513.63-26, 18-513.63-32, 18-513.63-37, 18-513.64-02, 18-513.64-36, 18-513.64-55, 18-513.64-98, 18-513.67-01, 18-513.67-09, 18-513.67-13, 18-513.67-20, 18-513.67-45, 18-513.67-59
leski	Baligród	18-522.11-04, 18-522.11-08, 18-522.11-14, 18-522.11-25, 18-522.11-29, 18-522.11-31, 18-522.11-44, 18-522.11-62, 18-522.11-67, 18-522.12-02, 18-522.12-05, 18-522.12-12, 18-522.12-18, 18-522.12-21, 18-522.12-28, 18-522.12-40, 18-522.12-45, 18-522.12-54
	Cisna	18-522.12-01, 18-522.12-02, 18-522.12-04, 18-522.12-05, 18-522.12-06, 18-522.12-16, 18-522.12-19, 18-522.12-20, 18-522.12-22, 18-522.12-23, 18-522.12-25, 18-522.12-34, 18-522.12-36, 18-522.12-37, 18-522.12-42, 18-522.12-50, 18-522.12-51, 18-522.12-62, 18-522.12-63
	Lesko	18-513.69-08, 18-513.69-12, 18-513.69-19, 18-513.69-26, 18-513.69-31, 18-513.69-44, 18-513.69-46, 18-513.69-47, 18-522.11-02, 18-522.11-04, 18-522.11-06, 18-522.11-10, 18-522.11-12, 18-522.11-14, 18-522.11-18, 18-522.11-27, 18-522.11-29, 18-522.11-32, 18-522.11-39, 18-522.11-46, 18-522.11-56, 18-522.11-61, 18-522.11-62
	Olszanica	18-522.11-01, 18-522.11-02, 18-522.11-03, 18-522.11-06, 18-522.11-09, 18-522.11-17, 18-522.11-18, 18-522.11-19, 18-522.11-21, 18-522.11-27, 18-522.11-30, 18-522.11-32, 18-522.11-43, 18-522.11-53, 18-522.11-63
	Solina	18-522.11-01, 18-522.11-06, 18-522.11-08, 18-522.11-12, 18-522.11-13, 18-522.11-14, 18-522.11-15, 18-522.11-18, 18-522.11-25, 18-522.11-27, 18-522.11-30, 18-522.11-31, 18-522.11-32, 18-522.11-34, 18-522.11-42, 18-522.11-45, 18-522.11-47, 18-522.11-57, 18-522.11-60, 18-522.11-63, 18-522.11-64, 18-522.11-65, 18-522.11-72, 18-522.11-74, 18-522.11-75, 18-522.12-01, 18-522.12-05, 18-522.12-07, 18-522.12-11, 18-522.12-32, 18-522.12-38, 18-522.12-44, 18-522.12-59
leżajski	Grodzisko Dolne	18-512.46-04, 18-512.46-17, 18-512.46-19, 18-512.46-52, 18-512.48-10, 18-512.48-18, 18-512.48-22, 18-512.48-29, 18-512.48-43, 18-512.48-55, 18-512.48-62, 18-512.51-02, 18-512.51-04, 18-512.51-10, 18-512.51-13, 18-512.51-25, 18-512.51-65
	Kuryłówka	18-512.46-01, 18-512.46-05, 18-512.46-10, 18-512.46-15, 18-512.46-27, 18-512.46-38, 18-512.46-50, 18-512.46-69, 18-512.46-80, 18-512.49-12, 18-512.49-18, 18-512.49-22, 18-512.49-24, 18-512.49-25, 18-512.49-46, 18-512.49-52, 18-512.49-62, 18-512.49-69, 18-512.49-A6
	Leżajsk	18-512.46-01, 18-512.46-02, 18-512.46-04, 18-512.46-05, 18-512.46-10, 18-512.46-17, 18-512.46-19, 18-512.46-20, 18-512.46-27, 18-512.46-34, 18-512.46-36, 18-512.46-41, 18-512.46-50, 18-512.46-52, 18-512.46-54, 18-512.46-55, 18-512.46-65, 18-512.46-70, 18-512.46-87, 18-512.46-88, 18-512.46-C6, 18-512.48-08, 18-512.48-10, 18-512.48-15, 18-512.48-16, 18-512.48-18, 18-512.48-22, 18-512.48-24,

		18-512.48-30, 18-512.48-42, 18-512.48-43, 18-512.48-53, 18-512.48-55, 18-512.48-64, 18-512.48-66, 18-512.48-68, 18-512.48-86, 18-512.48-97
	Nowa Sarzyna	18-512.45-03, 18-512.45-06, 18-512.45-18, 18-512.45-20, 18-512.45-21, 18-512.45-22, 18-512.45-24, 18-512.45-26, 18-512.45-27, 18-512.45-31, 18-512.45-35, 18-512.45-37, 18-512.45-39, 18-512.45-43, 18-512.45-46, 18-512.46-02, 18-512.46-05, 18-512.46-34, 18-512.46-53, 18-512.46-55, 18-512.46-65, 18-512.46-91, 18-512.46-A2, 18-512.48-02, 18-512.48-08, 18-512.48-15, 18-512.48-16, 18-512.48-30, 18-512.48-34, 18-512.48-42, 18-512.48-46, 18-512.48-50, 18-512.48-54, 18-512.48-60, 18-512.48-63, 18-512.48-64, 18-512.48-66, 18-512.48-85, 18-512.48-90, 18-512.48-A8, 18-512.48-C5
lubaczowski	Cieszanów	18-512.47-02, 18-512.47-30, 18-512.47-40, 18-512.49-05, 18-512.49-06, 18-512.49-07, 18-512.49-10, 18-512.49-13, 18-512.49-19, 18-512.49-29, 18-512.49-37, 18-512.49-50, 18-512.49-51, 18-512.49-61, 18-512.49-63, 18-512.49-67, 18-512.49-76, 18-512.49-80, 18-512.49-81, 18-512.49-82, 18-512.49-83, 18-512.49-88, 18-512.49-97, 18-512.49-A2, 18-512.49-A8, 18-512.49-B1, 18-512.49-B5
	Horyniec-Zdrój	18-343.23-01, 18-343.23-04, 18-343.23-05, 18-343.23-06, 18-343.23-07, 18-343.23-10, 18-343.23-11, 18-343.23-12, 18-343.23-13, 18-343.23-14, 18-343.23-16, 18-343.23-17, 18-343.23-18, 18-343.23-19, 18-343.23-20, 18-343.23-21, 18-512.49-07, 18-512.49-10, 18-512.49-19, 18-512.49-23, 18-512.49-39, 18-512.49-41, 18-512.49-59, 18-512.49-64, 18-512.49-66, 18-512.49-70, 18-512.49-83, 18-512.49-95, 18-512.49-A3
	Lubaczów	18-512.49-01, 18-512.49-02, 18-512.49-06, 18-512.49-07, 18-512.49-11, 18-512.49-15, 18-512.49-19, 18-512.49-23, 18-512.49-34, 18-512.49-38, 18-512.49-39, 18-512.49-41, 18-512.49-42, 18-512.49-43, 18-512.49-44, 18-512.49-54, 18-512.49-66, 18-512.49-70, 18-512.49-71, 18-512.49-78, 18-512.49-86, 18-512.49-89, 18-512.49-92, 18-512.49-93, 18-512.49-98
	Narol	18-343.22-01, 18-343.22-02, 18-343.22-03, 18-343.22-04, 18-343.22-05, 18-343.22-06, 18-343.22-07, 18-343.22-08, 18-343.22-09, 18-343.22-10, 18-343.22-11, 18-343.22-12, 18-343.22-13, 18-343.22-14, 18-343.22-15, 18-343.22-16, 18-343.23-01, 18-343.23-02, 18-343.23-03, 18-343.23-06, 18-343.23-07, 18-343.23-08, 18-343.23-09, 18-343.23-12, 18-343.23-15, 18-343.23-21, 18-343.23-22, 18-343.23-23, 18-512.47-02, 18-512.47-24, 18-512.47-31, 18-512.47-35, 18-512.47-44, 18-512.49-10, 18-512.49-37
	Oleszyce	18-512.49-01, 18-512.49-02, 18-512.49-03, 18-512.49-05, 18-512.49-06, 18-512.49-07, 18-512.49-08, 18-512.49-16, 18-512.49-17, 18-512.49-36, 18-512.49-40, 18-512.49-43, 18-512.49-44, 18-512.49-54, 18-512.49-85, 18-512.49-93, 18-512.49-A9, 18-512.49-B2
	Stary Dzików	18-512.49-02, 18-512.49-03, 18-512.49-05, 18-512.49-13, 18-512.49-26, 18-512.49-29, 18-512.49-30, 18-512.49-33, 18-512.49-45, 18-512.49-48, 18-512.49-61, 18-512.49-63, 18-512.49-68, 18-512.49-75, 18-512.49-87
	Wielkie Oczy	18-512.49-01, 18-512.49-04, 18-512.49-07, 18-512.49-08, 18-512.49-14, 18-512.49-15, 18-512.49-27, 18-512.49-38, 18-512.49-91, 18-512.49-A1
łańcucki	Białobrzegi	18-512.48-29, 18-512.48-43, 18-512.48-62, 18-512.51-01, 18-512.51-04, 18-512.51-10, 18-512.51-12, 18-512.51-13,

		18-512.51-29, 18-512.51-32, 18-512.51-34, 18-512.51-35, 18-512.51-68
	Czarna	18-512.48-03, 18-512.48-27, 18-512.48-28, 18-512.48-32, 18-512.48-33, 18-512.48-48, 18-512.48-51, 18-512.48-61, 18-512.48-77, 18-512.51-01, 18-512.51-12, 18-512.51-13, 18-512.51-18, 18-512.51-19, 18-512.51-32, 18-512.51-34, 18-512.51-61, 18-512.52-02, 18-512.52-10, 18-512.52-13, 18-512.52-31
	Łańcut	18-512.51-01, 18-512.51-32, 18-512.51-35, 18-512.51-61, 18-512.51-63, 18-512.52-01, 18-512.52-02, 18-512.52-06, 18-512.52-08, 18-512.52-10, 18-512.52-12, 18-512.52-13, 18-512.52-19, 18-512.52-28, 18-512.52-31, 18-512.52-37, 18-512.52-49, 18-512.52-52, 18-513.64-01, 18-513.64-05, 18-513.64-39, 18-513.64-68, 18-513.64-97, 18-513.64-C7
	Markowa	18-512.52-01, 18-512.52-08, 18-512.52-40, 18-513.64-01, 18-513.64-05, 18-513.64-06, 18-513.64-39
	Rakszawa	18-512.48-03, 18-512.48-08, 18-512.48-15, 18-512.48-24, 18-512.48-26, 18-512.48-27, 18-512.48-28, 18-512.48-31, 18-512.48-33, 18-512.48-48, 18-512.48-66, 18-512.48-86, 18-512.48-88, 18-512.48-98, 18-512.48-B6, 18-512.51-12, 18-512.51-18, 18-512.51-29, 18-512.51-34
	Żołynia	18-512.48-08, 18-512.48-22, 18-512.48-24, 18-512.48-26, 18-512.48-29, 18-512.48-31, 18-512.48-43, 18-512.48-62, 18-512.48-68, 18-512.48-86, 18-512.48-C1, 18-512.51-01, 18-512.51-04, 18-512.51-10, 18-512.51-12, 18-512.51-13, 18-512.51-29, 18-512.51-34
mielecki	Borowa	18-512.41-02, 18-512.41-11, 18-512.41-12, 18-512.41-32, 18-512.41-70, 18-512.41-95
	Czermin	18-512.41-02, 18-512.41-06, 18-512.41-11, 18-512.41-12, 18-512.41-61, 18-512.41-69, 18-512.41-75, 18-512.41-A9, 18-512.43-03, 18-512.43-15, 18-512.44-01, 18-512.44-23
	Gawłuszowice	18-512.41-02, 18-512.41-03, 18-512.41-04, 18-512.41-09, 18-512.41-11, 18-512.41-16, 18-512.41-32, 18-512.41-51, 18-512.41-A1
	Mielec	18-512.41-01, 18-512.41-02, 18-512.41-12, 18-512.41-16, 18-512.41-26, 18-512.41-32, 18-512.41-38, 18-512.41-41, 18-512.41-49, 18-512.41-65, 18-512.41-68, 18-512.41-89, 18-512.43-03, 18-512.43-06, 18-512.43-07, 18-512.43-28, 18-512.44-01, 18-512.44-02, 18-512.44-03, 18-512.44-05, 18-512.44-08, 18-512.44-14, 18-512.44-16, 18-512.44-19, 18-512.44-23, 18-512.44-25, 18-512.44-29, 18-512.44-40, 18-512.44-42, 18-512.48-06, 18-512.48-07, 18-512.48-82
	Padew Narodowa	18-512.41-01, 18-512.41-03, 18-512.41-04, 18-512.41-09, 18-512.41-11, 18-512.41-43, 18-512.41-51, 18-512.41-73, 18-512.41-97
	Przeclaw	18-512.43-03, 18-512.43-04, 18-512.43-06, 18-512.43-07, 18-512.43-12, 18-512.43-24, 18-512.43-30, 18-512.43-33, 18-512.43-35, 18-512.44-01, 18-512.44-02, 18-512.44-03, 18-512.44-04, 18-512.44-08, 18-512.44-20, 18-512.44-26, 18-512.44-27, 18-512.44-29, 18-512.44-38, 18-512.44-39, 18-512.44-40
	Radomyśl Wielki	18-512.41-06, 18-512.41-94, 18-512.43-01, 18-512.43-03, 18-512.43-04, 18-512.43-05, 18-512.43-06, 18-512.43-07, 18-512.43-08, 18-512.43-09, 18-512.43-10, 18-512.43-12, 18-512.43-13, 18-512.43-14, 18-512.43-15, 18-512.43-16, 18-512.43-18, 18-512.43-20, 18-512.43-23, 18-512.43-25, 18-512.43-26, 18-512.43-27, 18-512.43-29, 18-512.43-32, 18-512.43-34, 18-512.43-36
	Tuszów Narodowy	18-512.41-01, 18-512.41-03, 18-512.41-04, 18-512.41-09, 18-512.41-16, 18-512.41-26, 18-512.41-30, 18-512.41-38,

		18-512.41-41, 18-512.41-43, 18-512.41-49, 18-512.41-51, 18-512.41-59, 18-512.41-68, 18-512.41-82, 18-512.41-90, 18-512.41-A1, 18-512.41-B2
	Wadowice Górne	18-512.41-02, 18-512.41-06, 18-512.41-69, 18-512.41-72, 18-512.43-03, 18-512.43-07, 18-512.43-08, 18-512.43-09, 18-512.43-15, 18-512.43-16, 18-512.43-26, 18-512.43-36, 18-512.44-01, 18-512.44-23,
niżański	Harasiuki	18-512.47-01, 18-512.47-03, 18-512.47-04, 18-512.47-06, 18-512.47-07, 18-512.47-08, 18-512.47-09, 18-512.47-11, 18-512.47-12, 18-512.47-15, 18-512.47-18, 18-512.47-19, 18-512.47-20, 18-512.47-22, 18-512.47-25, 18-512.47-28, 18-512.47-32, 18-512.47-39, 18-512.47-42, 18-512.47-43, 18-512.47-45, 18-512.47-47, 18-512.47-48, 18-512.49-09, 18-512.49-35, 18-512.49-47, 18-512.49-57, 18-512.49-99, 18-512.49-A4, 18-512.49-B4
	Jarocin	18-512.47-01, 18-512.47-03, 18-512.47-05, 18-512.47-07, 18-512.47-08, 18-512.47-10, 18-512.47-13, 18-512.47-21, 18-512.47-22, 18-512.47-33
	Jeżowe	18-512.45-01, 18-512.45-03, 18-512.45-06, 18-512.45-08, 18-512.45-09, 18-512.45-17, 18-512.45-22, 18-512.45-26, 18-512.45-34, 18-512.45-45, 18-512.48-01, 18-512.48-02, 18-512.48-12, 18-512.48-20, 18-512.48-21, 18-512.48-36, 18-512.48-45, 18-512.48-49, 18-512.48-63, 18-512.48-80, 18-512.48-90
	Krzeszów	18-512.45-20, 18-512.45-39, 18-512.46-02, 18-512.46-05, 18-512.46-15, 18-512.46-21, 18-512.46-53, 18-512.46-79, 18-512.46-80, 18-512.46-C1, 18-512.49-09, 18-512.49-35, 18-512.49-47, 18-512.49-52, 18-512.49-57, 18-512.49-96
	Nisko	18-512.45-01, 18-512.45-03, 18-512.45-08, 18-512.45-09, 18-512.45-12, 18-512.45-16, 18-512.45-19, 18-512.45-29, 18-512.45-44, 18-512.46-02, 18-512.46-05, 18-512.46-09, 18-512.46-29, 18-512.46-30, 18-512.46-32, 18-512.46-44, 18-512.46-A4, 18-512.46-B1, 18-512.47-01, 18-512.47-03, 18-512.47-14, 18-512.47-17
	Rudnik nad Sanem	18-512.45-03, 18-512.45-17, 18-512.45-19, 18-512.45-33, 18-512.46-02, 18-512.46-05, 18-512.46-29, 18-512.46-30, 18-512.46-53, 18-512.46-57, 18-512.46-83, 18-512.46-A1
	Ulanów	18-512.46-05, 18-512.46-09, 18-512.46-25, 18-512.46-46, 18-512.46-79, 18-512.46-90, 18-512.46-95, 18-512.46-A6, 18-512.46-B9, 18-512.46-C3, 18-512.46-C5, 18-512.47-01, 18-512.47-03, 18-512.47-04, 18-512.47-05, 18-512.47-06, 18-512.47-07, 18-512.47-14, 18-512.47-15, 18-512.47-20, 18-512.47-23, 18-512.47-27, 18-512.47-32, 18-512.49-09, 18-512.49-47, 18-512.49-57, 18-512.49-58, 18-512.49-96, 18-512.49-99
	przemyski	Bircza
Dubiecko		18-513.64-05, 18-513.64-06, 18-513.64-16, 18-513.64-17, 18-513.64-26, 18-513.64-27, 18-513.64-43, 18-513.64-54, 18-513.64-67, 18-513.64-76, 18-513.64-82, 18-513.64-93, 18-513.64-A2, 18-513.64-B8, 18-513.64-C4, 18-513.64-D7, 18-513.64-D9, 18-513.64-E6, 18-513.64-G7, 18-513.64-H1, 18-513.65-03, 18-513.65-04, 18-513.65-06, 18-513.65-11, 18-513.65-13, 18-513.65-14, 18-513.65-23, 18-513.65-26, 18-513.65-27, 18-513.65-38, 18-513.65-43, 18-513.65-53
Fredropol		18-513.65-01, 18-513.65-07, 18-513.65-08, 18-513.65-24, 18-513.65-32, 18-513.65-34, 18-513.65-35, 18-513.65-54,

		18-513.65-55, 18-513.65-56, 18-513.65-60, 18-513.65-62, 18-521.11-01, 18-521.11-02, 18-521.11-03, 18-521.11-04, 18-521.11-05, 18-521.11-09
	Krasiczyn	18-513.64-03, 18-513.64-26, 18-513.64-35, 18-513.64-74, 18-513.64-86, 18-513.64-A8, 18-513.64-B4, 18-513.64-C1, 18-513.64-C3, 18-513.64-D4, 18-513.64-D8, 18-513.64-E3, 18-513.64-E7, 18-513.64-G5, 18-513.64-G8, 18-513.64-G9, 18-513.64-H4, 18-513.65-01, 18-513.65-12, 18-513.65-15, 18-513.65-17, 18-513.65-22, 18-513.65-30, 18-513.65-33, 18-513.65-37, 18-513.65-42, 18-513.65-51
	Krzywca	18-513.64-03, 18-513.64-17, 18-513.64-26, 18-513.64-27, 18-513.64-35, 18-513.64-76, 18-513.64-79, 18-513.64-82, 18-513.64-B5, 18-513.64-C3, 18-513.64-C4, 18-513.64-D3, 18-513.65-01, 18-513.65-03, 18-513.65-05, 18-513.65-27, 18-513.65-37, 18-513.65-52
	Medyka	18-512.46-05, 18-512.46-07, 18-512.46-13, 18-512.46-18, 18-512.46-23, 18-512.46-26, 18-512.46-28, 18-512.46-33, 18-512.46-51, 18-512.46-68, 18-512.46-75, 18-512.46-89, 18-512.46-A3, 18-521.13-01, 18-521.13-03, 18-521.13-04, 18-521.13-07, 18-521.13-08
	Orły	18-512.46-03, 18-512.46-05, 18-512.46-13, 18-512.46-23, 18-512.46-42, 18-512.46-A9, 18-512.52-01, 18-512.52-33, 18-512.52-34
	Przemysł	18-512.46-18, 18-512.46-85, 18-512.46-89, 18-512.46-93, 18-512.46-B4, 18-512.46-C2, 18-512.46-C4, 18-512.52-01, 18-512.52-47, 18-513.64-03, 18-513.64-26, 18-513.64-56, 18-513.64-71, 18-513.64-74, 18-513.64-86, 18-513.64-88, 18-513.64-A8, 18-513.64-C1, 18-513.64-G5, 18-513.64-G8, 18-513.64-G9, 18-513.65-01, 18-513.65-15, 18-513.65-17, 18-513.65-48, 18-521.11-01, 18-521.11-02, 18-521.11-03, 18-521.11-04, 18-521.11-06, 18-521.11-07, 18-521.11-08, 18-521.13-01, 18-521.13-02, 18-521.13-04, 18-521.13-05, 18-521.13-06, 18-521.13-09, 18-521.13-10
	Stubno	18-512.46-05, 18-512.46-07, 18-512.46-13, 18-512.46-14, 18-512.46-23, 18-512.46-24, 18-512.46-28, 18-512.46-74, 18-512.46-81, 18-512.46-A9, 18-512.49-04, 18-512.49-27, 18-512.49-55, 18-512.49-56, 18-512.49-60, 18-512.49-65, 18-512.49-90
	Żurawica	18-512.46-03, 18-512.46-05, 18-512.46-07, 18-512.46-13, 18-512.46-23, 18-512.46-26, 18-512.46-33, 18-512.46-45, 18-512.46-47, 18-512.46-51, 18-512.52-01, 18-512.52-04, 18-512.52-18, 18-512.52-33, 18-512.52-34, 18-512.52-47, 18-513.64-03, 18-513.64-56, 18-513.64-71, 18-513.64-88, 18-513.64-A9, 18-513.64-F1
Przemysł	Przemysł	18-512.46-05, 18-512.46-18, 18-512.46-33, 18-512.46-47, 18-512.46-51, 18-512.46-62, 18-512.46-76, 18-512.46-85, 18-512.46-89, 18-512.46-93, 18-512.46-96, 18-512.46-B4, 18-512.46-B6, 18-512.46-C2, 18-512.46-C4, 18-512.52-04, 18-512.52-48, 18-513.64-03, 18-513.64-26, 18-513.64-56, 18-513.64-74, 18-513.64-86, 18-513.64-E7, 18-513.64-F8, 18-513.64-G5, 18-513.64-H5, 18-513.65-01, 18-513.65-17, 18-513.65-36, 18-513.65-48, 18-513.65-49, 18-513.65-50, 18-513.65-57, 18-513.65-61, 18-513.65-63, 18-521.11-01
przeworski	Adamówka	18-512.46-10, 18-512.46-27, 18-512.49-02, 18-512.49-03, 18-512.49-12, 18-512.49-13, 18-512.49-18, 18-512.49-25, 18-512.49-26, 18-512.49-30, 18-512.49-32, 18-512.49-45, 18-512.49-49, 18-512.49-A5
	Gać	18-512.52-01, 18-512.52-08, 18-512.52-19, 18-512.52-30, 18-512.52-41, 18-512.52-46, 18-512.52-51

	Jawornik Polski	18-513.64-01, 18-513.64-04, 18-513.64-05, 18-513.64-06, 18-513.64-11, 18-513.64-16
	Kańczuga	18-512.52-01, 18-512.52-25, 18-512.52-35, 18-512.52-38, 18-512.52-40, 18-512.52-41, 18-512.52-46, 18-512.52-51, 18-513.64-01, 18-513.64-04, 18-513.64-05, 18-513.64-06, 18-513.64-16, 18-513.64-27, 18-513.64-39, 18-513.64-G1
	Przeworsk	18-512.51-01, 18-512.51-02, 18-512.51-04, 18-512.51-13, 18-512.51-15, 18-512.51-20, 18-512.51-59, 18-512.51-66, 18-512.52-01, 18-512.52-11, 18-512.52-14, 18-512.52-20, 18-512.52-30, 18-512.52-36, 18-512.52-37, 18-512.52-42, 18-512.52-44, 18-512.52-46
	Sieniawa	18-512.46-01, 18-512.46-04, 18-512.46-05, 18-512.46-10, 18-512.46-36, 18-512.46-61, 18-512.46-77, 18-512.46-88, 18-512.49-02, 18-512.49-03, 18-512.49-12, 18-512.49-21, 18-512.49-25, 18-512.49-32, 18-512.49-49, 18-512.49-72, 18-512.49-74
	Tryńcza	18-512.46-01, 18-512.46-04, 18-512.46-05, 18-512.46-17, 18-512.46-19, 18-512.46-52, 18-512.46-66, 18-512.46-67, 18-512.51-01, 18-512.51-02, 18-512.51-04, 18-512.51-10, 18-512.51-13, 18-512.51-15, 18-512.51-20, 18-512.51-25, 18-512.51-64, 18-512.51-65
	Zarzecze	18-512.52-01, 18-512.52-23, 18-512.52-24, 18-512.52-42, 18-512.52-43, 18-512.52-45
ropczycko-sędziszowski	Iwierzycze	18-512.51-05, 18-513.63-02, 18-513.63-03, 18-513.63-14, 18-513.63-15, 18-513.63-16, 18-513.63-18, 18-513.63-24, 18-513.63-55
	Ostrów	18-512.44-03, 18-512.44-04, 18-512.44-09, 18-512.44-26, 18-512.44-27, 18-512.44-37, 18-512.48-04, 18-512.48-06, 18-512.48-09, 18-512.48-52, 18-512.48-94, 18-512.48-C6, 18-512.51-03, 18-512.51-05, 18-512.51-06, 18-512.51-14, 18-512.51-21, 18-512.51-26, 18-512.51-36, 18-512.51-44, 18-512.51-52, 18-512.51-53, 18-512.51-54, 18-512.51-67
	Ropczyce	18-512.44-10, 18-512.51-05, 18-512.51-06, 18-512.51-14, 18-512.51-41, 18-512.51-44, 18-512.51-54, 18-512.51-57, 18-513.63-01, 18-513.63-02, 18-513.63-04, 18-513.63-12, 18-513.63-17, 18-513.63-27, 18-513.63-31, 18-513.63-35, 18-513.63-39, 18-513.63-44, 18-513.63-55, 18-513.63-59, 18-513.63-60, 18-513.63-62, 18-513.63-65, 18-513.63-69
	Sędziszów Małopolski	18-512.48-04, 18-512.48-09, 18-512.48-14, 18-512.48-A4, 18-512.48-C4, 18-512.51-03, 18-512.51-05, 18-512.51-09, 18-512.51-11, 18-512.51-14, 18-512.51-24, 18-512.51-36, 18-512.51-39, 18-512.51-40, 18-512.51-42, 18-512.51-43, 18-512.51-57, 18-512.51-60, 18-512.51-67, 18-513.63-02, 18-513.63-15, 18-513.63-24, 18-513.63-38, 18-513.63-55, 18-513.63-57, 18-513.63-59, 18-513.63-62
	Wielopole Skrzyńskie	18-513.63-01, 18-513.63-02, 18-513.63-05, 18-513.63-06, 18-513.63-17, 18-513.63-18, 18-513.63-24, 18-513.63-25, 18-513.63-35, 18-513.63-39, 18-513.63-41, 18-513.63-70
rzeszowski	Błażowa	18-513.64-01, 18-513.64-07, 18-513.64-10, 18-513.64-11, 18-513.64-12, 18-513.64-13, 18-513.64-19, 18-513.64-29, 18-513.64-34, 18-513.64-45, 18-513.64-46, 18-513.64-50, 18-513.64-53, 18-513.64-90, 18-513.64-A7, 18-513.64-B9
	Boguchwała	18-513.63-02, 18-513.63-03, 18-513.63-08, 18-513.63-10, 18-513.63-14, 18-513.63-16, 18-513.63-24, 18-513.63-26, 18-513.63-33, 18-513.63-40, 18-513.63-61, 18-513.63-72
	Chmielnik	18-513.64-01, 18-513.64-05, 18-513.64-12, 18-513.64-91, 18-513.64-97, 18-513.64-A5
	Dynów	18-513.64-05, 18-513.64-06, 18-513.64-07, 18-513.64-09, 18-513.64-11, 18-513.64-19, 18-513.64-26, 18-513.64-34, 18-513.64-43, 18-513.64-54, 18-513.64-72, 18-513.64-A2,

		18-513.64-A3, 18-513.64-B9, 18-513.64-C6, 18-513.64-D7, 18-513.64-E8, 18-513.64-F3, 18-513.64-G4, 18-513.65-04, 18-513.65-06, 18-513.65-11, 18-513.65-13, 18-513.65-14, 18-513.65-18, 18-513.65-23, 18-513.65-58
	Głogów Małopolski	18-512.48-01, 18-512.48-03, 18-512.48-04, 18-512.48-13, 18-512.48-14, 18-512.48-23, 18-512.48-25, 18-512.48-39, 18-512.48-58, 18-512.48-65, 18-512.48-67, 18-512.48-69, 18-512.48-74, 18-512.48-84, 18-512.48-89, 18-512.48-93, 18-512.48-A7, 18-512.48-A9, 18-512.48-B1, 18-512.48-B5, 18-512.51-07, 18-512.51-08, 18-512.51-16, 18-512.51-17, 18-512.51-23, 18-512.51-31, 18-512.51-33, 18-512.51-38, 18-512.51-47, 18-512.51-49, 18-512.51-56
	Hyżne	18-513.64-01, 18-513.64-05, 18-513.64-06, 18-513.64-11, 18-513.64-12, 18-513.64-34, 18-513.64-45, 18-513.64-50, 18-513.64-91
	Kamień	18-512.45-45, 18-512.48-01, 18-512.48-02, 18-512.48-12, 18-512.48-20, 18-512.48-34, 18-512.48-36, 18-512.48-50, 18-512.48-54, 18-512.48-56, 18-512.48-63, 18-512.48-70, 18-512.48-85, 18-512.48-90, 18-512.48-96, 18-512.48-A3, 18-512.48-A8, 18-512.48-B4
	Krasne	18-512.51-01, 18-512.51-27, 18-512.51-37, 18-512.51-45, 18-512.52-02, 18-512.52-05, 18-512.52-07, 18-512.52-12, 18-512.52-31, 18-513.64-01, 18-513.64-68, 18-513.64-A5, 18-513.64-B3
	Lubenia	18-513.63-03, 18-513.63-26, 18-513.63-33, 18-513.63-72, 18-513.64-10, 18-513.64-12, 18-513.64-13, 18-513.64-40, 18-513.64-46, 18-513.64-47, 18-513.64-51, 18-513.64-53, 18-513.64-77, 18-513.64-89, 18-513.64-A1, 18-513.64-B6, 18-513.64-D1, 18-513.64-F7
	Sokołów Małopolski	18-512.48-01, 18-512.48-02, 18-512.48-03, 18-512.48-12, 18-512.48-13, 18-512.48-15, 18-512.48-27, 18-512.48-28, 18-512.48-34, 18-512.48-35, 18-512.48-37, 18-512.48-46, 18-512.48-51, 18-512.48-54, 18-512.48-56, 18-512.48-59, 18-512.48-61, 18-512.48-65, 18-512.48-66, 18-512.48-70, 18-512.48-76, 18-512.48-85, 18-512.48-96, 18-512.48-98, 18-512.48-A3
	Świlcza	18-512.48-09, 18-512.48-14, 18-512.48-25, 18-512.48-67, 18-512.48-89, 18-512.48-A4, 18-512.48-A9, 18-512.48-B2, 18-512.51-03, 18-512.51-05, 18-512.51-07, 18-512.51-09, 18-512.51-16, 18-512.51-17, 18-512.51-23, 18-512.51-28, 18-512.51-38, 18-512.51-39, 18-512.51-40, 18-512.51-47, 18-512.51-51, 18-512.51-55, 18-512.51-58, 18-512.51-62, 18-513.63-02, 18-513.63-03, 18-513.63-10, 18-513.63-15, 18-513.63-36, 18-513.63-45, 18-513.63-64, 18-513.63-67, 18-513.63-75
	Trzebownisko	18-512.48-03, 18-512.48-13, 18-512.48-23, 18-512.48-32, 18-512.48-37, 18-512.48-39, 18-512.48-51, 18-512.48-61, 18-512.48-65, 18-512.48-77, 18-512.48-84, 18-512.48-C3, 18-512.51-01, 18-512.51-08, 18-512.51-13, 18-512.51-16, 18-512.51-17, 18-512.51-19, 18-512.51-22, 18-512.51-31, 18-512.51-33, 18-512.51-37, 18-512.51-45, 18-512.51-46, 18-512.51-48, 18-512.51-56
	Tyczyn	18-513.63-28, 18-513.64-01, 18-513.64-12, 18-513.64-47, 18-513.64-51, 18-513.64-53, 18-513.64-62, 18-513.64-77, 18-513.64-81, 18-513.64-91, 18-513.64-B1, 18-513.64-D6
Rzeszów	Rzeszów	18-512.51-01, 18-512.51-08, 18-512.51-13, 18-512.51-16, 18-512.51-17, 18-512.51-22, 18-512.51-27, 18-512.51-30, 18-512.51-37, 18-512.51-45, 18-512.51-46, 18-512.51-50, 18-512.51-51, 18-512.52-05, 18-512.52-07, 18-512.52-53, 18-513.63-02, 18-513.63-03, 18-513.63-08, 18-513.63-10,

		18-513.63-26, 18-513.63-28, 18-513.63-33, 18-513.63-36, 18-513.63-45, 18-513.63-71, 18-513.63-75, 18-513.63-76, 18-513.63-79, 18-513.63-83, 18-513.63-85, 18-513.63-86, 18-513.64-01, 18-513.64-12, 18-513.64-47, 18-513.64-51, 18-513.64-77, 18-513.64-81, 18-513.64-A5, 18-513.64-B3, 18-513.64-D6, 18-513.64-E4, 18-513.64-E9
sanocki	Besko	18-513.67-02, 18-513.67-06, 18-513.67-07, 18-513.67-16, 18-513.67-19, 18-513.67-20, 18-513.67-27, 18-513.67-28, 18-513.67-32, 18-513.67-37, 18-513.67-62
	Bukowsko	18-513.67-03, 18-513.67-22, 18-513.69-01, 18-513.69-02, 18-513.69-03, 18-513.69-07, 18-513.69-14, 18-513.69-28, 18-513.71-02, 18-513.71-08, 18-513.71-28
	Komańcza	18-513.69-02, 18-513.69-07, 18-513.69-20, 18-513.71-02, 18-513.71-03, 18-513.71-07, 18-513.71-08, 18-513.71-10, 18-513.71-12, 18-513.71-14, 18-513.71-20, 18-513.71-21, 18-513.71-24, 18-513.71-25, 18-513.71-32, 18-513.71-44, 18-513.71-46, 18-522.11-24, 18-522.12-02, 18-522.12-06, 18-522.12-08, 18-522.12-13, 18-522.12-47, 18-522.12-48, 18-522.12-55
	Sanok	18-513.64-08, 18-513.64-15, 18-513.64-23, 18-513.64-26, 18-513.64-37, 18-513.64-48, 18-513.64-59, 18-513.64-63, 18-513.64-65, 18-513.64-69, 18-513.64-70, 18-513.64-75, 18-513.64-78, 18-513.64-80, 18-513.64-94, 18-513.64-95, 18-513.64-A4, 18-513.64-B7, 18-513.64-E5, 18-513.64-F6, 18-513.64-G2, 18-513.64-H3, 18-513.65-02, 18-513.65-47, 18-513.67-02, 18-513.67-26, 18-513.69-01, 18-513.69-02, 18-513.69-05, 18-513.69-08, 18-513.69-11, 18-513.69-12, 18-513.69-19, 18-513.69-23, 18-513.69-24, 18-513.69-25, 18-513.69-26, 18-513.69-27, 18-513.69-35, 18-513.69-38, 18-513.69-39, 18-513.69-40, 18-513.69-42, 18-513.69-43, 18-513.69-45, 18-513.69-48, 18-522.11-02, 18-522.11-11, 18-522.11-28, 18-522.11-35, 18-522.11-49, 18-522.11-59, 18-522.11-70, 18-522.11-71, 18-522.11-73, 18-522.11-76
	Tyrawa Wołoska	18-513.65-02, 18-522.11-02, 18-522.11-03, 18-522.11-11, 18-522.11-17, 18-522.11-28, 18-522.11-33, 18-522.11-41
	Zagórz	18-513.69-01, 18-513.69-02, 18-513.69-05, 18-513.69-07, 18-513.69-08, 18-513.69-11, 18-513.69-12, 18-513.69-15, 18-513.69-19, 18-513.69-20, 18-513.69-24, 18-513.69-25, 18-513.69-26, 18-513.69-39, 18-522.11-04, 18-522.11-10, 18-522.11-12, 18-522.11-24, 18-522.11-44, 18-522.11-55, 18-522.11-66, 18-522.11-67, 18-522.12-02, 18-522.12-12, 18-522.12-13
	Zarszyn	18-513.64-37, 18-513.64-63, 18-513.64-69, 18-513.67-02, 18-513.67-03, 18-513.67-06, 18-513.67-16, 18-513.67-19, 18-513.67-22, 18-513.67-26, 18-513.67-32, 18-513.67-62, 18-513.67-64, 18-513.69-01, 18-513.69-03, 18-513.69-10, 18-513.69-14, 18-513.69-22, 18-513.69-28, 18-513.69-43
	stalowowolski	Bojanów
Pysznica		18-512.46-02, 18-512.46-05, 18-512.46-08, 18-512.46-09, 18-512.46-22, 18-512.46-32, 18-512.46-35, 18-512.46-39, 18-512.46-56, 18-512.46-98, 18-512.47-01, 18-512.47-03, 18-512.47-05, 18-512.47-17, 18-512.47-21, 18-512.47-29
Radomyśl nad Sanem		18-512.41-23, 18-512.41-27, 18-512.41-28, 18-512.41-37, 18-512.41-40, 18-512.41-93, 18-512.41-B1, 18-512.41-B4, 18-512.46-05, 18-512.46-08, 18-512.46-09, 18-512.46-31, 18-512.46-40, 18-512.46-59, 18-512.46-84, 18-512.46-92, 18-512.46-B2, 18-512.47-01

	Stalowa Wola	18-512.41-39, 18-512.41-57, 18-512.45-01, 18-512.45-13, 18-512.45-28, 18-512.45-29, 18-512.45-30, 18-512.45-48, 18-512.45-49, 18-512.46-02, 18-512.46-05, 18-512.46-06, 18-512.46-09, 18-512.46-32, 18-512.46-37, 18-512.46-44, 18-512.46-48, 18-512.46-49, 18-512.46-64, 18-512.46-78, 18-512.46-94, 18-512.46-98, 18-512.46-99, 18-512.46-A8, 18-512.46-B1, 18-512.46-B3, 18-512.46-B5
	Zaklików	18-343.15-01, 18-343.15-02, 18-343.15-03, 18-343.15-04, 18-343.15-05, 18-512.41-40, 18-512.46-08, 18-512.46-40, 18-512.47-01, 18-512.47-16, 18-512.47-26, 18-512.47-34, 18-512.47-36, 18-512.47-37, 18-512.47-38, 18-512.47-41, 18-512.47-46
	Zaleszany	18-512.41-14, 18-512.41-15, 18-512.41-19, 18-512.41-21, 18-512.41-27, 18-512.41-39, 18-512.41-50, 18-512.41-53, 18-512.41-57, 18-512.46-05, 18-512.46-06, 18-512.46-37, 18-512.46-48, 18-512.46-49, 18-512.46-64, 18-512.46-71, 18-512.46-78, 18-512.46-86
strzyżowski	Czudec	18-513.63-03, 18-513.63-05, 18-513.63-14, 18-513.63-16, 18-513.63-18, 18-513.63-24, 18-513.63-26, 18-513.63-30, 18-513.63-33, 18-513.63-34, 18-513.63-46, 18-513.63-77, 18-513.64-10, 18-513.64-21, 18-513.64-42, 18-513.64-96, 18-513.64-A1
	Frysztak	18-513.63-01, 18-513.63-06, 18-513.63-07, 18-513.63-09, 18-513.63-11, 18-513.63-13, 18-513.63-26, 18-513.63-32, 18-513.63-37, 18-513.63-42, 18-513.63-43, 18-513.63-47, 18-513.63-48, 18-513.63-56, 18-513.63-58, 18-513.64-02, 18-513.64-55
	Niebylec	18-513.64-02, 18-513.64-09, 18-513.64-10, 18-513.64-14, 18-513.64-21, 18-513.64-22, 18-513.64-29, 18-513.64-33, 18-513.64-38, 18-513.64-40, 18-513.64-42, 18-513.64-58, 18-513.64-64, 18-513.64-83, 18-513.64-84, 18-513.64-89, 18-513.64-92, 18-513.64-B6, 18-513.64-D5, 18-513.64-F4, 18-513.64-F5
	Strzyżów	18-513.63-05, 18-513.63-18, 18-513.63-19, 18-513.63-22, 18-513.63-24, 18-513.63-26, 18-513.63-30, 18-513.63-34, 18-513.63-51, 18-513.63-54, 18-513.63-82, 18-513.63-84, 18-513.64-02, 18-513.64-20, 18-513.64-21, 18-513.64-22, 18-513.64-32, 18-513.64-38, 18-513.64-58, 18-513.64-64, 18-513.64-73, 18-513.64-84, 18-513.64-C2
	Wiśniowa	18-513.63-01, 18-513.63-05, 18-513.63-06, 18-513.63-19, 18-513.63-22, 18-513.63-25, 18-513.63-26, 18-513.63-47, 18-513.63-48, 18-513.63-52, 18-513.63-54, 18-513.63-68, 18-513.63-70, 18-513.64-02, 18-513.64-20
Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	18-512.41-05, 18-512.41-07, 18-512.41-11, 18-512.41-25, 18-512.41-29, 18-512.41-31, 18-512.41-36, 18-512.41-42, 18-512.41-44, 18-512.41-47, 18-512.41-54, 18-512.41-55, 18-512.41-56, 18-512.41-58, 18-512.41-63, 18-512.41-64, 18-512.41-66, 18-512.41-71, 18-512.41-74, 18-512.41-79, 18-512.41-81, 18-512.41-84, 18-512.41-85, 18-512.41-87, 18-512.41-96, 18-512.41-A3, 18-512.41-A5, 18-512.41-A7
tarnobrzesci	Baranów Sandomierski	18-512.41-01, 18-512.41-03, 18-512.41-04, 18-512.41-07, 18-512.41-09, 18-512.41-10, 18-512.41-11, 18-512.41-18, 18-512.41-25, 18-512.41-36, 18-512.41-73, 18-512.41-80, 18-512.41-86, 18-512.41-97, 18-512.41-98, 18-512.41-99, 18-512.41-B2
	Gorzyce	18-512.41-05, 18-512.41-14, 18-512.41-15, 18-512.41-19, 18-512.41-20, 18-512.41-21, 18-512.41-27, 18-512.41-29, 18-512.41-50, 18-512.41-88, 18-512.41-92, 18-512.41-A6, 18-512.41-A8, 18-512.41-B3, 18-512.41-B5, 18-512.41-B6, 18-512.46-06

	Grębów	18-512.41-05, 18-512.41-07, 18-512.41-08, 18-512.41-10, 18-512.41-13, 18-512.41-14, 18-512.41-17, 18-512.41-19, 18-512.41-20, 18-512.41-22, 18-512.41-24, 18-512.41-29, 18-512.41-33, 18-512.41-34, 18-512.41-35, 18-512.41-39, 18-512.41-45, 18-512.41-53, 18-512.41-57, 18-512.41-62, 18-512.41-66, 18-512.41-67, 18-512.41-74, 18-512.41-76, 18-512.41-77, 18-512.41-78, 18-512.41-83, 18-512.41-91, 18-512.45-01, 18-512.45-02, 18-512.45-15, 18-512.45-42
	Nowa Dęba	18-512.41-01, 18-512.41-04, 18-512.41-07, 18-512.41-08, 18-512.41-10, 18-512.41-13, 18-512.41-17, 18-512.41-18, 18-512.41-22, 18-512.41-25, 18-512.41-31, 18-512.41-33, 18-512.41-34, 18-512.41-35, 18-512.41-36, 18-512.41-52, 18-512.41-54, 18-512.41-63, 18-512.41-76, 18-512.41-87, 18-512.41-A2, 18-512.41-B7, 18-512.45-02, 18-512.45-05, 18-512.45-25, 18-512.45-36, 18-512.45-38, 18-512.45-40, 18-512.45-41, 18-512.45-47, 18-512.48-05, 18-512.48-81, 18-512.48-91